

Aposolo haliwekima: pimiki ekimanue

¹ Diopilusio. Ima:ta: titina: buka wape pua: ekina: Yesuma: ipika: e kini pea mea pokeeke natena: kini pea pua kutupa pa ipiki oli hepeni nane peeke natena: ipikana:ma: piekeeki make wala:tiki piekeeki make paeyao wape pua:me. ² Kutupa Holi Sipitidima: walolo haena: Yesuma: ipika: talopu mea haena: leeke aposolo haliweki pa:ta: pi lo paeyaota: oli ya nane a:meiyeketa: wape pu naowa:me. ³ Yesuma: ipiki homa hoki nane mo aposolo haliwekima: ipiki ota: wotu handena:yeke peneme yao hali tieke yaapo natena: hata: ipika: kone tiaeyekeeki walaata: Koda:na: Kilu Tombuao Hala:eki iki pa:ta: walo hayekeme. ⁴ Mo haliweki ameḷe pa hayeke dina: Yesuma: iki pa:ta: alota: Diutuseleme na mina:pa:laake pa hapa:peke. Ya Apa:ma: kulueke laa la: ula: ale handeteke hapa:peke. Hande Ima: iki pa:ta: loa: alena: loa:me. ⁵ Kutupa Dionima:ta: pa ikalima: bapitaisi peao haya:pate hosikisiki hao hao peaata: Holi Sipitidima: bapitaisi peaalieke loa: pita: amba: opimime leekeme.

Yesu oli ya nane mea pa:la:eki

⁶ Yesu make mo haliweki ameḷe mandake pa:ta: momba:la haemeke dina: ikana:ma: Yesu pa:ta: alota: Tekehalio. Ame do natena:ta: nakana:ma: Isulai paa kilu tombuao haluekema: alepe lemekeme. ⁷ Yesuma: mo haliweki pa:ta: alota: Ikana:ma:ta: Do natena: doeki piliekee o Do ekina: dupiliekee laa opuemena: ika:eki dia:me. Mo Apa: Koda:ma: ipika: honumake pulu pa:la:ekie leekeme. ⁸ Koto pa:la:pate ikita: wele pita:la:eki milimikie leekeme.

Mo Holi Sipitidi epea:ka:na:ta: ikita: yaka wekitisi haliweki Diutuseleme pa:ta: make Sametia pa:ta: make Diudia paeyao pa:ta: make hama hama pea kenke honiki honiki paeyao pa:ta:manu make la halimikie leekeme. ⁹ Kotoeki lo paeyaota: mo haliwekima: handa: poto poto la haena: kone opa:liao peekeme. Kutupa ya hapi homekema: a:pa ipiki a:mbaeyekeme. ¹⁰ Yesu peeke handa mo haliwekima: oli pula:me laa wopu handa:hake witolo haena:ta: koto kone hali yaapo hake pupa peke dau yama: mea a:pa halu pitolo alota: ¹¹ Ka:lili haliwekio. Do pa:ta: hata: ya pa:ta: ombu ekipeke handa:liao halemepe lepekeme. Do iki mina:pa:lao ya nane pula: Yesuta: paa ipulu make do ya nane puleke handa handeleme tupa: kone paa ipilia:eki make koto tupa: kone ipiliekee lepekeme.

Diudasina: anke teke mieke hali

¹² Kutupa Diutuseleme nepoko pa:ta: kilomida homeke tupa: pote ma:nda: biki Olipeti pa:ta: hao Diutuseleme nane la:ka:la pemekeme. ¹³ Mo teke da tieke pa:ta: puaata: ika: pelia hao haemeke manda da panda: pa:ta: opa:liaemekeme. Pida Dioni yaapo Dia:mesi A:ndutu yaapo Pilipi Tomasi yaapo Badolomiu Ma:tiu yaapo A:lopiasina: eiyekema Dia:mesi pita: Saimono Seloti yaapo kutupa Dia:mesina: eiyekema Diudasi makee. ¹⁴ Koto haliweki paeyao mo wanda:weki tonka:na: Yesuna: ama: Meti make ipika: hameketiti make mandake pa:ta: momba:la pita: yeni pu pitimikime.

¹⁵ Yeni pu pitaata: pa hosiki hao hao peata: mo Ketisona: pi mina:la: wanda:halima: pi hotuluekema: mombemekeme. Iki paeyaota: 120 wanda:hali tupa: momba:la pitina: Pidama: pi loluekema: tiaeyekeme. ¹⁶ Kutupa ipikana:ma: alota: Yaka ana: kame titio. Hande Baibolo bukana: wape pa:la: pita: ota: yaapeke ya:la:me. Hande Holi Sipitidima: Deipidina: hone u tiaaso haena:ta:

Yesu da:ka:pa: minina: haliweki hatuku polo pia: hali Diudasima: pulu piekeeki dupilieke laa Deipidima: wape piekeme. ¹⁷ Yesuma: Diudasi make niki ameḷe mandakena: e pokomonoyeke talopu mea haena: leeke handaata: niki ameḷe pomu haya:me leekeme.

¹⁸ Hande Diudasima:ta: hokeeki puluekema: ma:na: yapa: pea mieke manima:ta: kenkesiki ma:nda: hamba: miekeme. Koto kenke pa:ta:ta: ipika: kone lopa:niaota: ota: homeekeme. Ipika: weleke tekeliye lia weleke yoka: petepete pea wiekeme. ¹⁹ Kutupa mo Diutuseleme da pa:ta: haemeke wanda:hali paeyaoma: koto piekeeki opuaata: koto kenke sikina: biki ika: da pi la alota: Akeledama lo haemekeme. Koto la:la: ekita: We Kenkee laa lo haemekeme.

²⁰ Pidama: alota: Mo Emeli buka pa:ta: wape pa:la: ekita: dupa

Ipika: data: hankoko pa haya:ka:na:ta: epelieke. Hali ma:nda: na pua haena:e laa wape pa:la:me.

Kutupa wape pa:la:eki ma:nda: make dupa

Ipika: pokeeke eta: hali ma:nda:ma: mea:peke ya:la:me laa wape pa:la:me.

²¹⁻²² Koto ekina:ta: hali ma:nda:ta: niki ameḷe ta:ma:ni pea haluekema: mo Tekehali Yesu paa mea tiaeya:eki handea: hali kone ana: pa:la:me. Koto halita: niki ameḷe hata: hoto paeyao Tekehali Yesu ameḷe mandakena: pomu haoma: halie. Hande Dionima: bapitaisi hau walea: dina: kini pu mea a:pa Yesu niki ameḷe mandakena: hamono kone ipiki hatuku mea hepeni nane a:meiyeke handoma: pita: pomu haoma: hali koto hali homeke ma:nda:ta: ana: pa:la:me leekeme.

²³ Koto leeke handaa mo Ketiso wanda:halima: hali yaapona: biki lemekeme. Hali homeketa: Diosepee. Ipika: biki ma:nda:ta: Basabasio. Koto hali kone pa tepo

peao leeke bikita: Diasedasi. Hali ma:nda:ta: Madaiyasie.
²⁴⁻²⁵ Kotoeki peaata: yeni dupa pimikime. Tekehalio.
 Wanda:hali paeyaona: puki pa:ta: ula: haumanu paeyao
 nakana:ma: handeleme. Kutu pele ekina: Tekehalio. Do
 hali yaapo pa:ta:ta: Diudasima:ta: aposolo hali hata: pokea:
 e mina:pa:lao ipika: halo pia: alena: peeke handaata:
 koto eta: hali epima: mina:pe. Niki pa:ta: nakana:ma:
 walaē. ²⁶ Koto yeni peaata: mo hali yaapona: biki toopisiki
 yaapona: wape peaata: titina: wape pea lopaeyeke halina:
 biki Madaiyasi yeketa: koto hali mimikime. Kutupa mo
 halita: hande kiki yaapona: ankena: homeke pu aposolo
 haliweki ameḷe ta:ma:ni pea haemekeme.

2

Hande Holi Sipitidi epeekeeki

¹ Mo hande Pendikosi nate epeeke dina:ta: mo pi mimiki
 wanda:hali paeyao homeke alena: momba:la haemekeme.

² Kuta kone oli ya nanema: po tilipu tieke ipula: tupa:
 u tieke laa a:paata: mo wanda:hali momba:la pitimiki da
 pa:ta: pua ota: tumbaeyekeme. ³ Mo wanda:halima:ta: mo
 ti ulekema: handeke ekimanu handemekeme. Kutupa mo
 ti ulekema: handekeeki manuma:ta: telipeaaso hata: iki
 paeyao pa:ta: wataeyekeme. ⁴ Kutupa mo Holi Sipitidima:
 iki paeyao tumba pitina: mo wanda:hali paeyaoma: pi
 ta:ta: ta:ta: lena: leekeme.

⁵ Yeni puluekema: hone wimiki Diu haliwekita: mo
 kenke paeyao nane hao pua mo Diutuseleme da pa:ta:
 pua haemekeme. ⁶ Mo hande u tieke leekeeki op-
 uaata: wanda:hali wopu pua handemekeme. Hande
 kenke paeyao nane hao epemeke Diu haliwekima: do
 pi mimiki haliwekima: ika: da pi ta:ta: ta:ta: kone laa
 lemekeeki opitolo hata:ta: ikana:ma: ⁷ wotu penkilipa:tia
 pominolo hata:ta: ika: kone alota: Do pi aleme haliweki

paeyaota: Ka:lili haliwekie. ⁸ Ikana:ma:ta: nika: da pimanu
 aleme ekita: ekipa pa:la:pe laa alo hata: alota: ⁹ Nikita:
 Padia nane make Midia nane make Ilame nane make
 Mesopoteimia nane make Diudia nane make Ka:padosia
 nane make Pondasi nane make Eisia nane make ¹⁰ Pitikia
 nane make Pa:mbilia nane make Idiepi nane make mo
 Saitini teke pa:ta: Libia nane make mandane haliweki
 Loma: da hao epoloma:me laata: nikita: Diu haliweki
 make mo Diu haliwekina: hau puluekema: la:ka:la haloma:
 Diendaili haliwekima: make mandane ekita: ¹¹ mo Kotiti
 A:teibia yaapo nane hao epoloma: haliweki haloma:pateta:
 Koda:ma: hau tieke pa:la: ekimanu mo haliwekima: aleme
 ekita: niki paeyaoma: nika: da pi ta:ta: ta:ta: piki pimanu
 kone opitoloma:me lemekeme. ¹² Ikana:ma: hone ele-
 keekeleke witolo hata: penkilipa:tia pomua ika: ika: kone
 lota: pea:tiki pitolo alota: Do hau tieketa: ekipa pa:la:pe
 laa lemekepate ¹³ mandane haliwekima: mo pi mimiki
 haliweki pa:ta: kitaaso hata: alota: Do haliwekima:ta: hoke
 ikali naa keaaso pitelememe laa lemekeme.

Pidama: pi waleekeeki

¹⁴ Kutupa Pidama: mo hande 11 haliweki ameḷe tiao
 hata: wanda:hali pa:ta: pi anekema: alota: Mo ya tapake
 Diu haliweki make do Diutuseleme teke da pa:ta: hao
 haleme wanda:hali pa:ta: make iki paeyao Ima: lolua:
 pita: wotu opua:pa:pekee laata: ¹⁵ Mandane haliweki ika:
 honema:ta: do haliwekita: hoke ikali naa keaaso pitele-
 meme alemepate dia:me. Ameta: pa 9 okoloko nate
 minolo haena: kone haloma:me. ¹⁶ Dia:me. Do hauta:
 amba: mo potopede hali Diolema: leekeeki dupa

¹⁷ Koda:ma: alota: Natemanu paeluekema: haena:ta: dupu-
 lueke laa
 Wanda:hali paeyao pa:ta: yaka Holi Sipitidi hale hale
 pulueke.

Kutupa ika: weki manuma: make wandiki manuma: make
yaka pi la: mea hala:tiki pilimikie.

Ika: weki haliwekima: mandane hau pita:la: ekimanu han-
dena: lolueke.

Kutupa ika: koke haliwekima: make upamanu pilimikie.

¹⁸ Aowe. Koto nate manuna: Ima: yaka Holi Sipitidi hale
hale pua:ka:na:ta:

yaka e pokao haleme wanda:halima: kone yaka pi la: mea
hala:tiki pilimikie.

¹⁹ Oli ya nane make oni kenke nane make mo na hando
haleme wele pita:la: ekimanu pulueke.

Kutupa we make ti uleke make lumu tieke make handil-
imikie.

²⁰ Oli nateta: na teke timba: lelieke. Oli sumba: make we
pupa pelieke.

Kutupa koto hoki naneta: mo hande Tekehalina: paa
pita:la: Nate Tieke ipilieke.

²¹ Koto di ipula: naneta: hali epima: Tekehalina: biki alo
hata: wi lea:ka:na:ta:

kota: koto someta: Tekehalima: da:taena: loluekema: pe-
telelieke laa leekeme.

²² Isulai haliwekio. Ima: do alo pi opua:pa:peke. Hande
Na:sa:tete hali Yesuta: iki ameḷe a:pa hata:ta: Koda:ma:
wele peaaso haena: Yesuma: na hando haloma: ekimanu
make wele pita:la: ekimanu make ipikana:ma: pitolo
haena: Koda:ma: ipikita: Ima: tapaalo halie laa peneme
yatiki pia:me. Kutupa do haumanu paeyao ika: hone
wilimime leekeme. ²³ Amba: kone Koda:ma: hone wiaata:
Yesuta: ikana:ma: milimikie laa pi la: wiekeme. Ku-
tupa ikana:ma:ta: mo hoke hau pu haleme haliwekima:
Yesuta: hande a:ka:tei wapepiki tina: ikokoma: tamen-
diaena: lemeke ekima: ikana:ma: kone Yesu limikime.

²⁴ Kutu pimipate Koda:ma: mo hande toopi ka:ka:na: pa:ta:

Yesu paa mea tiaeyekeme. Mo hande lapa: pimiki toop-
ima:ta: Yesu miniki pita:peke ana: na pitolo hata: mo
hande homaasa: ekima: Yesu tonkaeyeke ekita: Koda:ma:
ka:la:pa: tapawaeyekeme. ²⁵ Deipidima: ipiki pa:ta: doeki
la:leke handa loa:me.

Tekehali hoto paeyao I yaapo hala:eki handolome.
Ma:nda:ma: I la:ma: la:ma: peaapa:na:yeke yaka
popeke kiki nane hala:me.

²⁶ Koto ekina: yaka pukima: ta:na:ma: homolo hata: ya
kakema: make ta:na:piki pimanu lo halome.

Kutupa make I ta: pa kenke hali halopate kone mo epekeeki
muluekema: handeteke halueke.

²⁷ Pa ekipeke nakana:ma: yaka temokota: mo homemeke
wanda:hali haleme alena: na haena: lelipikie.

Kutupa naka: yakopiki halita: oni kenke pa:ta: na tande-
pena: lelipikiyeke loa:me.

²⁸ Mo hande da:ta: lolo pa:la: pota:ta: I pa:ta: amba:
waleme. Kutupa nakana:ma: I yaapo hale ekina:ta:
ta:na:ma: homa:la: ekima: I pa:ta: tumbaala:me laa
la:la:me leekeme.

²⁹ Kametitio. Iki pa:ta: mo nika: apa: Deipidina: do ota:
pimanu alome. Ipikita: amba: kone homeeke handa mea
hoimikipate pa ame make hande hoimiki alena: hando
haloma:me. ³⁰ Deipidima:ta: potopede hali hata:ta: hande
Koda:ma: ipiki pa:ta: pi la: wiekeeki piekeme. Koda:ma:
ipiki pa:ta: pi la: witolo alota: Naka: hoki nane halo pa:la:
hali homeketa: neke kini hali hale tupa: mea haena:
lolueke laa la:la:me. ³¹ Kutupa Deipidima: Koda:ma:
pulu piekeeki hone witolo hata: hande Ketiso paa tiaalo
piekeeki pa:ta: dupa leekeme.

Nakana:ma: mo homemeke wanda:hali haleme alena: yaka
temoko na haena: lelipikie.

Kutupa naka: yakopiki halita: oni kenke pa:ta: na tandepo
lo pa:la: ekina: loa:me la:la:me leekeme.

³² Do hande Yesuta: Koda:ma: paa mea tiaala: ekita: niki
paeyaoma: handoma:eki iki pa:ta: la kitoloma:me. ³³ Ipika:
Apa: Koda:ma: la: wieke tupa: Yesuta: mea tiao ipika:
popeke kiki nane mea pitaota: ipiki pa:ta: Holi Sipitidi
haleekeme. Kutupa nikana:ma: ame do handoloma: eki-
manu make do opitoloma: ekimanu tonka:na: ipiki pa:ta:
ipula:me. ³⁴ Deipidima:ta: oli ya nane na a:meiyekepate pa
ipikana:ma: alota:

Mo Tekehalima: yaka Tekehali pa:ta: alota:

³⁵ Ima: mo naka: a:nda: tunkuliki wanda:halita: naka: anke
tapa:pao pituelena: loluekema: nakana:ma: ame
do yaka popeke nane kikina: pitie laa la:la:me
leekeme.

³⁶ Koto ekina: Isulai wanda:hali paeyao do hande
ikana:ma: a:ka:tei wapepiki tina: tamendiao limiki hali
Yesuta: Koda:ma: ipikita: Tekehali make Ketiso make mea
haena: la:la: ekita: ikana:ma: hone ota: wopu wia:pa:peke
laa leekeme.

³⁷ Mo wanda:halima: koto pi opuaata: ika: puki pa:ta:
aweke handaa Pida pa:ta: make mandane aposolo hali-
weki pa:ta: make alota: Kametitio. Nikana:ma: eki
peomonope laa lemekeme. ³⁸ Koto lemeke handaa Pi-
dama: iki pa:ta: alota: Koda:ma: ika: hoke hau peleme
ekimanu pa paeyaena:yeke hone ma:nda: la:ka:la: mina
wiaata: Yesu Ketisona: bikina: bapitaisi hau pea:pa:peke.
Kutu pimika:na:ta: Koda:ma: kilie aleta: mo Holi Sipitidi
kilieke. ³⁹ Pa ekipeke mo hande Koda:ma: pi la: wieke ekita:
iki pa:ta: make ika: weki wandiki pa:ta: make mo papate
haleme wanda:hali pa:ta: make pa mo Tekehalima: ipiki
pa:ta: kone epena: wi ala: wanda:hali paeyao pa:ta:ta: make
ipikana:ma: pi la: wiekeme laa leekeme.

⁴⁰ Pidama: koto tupa: pi walaata: pa mandane pimanu make mea a:meiyao alota: Do hoke wanda:hali hoeyaaluekema: ipilie panisima: iki tonka:na: hoeyaapa:na: ota: paapa:peke. ⁴¹ Koto leeke handa wanda:hali wopuma: Pidama: waleeke pi opuaata: bapitaisi hau pimikime. Paeyaota: 3 daoseni wanda:hali tupa: koto natena: mo hande pi minolo hata: mo Ketiso wanda:hali ameḷe apa:tao hao haemekeme. ⁴² Mo wanda:halima:ta: hande aposolo haliwekima: waleme pimanu opua:tiki peaata: Ketiso wanda:hali ameḷe momba:la:tiki peaata: yeni pea ne na:tiki pimikime.

Ketiso wanda:halina: haemeke hau

⁴³ Kutupa Koda:ma: wele peaaso haena: mo aposolo haliwekima: na hando haemeke ekimanu wotu pimiki handaa wanda:hali paeyaoma: paala:ma: homemekeme. ⁴⁴ Mo hande pi mimiki wanda:hali paeyaoma: wotu ta:ma:ni pea hata: ika: wia haemeke alemanu paeyao telipea pimikime. ⁴⁵ Ika: kenkemanu o damanu make ika: ala:ta: ala:ta: make ma:nda:ma: hambena: laata: mani meata: mo iki ameḷe mani dia:yeke wanda:halimanu pa:ta: telipaemekeme. ⁴⁶ Nate paeyao mo tembolo da tukiki pa:ta: homeke alena: momba:la:tiki peaata: ika: da pa:ta:manu make mandake pa:ta: pita: ne na:tiki pimikime. Homu pea hata: ⁴⁷ Koda:na: pi laaso hata: kutu pimikime. Kutupa wanda:hali paeyaoma: make iki pa:ta: ta:na:ma: homa:tiki pimikime. Koto ekina: nate paeyao Tekehalima: mo da:taena:yeke pi mimiki wanda:hali iki ameḷe haena:yeke mea ta:ma:ni peao haena: la:tiki piekeme.

3

Mo hande anke hoke hali mea epeaeyekeeki

¹ Kutupa Pida Dioni yaapota: ipilika: yeni pu haepeke nate lekena: 3 okoloko nate oni pambolo pulu haena: oli tembolo da pa:ta: yeni puluekema: pepeke. ² Kutupa hali homeke mendieke pa:ta: kone pota: ota: pomua:peke na yeke hali nate paeyao mea tia pua:tiki pea mo tembolo da pota: kake bikita: Seliapopiki Pota: Kake koto pa:ta: mo tembolo da tukiki pa:ta: yopua:tiki pimiki wanda:hali pa:ta: mani ma:nda: kipee laa honke la:tiki pina: yeke pua tu wia:tiki pimikime.

³ Mo hande pota: pua:peke na yeke halima:ta: Pida Dioni yaapo mo tembolo da pa:ta: honda: pambuluekema: haena: alota: Mani ma:nda: kipee laa honke leekeme. ⁴ Koto leeke Pida Dioni yaapoma: mo hande hali handa:moneaaso hata: Pidama: alota: Diki handa:e leekeme. ⁵ Mo hande pota: pomua:peke na yeke halima: hone witolota: do hali yaapoma: ala:ta: ma:nda: ota: kilieke hone witalo hata: mo hali yaapo ota: wopu handa:hake wiekepate ⁶ Pidama: alota: Ita: kolo o silipamanu make ma:nda: dia:ya:la:pate Ima: wia halo aleta: kionoe. Mo Na:sa:tete hali Yesu Ketisona: bikina: loa:ma: pota: pue leekeme. ⁷ Kutupa Pidama: popeke nane kiki mina mea a:meiyaeyekeme. Kutupa koto kone mo halina: anke malekemanu honkopu honkopu hao hayekeme. ⁸ Kutupa mo hande hali tialu bao anke hao peekeme.

Kutupa mo hali yaapo ameḷe mo tembolo da pa:ta: puaata: mo hande pota: pua:peke na yeke halita: pua:tiki ponka:da:da: pua:tiki pitolo hata: Koda:na: biki make mea a:meiyatiki peekeme. ⁹ Kutupa da pa:ta: pitimiki wanda:halima: mo hande hali yopulu hata: Koda:na: biki mea a:meiyatiki yapeekeeki handemekeme. ¹⁰ Kutupa mo wanda:halima: hone wimikime. Do halita: mo hande tembolona: Seliapopiki Pota: Kake pa:ta: pita: mani honke lo hala: halie hone wimikime. Kutupa puki keapa anemone

pitolo haena: alota: Do halita: ekipa pa:la:pe lemekeme.

Pidama: tembolo da pa:ta: pi waleekeeki

¹¹ Mo hande halima: Pida Dioni yaapona: kiki pa wia haena: iki tepota: mo tembolona: kalale ma:nda: biki Solomonona: Kaputa: haemekeme. Kutupa mo wanda:hali paeyao leke opo handa:hake witolo hata: koto pa:ta: anke hao pua mombelemekeme. ¹² Pidama: doeki handa mo haliweki pa:ta: alota: Isulai haliwekio. Do ekina: ekipeke leke opo handa:hake wia yopilimipe o diki make ekipeke handa:hake witemepe. Dikana:ma: dika: wele pita:la: ekina: o nika: yakopiki hauma: do hali mea pota: pena: lolopa:pe leekeme. ¹³ Eipoloha:ma: Aisake Dieikope ika: Koda:ta: nika: apa: titina: Koda:ma: kone mo wele pita:la:eki ipika: e pokaeyeke hali Yesuna: biki mea a:meiyaaso hata: haleekeme. Kutu pa:la:pate ikana:ma: Pailedi pa:ta: luekema: hatuku pua Pailedima:ta: paa pena: loluekema: taapolo haena: kone ikana:ma: luekema: taapeme hali ipikina: loa:me. ¹⁴ Kutu pa:la:pate ikana:ma: Epeke Yakopiki Hali kiao pa Pailedi pa:ta: lota: pitolo alota: Ika: hone pa:la: ekita: mo hande hali lita:la: hali kone pa pena: lae lememe leekeme. ¹⁵ Ikana:ma: mo da:taasa: hali limipate Koda:ma: mea tiaeyekeme. Kutupa nikana:ma: wekitisi do halualu pitoloma: handa:e leekeme. ¹⁶ Mo hande ipika: bikina: wele pita:la: ekima: mo pota: po-mua:peke na yeke hali honkopu haena: lopa:me. Ame do handeleme ekita: mo hande ipika: hone tulaasa: ekima: pita:la:me. Ame do handeleme ekita: Yesu pa:ta: hone tulaasa: ekima: ipiki epeaala:me leekeme.

¹⁷ Ya kametitio. Ikana:ma: make ika: you haliwekima: tonka:na: Yesu pa:ta: pimiki ekita: teke na handa: wiki hata: pimi ekita: Ima: hone witolome. ¹⁸ Amba: kiaake

Koda:ma:ta: ipika: Ketisona: tanda mulu pa:la:eki mo potopede haliweki paeyaoma: la hale hale pina: leekeme. Kutupa hande Koda:ma: la: wiekeeki kone ota: yao ikana:ma: do pimime. ¹⁹ Koto pa:la: ekina: ika: hoke hau peleme ekimanu Koda:ma: honi mea baena:yeke ikana:ma: hone ma:nda: la:ka:la: mina wiaata: Koda: pa:ta: la:ka:la: mina pua:pa:peke. ²⁰ Dupimika:na:ta: ika: temoko manuna: honkopu ha tiaasa:eki Koda:ma: kiaata: kutupa Yesuta: Koda:ma: amba: mea ika: Ketiso hali haena: leeke hali iki pa:ta: tapaalieke. ²¹ Yesuta: hepeni nane pua hao hala:pate Koda:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao panake ekimanu wopulu pa:la: nate handeteke hala:me. Amba: kiaake Koda:ma: ipika: yakopiki potopede haliwekima: la hale hale pieke tupa: loa:me. ²² Mosesima: dupa leekeme. Ika: Koda: hande Tekehalima: I tapaeya: tupa: iki pa:ta: make potopede hali ma:nda: tapaalieke. Koto halita: ika: tapake hali kone tapaalieke. Ipikana:ma: eki pimanu iki pa:ta: lea:ka:na:ta: ota: opua:pa:peke. ²³ Hali epima: mo hande potopede halima: lelie pi na opia:ka:na:ta: koto halita: Koda:na: wanda:hali amele ta:ma:ni pea na hake Koda:ma: hoeyaalieke leekeme.

²⁴ Kutupa make mo potopede haliwekima:ta: Samuele make ipika: hoki nane haemeke potopede haliweki make pi la: mea hala:pa:peke yeeke haliweki paeyaoma:ta: ame do pitoloma: haumanu kone amba: la hale hale pimikime. ²⁵ Mo potopede haliwekima: Koda:ma: la: wieke pimanu la hale hale pimiki ekita: ika:eki kone ula:me. Kutupa make Koda:ma: ika: apa:mei ameda amele pi la: wieke ekita: iki pa:ta: make la: ula:me. Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: leeke tupa: dupae. Naka: hoki nane monduma: monduma: pilimi wanda:halima: kenke wanda:hali paeyao Ima: epeaaluke laa leekeme. ²⁶ Koto ekina: Koda:ma: ipika: e pokaasa: hali mea haena: laata: iki pa:ta: amba:la

tapaeyekeme. Koto tapake hauta: iki epeaaluekema: piekeme. Ikana:ma: ika: hoke haumanu mina:pa:la:lo ika: puki ipikana:ma: la:ka:laasa: ekima: iki epeaaluekema: piekeme laa leekeme.

4

Pida Dioni yaapo kaḷesete haliwekina: leke popelekena: haepekeeki

¹ Pida Dioni yaapoma: mo wanda:hali pa:ta: pi alo haena: yeni peao haemeke haliweki make mo tembolo da hande-teke hayeke you hali make Sa:dusi haliweki make mo hali tepo pa:ta: epemekeme. ² Pida Dioni yaapoma: Yesuna: bikina: hande homa paa tiaalo poloma:eki wanda:hali pa:ta: walepeke handa mo haliwekima: mineke pankolo hata: ³ iki tepo ta:nka:pa: mina timba: amba: leeke handa da ka:la:paaso pi yokaalu puluekema: dipula pitae-mekeme. ⁴ Kutu piekepate mo pi opimiki wanda:halita: pi mimikime. Kutupa mo haliwekita: 5000manu yekeme.

⁵ Da ma:nda: kelepeeke ika: you haliwekita: kutupa tondiki haliweki make wape pea wala:tiki pu haemeke haliweki make Diutuseleme pa:ta: manda:hande manda:hande pu alu alu pimikime. ⁶ Wanda:halina: yeni peao haemeke you haliwekina: you hali A:nasi kutupa Kaiya:pasi Dioni make A:lekesa:nda kutupa yeni peao haemeke you haliwekina: you halina: tapake haliweki make mombelemekeme. ⁷ Mo haliwekima: mo aposolo haliweki pa:ta: alota: Eki wele pita:la: ekima: o eki bikina: doeki pitelepepe lemekeme.

⁸ Kutupa Pidata: Holi Sipitidima: tumba hake halima: alota: Wanda:halina: you haliweki pita: tondiki haliweki yaapoo. ⁹ Do dikana:ma: koto anke hoke hali mea epeaalopa:eki pa:ta: loa:me. Ikana:ma: diki pa:ta: lota: pitolo alota: Do halita: ekipa mea epeao pipipe alemepe.

¹⁰ Iki paeyao mo Isulai wanda:hali make doeki opua:pe. Na:sa:tete hali Yesu Ketisota: ikana:ma: limipate Koda:ma: paa mea tiaeyeke hali ipika: bikina: do hali epeke tupa: tiao honkopu hao do hala: handa:e leekeme. ¹¹ Pa ekipeke Yesu pa:ta:ta: mo Baiboloma: alota:

Koto toopita: iki mo da a:eteleme haliwekima: kipa:la:me lemepate pa ameta: koto toopi kone mo keneme toopi pa ula:me laa la:la:me.

¹² Kutupa niki mea detemona pa:ta:la:la: hali ma:nda: na hala:me. Oli ya oto pa:ta:ta: mo wanda:hali mea da:taasa: halina: biki ma:nda: dia:ya:leke loa:me leekeme.

¹³ Mo haliwekima: Pida Dioni yaapoma: paala: na home-pekeeki handolo hata: koto hali yaapoma: sukuluna: make na pepeke ota: pa da haepeke hali yaapoe laata: kota: ikana:ma: leke opa: alu alu pea kutupa hone witolota: Yesu ameḷe pomu hata: pa:la:ma: hone wimikime. ¹⁴ Kutupa mo hande mea tiao hayeke halita: koto hali yaapo ameḷe hayeke eki handolo hata: pi ma:nda: laapeke na yeekeme.

¹⁵ Koto ekina: mo hali tepo pa:ta: alota: Do kaḷeḷeḷe da mina:pa:lao pupe laata: mo haliwekima: ika: ika: kone alota: ¹⁶ Do hali yaapo pa:ta:ta: eki pumana:pe lemekeme. Oni Diutuseleme pa:ta: haleme wanda:halima: mo ota: na hando haloma:eki ma:nda: tieke pipikieki amba: opua wilimime. Nikana:ma: yapi alo alepeme pi lapeke na ya:la:pate ¹⁷ pa do hau pita:la: ekita: mo wanda:hali pa:ta: sa:mba:la:pa wiaapa:na: do hali yaapo pa:ta: Mo hande bikina: wanda:hali pa:ta: ota: paa na wala:pa:peke laa pi taka:lakema: lomana:e lemekeme.

¹⁸ Koto ekina: Pida Dioni yaapo wi la alota: Do wanda:hali pa:ta: Yesuna: biki laa ala:ta: ma:nda: o pi ma:nda: na wala:pa:pekee lemekeme. ¹⁹ Koto leeke Pida: alota: Koda:na: leke popelekena: hata: ikana:ma: aleme pi opua pita:la: ekita: a:pa:la:pe o Koda:na: pi opua

pita:la: ekita: a:pa:la:pe. Ika: hone wia pi hotia:pa:peke lep-ekeme. ²⁰ Dikana:ma: handopa:eki make opupa:eki make pa wala:peke ya:la:me leekeme. ²¹ Kutupa wanda:hali paeyaoma: kutu piekeeki hando hao Koda:na: pi laemeke handa hali yaapo panisi peaapeke na yeke pi taka:lakema: paa laata: da pena: tapaemekeme. ²² Mo hande mea tiaeyeke halita: ipika: anke hoeya u pitina: yapeeke bapita: 40 tupa: amba: paeyekeme.

Ketiso wanda:halima: Koda:ma: ika: puki hana: nokepena:yeke yeni pimikieki

²³ Pida Dioni yaapota: lomba: tapaeyeke pita:ta: kuta kone ipilikana:ma: ipilika: wanda:hali pa:ta: la:ka:la puaka:na: mo hande yeni peao haemeke teke haliwekima: make mo tondiki haliwekima: make lemekeeki mo wanda:hali pa:ta: la halepekeme. ²⁴ Koto lepeke pi opuaata: mo wanda:halima: homeke hone wia Koda: pa:ta: yeni pitolo alota: Tekehalio. Neketa: ya kenke dawala tepo make kutupa koto pa:ta: ula: alemanu paeyao make nakana:ma: wepia wina: lele halie laata: ²⁵ Nika: apa:mei hali Deipidita: naka: e pokaeyeke hali haena:ma: nakana:ma: Holi Sipitidima: pu tiaaso haena: kone ipikana:ma: alota:

Diendaili wanda:halima: ekipeke mineke soka:la:ma: homemekepe.

Wanda:halima: ekipeke pa hameke kone a:nda: lombe-mekepe.

²⁶ Do kenkena: kini haliwekima: tikitiki yao hata: mo you haliweki ameḽe momba:laata:

mo Tekehali pa:ta: make ipika: Ketiso pa:ta: make mea lopaalukema: tiao haemekeme leekeme.

²⁷ Ota: leekeme laata: Do daoni tieke pa:ta: Het-odi pita: Pontiasi Pailedi yaapoma: make mo Diendaili haliweki pita: Isulai wanda:hali ameḽe make paeyaoma:

momba:laata: naka: yakopiki E Pokaeya: Halita: hande Ketiso haena: lele hali Yesu mea lopaaluekema: tiao haememe. ²⁸ Ikana:ma: momba:la hata: kotoeki puluekema: pimikipate nakana:ma: naka: hone wia naka: wele pa:la: ekima: amba: kone dupilimikie laa pina: leleme. ²⁹ Kutupa Tekehalio. Ameta: niki paala:ma: homomono alemeeki nakana:ma: opuaata: niki naka: e pokaasoma: haliwekima: naka: pita: puki taka:lao hata: lamono lapeke laata: ³⁰ Wanda:halina: yenimanu tande laluekema: naka: kiki tindipao hata:ka:na: wele pita:la: ekimanu make na hando haloma: ekimanu make naka: yakopiki E Pokaasa: Hali Yesu ipika: bikina: pina: lapeke laa lemekeme.

³¹ Yeni pu paeyeketa: ika: mo hande mombelemeke da kone la:ma: la:ma: piekeme. Koto pa:ta: pitimiki wanda:hali paeyaota: Holi Sipitidi tumba pituma: pituma: piekeme. Kutupa Koda:na: pita: ikana:ma: puki taka:lao hata: lemekeme.

Ala:ta: ala:ta: paeyao mandakena:eki

³² Kutupa mo hande pi mimiki wanda:hali paeyaoma: hone homeke hau homeke wia haemekeme. Kutupa hali ma:nda:ma: ipika: wieke ala:ta: ala:ta: ota: yakaeki homekee lapeke na yekeme. Homekema: wieke ala:ta: pea:na:eki yekeme. ³³ Kutupa wele pita:la:eki tiekema:ta: mo aposolo haliwekima: Yesu Ketisona: tiaeya: ekina: wekitisi halu alu pea kutupa Koda:na: a:ta:ma: homa:la: ekita: mo wanda:hali paeyao pa:ta: pitiekeme. ³⁴⁻³⁵ Kutu piekepate iki paeyaota: ala:ta: ala:ta: paeyao ana:na: wimikime. Mo hande tapake wanda:hali paeyaoma:ta: ika: da make ika: kenke make hali ma:nda:ma: hambena: laata: koto mani ki la: meaata: mo aposolo haliwekina: anke teke pa:ta: a:pa wia:tiki pimikime. Kutupa mo manita: aposolo haliwekima: meaata: Ketiso wanda:hali pa:ta: ana:na: telipatiki pimikime.

³⁶ Kutupu haemekepate hali ma:nda:ta: Diosepe hayekeme. Koto halita: Lipae tapake hali hayekepate ipiki mendiki hauta: Saipotasi nane mendieke halie. Aposolo haliwekima: mo halina: biki ma:nda: Banabasi lemekeme. Mo biki lemekeme ekina: pi napeketa: dupae. Honkopu haena: Sutiyaasa: Halie la kone lemekeme. ³⁷ Koto hali ipikana:ma:ta: ipika: kenkesiki ma:nda: hali ma:nda:ma: hambena: laata: koto mieke mani mea a:paata: aposolo haliweki pa:ta: haleekeme.

5

A:na:naisi Sapaita yaapo

¹ Kutu piekepate A:na:naisi ipika: wanda: Sapaita yaapo ipilika: kenketa: ma:nda:ma: hambena: lepekeme.

² Kutupa mo hande mipiki manita: mandaneeki ipilika: hone wia mea panka: wiaata: mandaneeki ipikana:ma: mo hande aposolo haliweki pa:ta: mea epekeme. ³ Kutu piekepate Pidama: alota: A:na:naisio. Ekipeke Holi Sipi-tidi pa:ta: yayapiki pi alepe leekeme. Sadani naka: you pa:ta: a:pa pita:ka:na: mo naka: kenkena: mele manita: pa ekipeke mandaneeki panka: wina: laa pipe leekeme.

⁴ Amba: nakana:ma: wia hae dina:ta: naka:eki na yekepe leekeme. Kutupa mo hambena: le dina: make mo manita: naka: honkopuna: kone na pelepe leekeme. Nakana:ma: hali pa:ta: yayapiki hau na pelepe leekeme. Koda: pa:ta: kone pelepe. Do hauta: ekipa handa: wia pelepe leekeme. ⁵ Do leeke ekimanu opuaata: A:na:naisi kenkena: honda:pa lopa homeekeme. Kutupa koto hao yapeeke haliwekima: doeki opimiki haliwekima: make paala:ma: homolo hata: leke opo handa:hake wimikime. ⁶ Kutupa pa:pa:na: wekitonu a:pa ipika: toko mea dauma: tonkao hoilu pemekeme.

⁷ Hosiki pitu pitu pea mo awa tepomanu paeyeke ipika: wanda: mo hande pieke ekimanu hone make na wiki

honda: pambolo epeekeme. ⁸ Pidama: mo wanda: pa:ta: alota: Mo ipilika: kenke hambena: lepe mani manuta: ota: dupiki wopu mipipe leeke mo wanda:ma: alota: Aowe. Koto tupa: mupa:me leekeme. ⁹ Pidama: mo wanda: pa:ta: alota: Ipilika yaapoma: ipilika: honema: mo Tekehalina: Holi Sipitidi pa:ta: hoke hone mea wialuekema: ekipeke pipipe leekeme. Handa:e. Naka: haliki mea hoilu pa:la: haliwekita: neke mea hoilu puluekema: amba: do pota: kake pa:ta: do a:pa haleme handa:e leekeme. ¹⁰ Kutupa koto kone mo wanda: Pidana: anke teke pa:ta: honda:pa lopa:niao homeekeme. Kutupa mo hande wekihali tonu a:pa handemekepate homeeke handa ipika: toko mea tia pua haliki hoiyeke ale pa:ta: pua hoimikime. ¹¹ Kutupa koto siosi wanda:hali paeyaota: pa mo opimiki wanda:hali make paala:ma: homolo hata: kone leke opa: mina: bepi pu alu alu pimikime.

Na hando haemeke haumanu

¹² Mo aposolo haliwekima: wanda:hali pa:ta: na hando haemeke ekimanu wotu pimikime. Kutupa paeyaoma: mo tembolona: kalale ma:nda: biki Solomonona: Kapu pa:ta: mombela:tiki pimikime. ¹³ Kutupa ikina: mo pa haemeke wanda:halima: pi laemekepate paala:ma: homolo hata: iki ameḷe haluekema: hone na wimikime. ¹⁴ Kutu pimikipate amba: na pu haemeke tupa: ma:nda: ma:nda: lo wanda:weki make haliweki make Yesu pa:ta: ta:ma:ni puluendi pimikime. ¹⁵ Mo aposolo haliwekima: koto haumanu pu haemeke ekina: da wanda:halima: yeni hapa papu wimiki wanda:halita: tu mea pua pota:na: yapa:ta: yamaoma: yamaoma: peaata: mandaneeki bedina: uma: uma: pea paeyao pota:na: wimikime. Koto hau pimiki ekita: Pida pota:na: yopulu hata: ipika: suasuama: kone mo wimiki mandane wanda:hali ankulatiki yapena: pimikime. ¹⁶ Mo Diutuseleme da teke pa:ta: haemeke

daonimanu pa:ta: haemeke wanda:hali paeya tapaoma:
ika: yeni haemeke wanda:hali make hoke temoko pitieke
wanda:hali make hatuku mea epemekeme. Kutu pieketa:
paeyao ika: yeni tandleekeme.

Aposolo haliwekima: tanda pa:la:eki mimikieki

¹⁷ Kutu pieke handaata: mo yeni peao haemeke you
haliwekina: you halima: ipiki ameḷe mandakena: haemeke
haliweki tonka:na: mo Sa:dusi tapake mandane haliweki
kone ikana:ma:ta: mo aposolo haliweki pa:ta: hoke hone
witolo hata: soka:la:ma: homemekeme. Hau ma:nda:
pulumeke hone wimikime. ¹⁸ Kutupa mo aposolo hali-
weki da:ka:pa: minina: laata: dipula mea lopaemekeme.
¹⁹ Kutu pimikipate koto timbata: Tekehali ipika: enisolo
ma:nda:ma: mo dipula da pota: lomba: mea hande aposolo
haliweki hama: nane hatuku pua iki pa:ta: alota: ²⁰ Mo
tembolo da tukiki pa:ta: honda: pamba pua hata: do
panake da:ta:la: pi wanda:halima: opina: wala:pa:peke
leekeme. ²¹ Mo hande aposolo haliwekima: koto leeke
pi opuaata: da panake ka:la:polo haena: mo tembolo da
tukiki pa:ta: honda: pamba pua pi walemekeme.

Mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halima:
ipiki ameḷe mandakena: haemeke haliweki tonka:na:
ikana:ma: Diu kaḷeḷete haliweki paeyaoma: pi tieke ho-
tuluekema: mombelena: lemekeme. Kutupa mo dipula
da nane make pi tapaaso alota: Koto hande haliwekita:
niki pa:ta: hatuku mea ipupe laa lemekeme. ²² Mo
tembolo da handeteke haemeke haliwekima: dipula da
pa:ta: opolo pua handemekepate pa mo aposolo haliweki
na pitimikieki handaata: paa la:ka:la pua mo kaḷeḷete
haliweki pa:ta: la halolo alota: ²³ Nikita: mo dipula da
pa:ta: opolo poma: pita:ta: pota: setepe pu pamba pota:
kake pa:ta: handeteke haena: leeke haliweki haema:eki
handoma:me. Kutu puma:pate pota: lomba tukiki nane

handolo poma:pate hali ma:nda: na pitia:eki handoma:me laa lemekeme. ²⁴ Mo tembolo da handeteke hayeke you halima: make mo yeni peao haemeke you haliwekima: make koto lemeke pi opuaata: koto hau pa:la: ekita: ekipa pa:la:pe laa hone elekeeleke wimikime. ²⁵ Kutu pimikipate hali ma:nda: honda: pamba a:pa iki pa:ta: alota: Opua:pe. Hande ikana:ma: dipula mea lopaeme haliwekima:ta: mo tembolo da tukiki pa:ta: hata: wanda:hali pa:ta: pi walolo pitelememe laa leekeme. ²⁶ Koto ekina: mo hande tembolo da handeteke hayeke you halima: ipika: haliweki ameḷe puaata: mo aposolo haliweki hatuku mulu pua epemekeme. Wanda:halima: toopima: iki liaama:na:yeke mo haliweki yopu hatuku mea epemekeme.

²⁷ Mo aposolo haliweki hatuku mea a:pa mo kaḷesete haliwekina: leke minekena: haena: leekeme. Kutupa mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: iki lota: pitolo alota: ²⁸ Mo hande halina: bikina: wanda:hali pa:ta: pi ma:nda: na wala:pa:peke laa iki pa:ta: na lapa:peke laa ta:e leke pi loma:pate ikana:ma: pimieki hone wia:pa:peke. Do Diutuseleme da paeyao pa:ta: ika: pi yama: tumbulu bao ula:me. Kutupa make mo hande hali homea: ekita: ikana:ma: niki tulaasememe laa leekeme.

²⁹ Pidama: mo aposolo haliweki ameḷe hata: ipika: pi hombo peaaso alota: Nikana:ma:ta: haliwekina: pi amba:la na opiki Koda:na: pi opua:pa:peke ya:la:me. ³⁰ Ikana:ma: Yesu a:ka:tei wapepiki tina: ikoko lia homaemepate nika: apa: amedana: Koda:ma: Yesu lapa: pa:ta: kone paa mea tiaeyekeme. ³¹ Koda:ma: Yesu paa mea tiaota: ipikita: Titina: Pula: Hali make Da:taasa: Hali make ipika: popeke kiki nane haena: laata: Isulai wanda:halima: hone ma:nda: la:ka:la mina wiaata: ika: hoke hau peleme eki-manu pa tumbaena:yeke piekeme. ³² Nikana:ma: do hande piteleme haumanu handaata: la haloloma: haliweki

haloma:me. Nikana:ma: homeke dia:me. Holi Sipitidima: make nikana:ma: make la haloloma:me. Koda:ma: ipika: pi opu hala: wanda:hali pa:ta: Holi Sipitidi halo hala:me.

³³ Koto lemekeeki kaḷeḷeḷe haliwekima: opuaata: mineke wotu pankolo hata: mo aposolo haliweki lia homaalumeke hone wimikipate ³⁴ kaḷeḷeḷe hali homeke ma:nda:ta: Paḷtisi hali ipika: bikita: Kamaliele pitiekeme. Ipikana:ma: mo hande Lo Pimanu wala:la: hali hata: wanda:hali paeyaoma: Ipikita: epeke halie laa ipika: pi lao haemekeme. Koto hali ipikana:ma:ta: mo kaḷeḷeḷe haliweki momba:la pitina: ipiki tia hata: alota: Mo aposolo haliweki hama: nane hatuku pupe laa ³⁵ mo kaḷeḷeḷe haliweki pa:ta: dupa leekeme. Isulai haliwekio. Koto haliweki pa:ta: hau ma:nda: puluekema:ta: titina: amba:la hone wopu wia:pa:peke. ³⁶ Amba:ta: Teudasi tiaota: ipika: honema: Ita: hali tiekee hone wiekeme. Koto ekina: 400 haliweki ipiki ameḷeḷe taḷemekeme. Kutupa haemekepate mo hande hali lieke handaata: ipiki ameḷeḷe taḷa haemeke haliwekita: ta:ta: ta:ta: pea tankulupu alu alu pea pulu hata: ika: tumiki haemekeeki alu piekeme. ³⁷ Kotoeki pieke hoki naneta: mo Ka:lili nane hao epeeke hali Diudasita: kapomanima: wanda:halina: biki minolo haena: Diudasita: ipiki tiaeyekeme. Ipikana:ma: make haliweki wopu yola: mea hatuku peekepate pa koto hali make lieke handa ipiki ameḷeḷe taḷemekeme haliweki make ta:ta: ta:ta: pea tankulupu alu alu pimikime. ³⁸ Koto ekina: ame make do pita:la: ekima: Ima: iki pa:ta: do alome. Do haliweki pa:ta: ikana:ma: hau ma:nda: na pea:pa:peke. Pa haena: paape. Do ekina:yeke loa:me. Do haliweki ika: pitelema hau manuta: kenke halima: hone wia ika: e walea:ka:na:ta: kota: pa alema: handilieke. ³⁹ Kutu pulu pia:pate Koda:ma: pina: lea:ka:na:ta: kota: ikana:ma: mo haliweki bepolaapeke na ya:la:me. Kutu pimika:na:ta:

Koda: ameḽe a:nda: lita:la:eki handilimikie leekeme.

Kamalielema: mana: leeke pita: mo kaḽeḽete haliwekima: opimikime. ⁴⁰ Mo aposolo haliweki epena: wi la: mepi peaata: yombua bao alota: Pa hoto ma:nda: a:nda: Yesuna: bikina: pi ma:nda: na lapa:peke laa ta:e ta:e lo laata: pao da tapaemekeme. ⁴¹ Mo aposolo haliwekita: kaḽeḽete haliweki mina:pa:lao pulu hata: Koda:ma: ikita: Yesuna: bikina: tanda pa:la:eki ana:na: mea:pa:peke ya:la:me laa iki pa:ta: hone wieke ekina: ta:na:ma: wopu homolo hata: pemekeme. ⁴² Kutupa tembolo da pa:ta: make wanda:halina: da pa:ta:manu make mo haliwekima: hande Yesuta: ota: Ketiso hala:me laa mo Pi Seliapo nate paeyao wala:tiki pu haemekeme.

6

Mo tamba: mina:la: wataake hata: haliweki

¹ Koto natena:ta: mo Yesuna: disaipolo haliweki daeyaeyekeme. Mo Kitiki pi lo haemeke Diu wanda:halima: mo teke da pa:ta: haemeke Diu wanda:halima: ika: kosa:piki wanda:sunu ne ana:na: na telipitolo hata: honditi pitelememe laa pi lemekeme.

² Mo 12 haliwekima: mo Ketiso haliweki paeyao wi la alota: Nikana:ma: Koda:na: pi waloloma:eki mina:pa:lao ne telipaoma:ka:na:ta: ana: na pa:la:me lemekeme. ³ Koto ekina: kame titio. Hali paeyao watake hata: hali Holi Sipitidima: tumbula: hali hone wopu u hala: hali kutupa koto hali manuma: do ne telipatiki pina: mimika:na:ta: nikana:ma: mea haena: lolumeke lemekeme. ⁴ Kutupa nikana:ma:ta: Koda:na: pi paa walolo ombu halumeke lemekeme.

⁵ Koto lemeke ekina: mo Ketiso hali paeyao ta:na:ma: wopu homa mimiki haliwekita: Sidipeni Koda:na: pi wopu miniki hata: make Holi Sipitidima: tumba hayeke halie.

Kutupa Pilipi Polokotasi Nikano Timono Pamenasi Nikolasi make A:ndioko hali kone Diu haliwekina: hau mieke halie. ⁶ Do haliwekita: hatuku pua mo aposolo haliwekina: leke popelekena: a:pa yeni pitolo hata: ika: kiki mo haliwekina: youna: wimikime.

⁷ Koto ekina: mo Koda:na: pi paa mea a:meiyao kutupa Diutuseleme da nane mo disaipolo wanda:hali make aneke hapu daeyao kutupa mandane yeni peao haemeke haliweki wopu make mo Koda:na: pi opua Ketiso pa:ta: hone tulao haemekeme.

Sidipeni da:ka:pa: minimikieki

⁸ Koda:ma: ipika: a:ta:ma: homa:la: ekima: make wele pa:la: ekima: make Sidipenita: tumbiekeme. Kutupa ipikana:ma: mo wanda:hali pa:ta: wele pa:la: ekimanu make na hando haemeke ekimanu make pu tia pomiekeme. ⁹ Kutu piekepate mo ka:nda: pikieki mina:pa:lao pi hotu haemeke da pa:ta: haemeke haliweki mandaneeki make kutupa Saitini haliweki make A:lekesa:ndia haliweki make kutupa mandane Silisia haliweki make Eisia haliweki make mandake pa:ta: momba:la hata: Sidipeni ameḷe pi yoka: alu pimikime. ¹⁰ Kutu pimikipate Holi Sipitidima: wele peasoo haena: ipika: hone epekeeki wia hata: pi la:tiki pieke ekita: ma:nda:ma: bepolaapeke na yekeme. ¹¹ Kutupa mo haliwekima: ika: kone lomba mandane haliweki mea ikana:ma:ta: dupa lapa:peke. Do halima:ta: Mosesi pa:ta: make Koda: pa:ta: make hoke pi lea: halie laa a:pa lapa:peke lemekeme. ¹² Kutupa mo haliwekima: wanda:hali make tondiki haliweki make wape pea wala:tiki pu haemeke haliweki make sutiaemeke handaata: Sidipeni pua minata: kaḷesete haliweki pa:ta: yola: mea pemekeme. ¹³ Kutupa hande la: wimiki tupa: mo yayapiki wekitisi haliwekima: tiaoo alota: Do halita: do yakopiki tembolo da pa:ta: make

hande Lo Pimanu pa:ta: make hoke pi lo hala: haliie lemekeme. ¹⁴ Ipikana:ma: dupa leeke opuma:me. Mo Na:sa:tete hali Yesuma: do da teke hoeyao Mosesima: waleeke ekimanu make topo pea panakeeki walieke lea: ekita: pea:ma: opuma:me lemekeme. ¹⁵ Kutupa mo ka~~l~~esete haliweki paeyaoma: ipiki handa hake wimikipate ipika: leke popeleketa: enisolona: ekima: handemekeme.

7

Sidipenima: pi leekeeki

¹ Mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: Sidipeni pa:ta: lota: pitolo alota: Koto aleme pita: ota: pi alemepe laa leekeme.

² Sidipenima: ipika: pi hombo peaaso alota: Ya kame apa:manuo. Ima: alo pi opua:pe. Nika: tapake kini pa:la: hali Eipoloha:ma:ta: Hatani nane ai na halo peeke pita: mo Mesopoteimia nane pa haena:ta: mo hande manda hata: pa~~a~~ peao hala: Koda:ta: ipiki pa:ta: pen-eme yao a:pa hayekeme. ³ Kutupa Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Naka: tapake naka: wanda:hali make naka: kenke make mina:pa:laota: Ima: walo polo kenke pa:ta: pua:peke leekeme. ⁴ Koto leeke pi opuaata: Eipoloha:ma: mo Koledia wanda:halina: kenke mina:pa:laota: hande Hatani nane halo peekeme. Eipoloha:ma: ipika: ateke homao haena:ta: Koda:ma: ipiki pa:ta: ame do iki haleme kenke pa:ta: da yoka opena: leekeme.

⁵ Koto pita:ta: Koda:ma: Eipoloha:ma: ota: ipika: kenke wina:yeke kenke hosiki alesiki kone ma:nda: na haleekepate Koda:ma: pi la: witalo Eipoloha:ma: pa:ta: make ipika: hoki nane hatiki polo peleme wanda:hali pa:ta: make ota: kulueke laa leekeme. Koda:ma: do pi la: wieke natena:ta: Eipoloha:ma:ma:ta: weki ma:nda: make na mendiki hayeke dina: leekeme. ⁶ Koda:ma: ipiki

pa:ta: pi dupa leekeme. Naka: hoki nane halo peleme wanda:halita: kenke ma:nda: nane halo pelimikie. Koto kenke nane pua hata:ta: pa hameke e pokaaso tanda mua:tiki pulu hata:ta: bapi 400 bapimanu hao halimikie.

⁷ Kutu pulu pelemepateta: mo e pa hameke pokaape lolo peleme wanda:hali pa:ta: Ima: panisi peaaluke laa kutupa wetepena: naka: tapake wanda:halima:ta: koto kenke nane mina:pa:lao do hale pa:ta: a:pa I pa:ta: panda:puniaio yeni pilimikie laa leekeme. ⁸ Koto hoki naneta: Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: pi la: wiekeeki tombo witolo hata: ipiki pa:ta: sekemesaisi hau waleekeme. Kutupa haena:ta: Eipoloha:ma:ma:ta: Aisa:ke mendia haena: pula: homeke paeyeketa: Aisa:ke pa:ta: sekemesaisi hau paeyekeme. Kutupa Aisa:kema:ta: Dieikope pa:ta: sekemesaisi hau piekeme. Kutupa Dieikopema:ta: mo hande tapake tapake kini pieke 12 haliweki pa:ta: sekemesaisi hau paeyekeme.

⁹ Mo hande tapake tapake kini pieke haliwekimata: Diosepe pa:ta: honditi pitolo hata: ipikita: Idiepi nane hata: pa hameke e pokaasa: hali halo pena:yeke mani muluekema: ma:nda:ma: hambena: lemekeme. Kutu pimikipate Koda: ipiki yaapo hata:ta: ¹⁰ ipika: ka:nda: pa:la: ekimanu paeyao minolo haena: kone Koda:ma: ana:na: handeteke hayekeme. Diosepeta: mo Idiepi you hali Petou pa:ta: pua hayeke dina:ta: Koda:ma: ipikita: kipa baake hone wiki hali make hone lenkena: pea wiki hali make haena: leekeme. Kutu pieke ekima: Petouma: Diosepeta: Idiepi nane kapomani you hali pitina: laata: ipika: da kenkemanu paeyao make handeteke haena: leekeme. ¹¹ Koto hoki naneta: mo Idiepi Keinani kenke yaapo paeyao pa:ta: tea: ki tieke epeeke handaata: wanda:hali wopuma: ka:nda:ma: homa yape-mekeme. Nika: apa:mei amedama:ta: nemanu ma:nda: na handa: wimikime. ¹² Koto ekina: Dieikopema:ta: Idiepi

nane nemanu ula:me lemekeeki opuaata: ipika: eiyeketiti hande nika: apa:mei ameda kone titi panake pa:ta: koto pa:ta: tapaeyekeme.

¹³ Pa hoto yaapo peao paa tapaeyeke pita:ta: Diosepema:ta: ipika: hameketiti pa:ta: ipiki peneme yao la haleekeme. Kutu pieketa: Petouma: Diosepe ipika: tapake wanda:halie lemeke ekita: opua hone wiekeme. ¹⁴ Koto ekina: Diosepema:ta: ipika: ateke Dieikope pa:ta: pi la: moneaaso alota: Neke make neke ameḷe tapake wanda:hali paeyao make Idiepi nane ipupe laa leekeme. Mo wanda:hali paeyaota: ⁷⁵ wanda:hali haemekeme. ¹⁵ Kutupa Dieikope Idiepi nane pua haota: ipiki make nika: apa:mei ameda make koto pa:ta: hao homemekeme. ¹⁶ Ika: toko manuta: Sekeme kenke pa:ta: mea pua hoimikime. Koto hali lapa: pu haemeke kenketa: amba: Eipoloha:ma:ma: Heimona: tapake pa:ta: manima: hambeeke kenkee.

¹⁷ Hande Eipoloha:ma: pa:ta: Koda:ma: pi la: wiekeeki ota: yao peaal pieke nate mo Idiepi nane nika: tapake wanda:halita: tapake tieke kone haemekeme. ¹⁸ Koto pita:ma:ta: you hali ma:nda: tiao Idiepi wanda:hali hande-teke hayekepate Diosepe hayekeeki ipikana:ma: na han-deekeme. ¹⁹ Nika: tapake wanda:hali pa:ta: ipikana:ma: makeatiki pea puki tandama: homaatiki piekeme. Panake hamba: mea mendimiki wekisunu da pa:ta: na mondu wia pitina: leke pa hama: nane homena:yeke mondu batiki pina: leekeme. ²⁰ Koto pita:ta: Mosesita: epeke weki seliaposikita: inkikima: mendiekepate pa da tukiki nane mea mondu wia pitina: sumba: tepo yapeekeme. ²¹ Kutupa wetepena: hama: nane mea pua nuna: pala:mba: hao wieke alena: Petouna: wanekema: mea puna daeyaota: ipika: weki kone haena: leekeme. ²² Mosesima:ta: mo Idiepi haliwekima: epeke honemanu wia pu haemekeeki paeyao

sukulu peata: pi pi lo haemeke ekimanu make pea:peke ekimanu make ipikana:ma: handa: wia pitolo hata: hali tieke hayekeme.

²³ Mosesita: ipika: bapi 40 paeyeketa: ipika: Isulai tapake wanda:hali handolo peekeme. ²⁴ Idiepi hali homekema: Isulai hali ma:nda: liekeeki Mosesima: handaata: mo hali tamba: minolo hata: mo Idiepi hali ota: liekeme. ²⁵ Mosesi ipika: honema:ta: Koda:ma: I ma:la: ekita: iki mea tapaano pa:la:me laata: wanda:halima: koto hone witelememe hone wiekepate mo Isulai wanda:halima: koto hone na wimikime. ²⁶ Da ma:nda: kelepeeketa: Isulai hali yaapo a:nda: pitolo haepekeeki Mosesima: handaata: pua sa:sa: pitolo alota: Hali yaapo opua:pe laa Ipilikita: hamala:e. Ekipeke ipilika: kone a:nda: pitelepepe laa leekeme. ²⁷ Koto leekepate mo hali ma:nda: yumbieke halima: Mosesi pendulu baaso alota: Neketa: nika: you hali hata: pi yokaalu peaalo pa:la: halita: epima: neke mea haena: lea:pe. ²⁸ Hande nakana:ma: ambaneke mo Idiepi hali litolo pi tupa: I make luekema: alepe laa leekeme. ²⁹ Mosesima: koto leeke pi opuaata: Idiepi nane mina:pa:lao pindipa pua mo Midiani nane halo peekeme. Koto pa:ta: hata:ta: weki yaapo mondu wiekeme.

³⁰ Bapi 40 yapeeketa: Mosesita: mo Sainai pote teke pa:ta: hapu hayeke alena: haena:ta: ti to hayeke alena: mo ti uleke pa:ta: hata: enisolo ma:nda:ta: Mosesi pa:ta: peneme yao waleekeme. ³¹ Mosesima: leke opo handake witolo hata: mo ti teke pa:ta: wotu handuluekema: peekepate Tekehalima: leeke pi make opiekekeme dupa. ³² Ita: naka: apa:mei amedana: Koda: halome laata: Eipoloha:ma: Aisa:ke Dieikope amedana: Koda: halome la leekeme. Mosesima: pututuma: homolo hata: na handa:liaeyekeme. ³³ Mo hande Tekehalima: ipiki pa:ta: alota: Neke hale kenketa: yakopiki kenkee. Naka: anke

dake holo wie. ³⁴ Ya Idiepi nane haleme wanda:halita: tanda tieke mu haleme ekita: Ima: handolome. Ika: e alo hata: kememe kememe pu halemeeki manuta: Ima: op-uaata: iki tamba: muluekema: hola:pa:niaalo a:pa pua:me. Neke do pa:ta: leke epoe la alota: Neketa: mo Idiepi nane tapaalueke laa leekeme.

³⁵ Hande Isulai wanda:halima:ta: Mosesi kiaemekeme. Neketa: nika: you hali hata: pi yokaalu peaalo pa:la: hali halena: neketa: epima: mea haena: lea:pe laa lota: pimikime. Koto hali koneta: you hali hata: tamba: mina:la: hali haena: Koda:ma: mea tapaeyekeme. Mo enisoloma: handeteke haena: Koda:ma: tapaeyekeme. Hande ti to hayeke ale pa:ta: hata: Mosesi pa:ta: peneme yao waleeke ekima: tapaaso piekeme. ³⁶ Mosesima: mo wanda:hali Idiepi nane mina:pa:lao hatuku puaata: mo Idiepi nane make mo Wepiki Dawala Ikali pa:ta: make mo hapu hayeke ale pa:ta:manu make ipikana:ma: bapi 40manu mo wanda:hali hatuku pominolo hata: na hando haemeke hau tieke tieke pia:tiki piekeme. ³⁷ Ipikana:ma: mo Isulai wanda:hali pa:ta: hali ma:nda:na: dupa leekeme. Koda:ma: I tapaeya: tupa: iki pa:ta: potopede hali ma:nda: make tapaalieke. Koto someta: ika: tapake hali kone tapaalieke laa leekeme. ³⁸ Ipiki make mo Isulai wanda:hali ameḷe mo hapu hayeke alena: momba:la haemekeme. Ipikita: nika: apa:mei ameda ameḷe koto pa:ta: hayeke halie. Mo Sainai Pote pa:ta: hande ipiki pa:ta: pi leeke enisolo yaapo hayeke halie. Koda:ma: ipika: da:ta:la: pi niki pa:ta: la kina:yeke Koda:ma: ipiki pa:ta: la haleekeme.

³⁹ Kutu piekepate nika: apa:mei amedama: Mosesima: leeke pi opua:peke ekita: kiaemekeme. Idiepi nane paa la:ka:la polumeke hone witolo hata: Mosesi pa nane pendi-laemekeme. ⁴⁰ Ikana:ma: Etoni pa:ta: alota: Nakana:ma: niki hatuku polo peleme koda:manu wepiae. Mo hande

Idiepi nane hamono niki hatuku epea: hali Mosesita: hane pa:la:pe niki na handoloma:me lemekeme. ⁴¹ Koto lemekeme pita:ta: mo wanda:halima: kao sikima: handeke ale wepia wiaata: koto ale pa:ta: ma:na: lia halaata: ikana:ma: kone ika: kikima: wepieke ale ta:na:ma: homolo hata: ne pambaemekeme. ⁴² Kutu pimikipate Koda:ma:ta: iki hoki la:ka:laata: oli ya nane hala: hambulanka:manu pa:ta: mo wanda:halima: panda:puniao pa yeni pina: leekeme. Hande buka pa:ta: potopede haliwekima: wape pa:la:eki dupa

Isulai wanda:halio. Ikana:ma:ta: mo hapu hala: alena: bapi
40manu hata:ta: kaomanu make sipisipi make lia
halo haemeeki manuta: I pa:ta: na kimime.

⁴³ Kutupa ika: palai data: mo Moleke koda: ipika: palai
da kone mea tia puaata: ika: wepia wina: la:la:
hambulanka:ma: handeke ale manuta: mo Lepani
koda: ipika:eki kone mea tia pememe.

Koto ale manuta: ikana:ma: kone ika: panda:puniao yeni
puluekema: wepia wina: lemekeme alemanue.

Koto peleme ekina: Ima: ikita: mo Ba:biloni nane ankulao
poemena: mea tapaalueke laa leekeme.

⁴⁴ Nika: apa:mei amedama:ta: mo hapu hayeke alena:
haemeke pita:ta: mo hande tukiki pa:ta: Koda: hayeke
palai data: iki pa:ta: hayekeme. Koto data: Koda:ma:
Mosesi pa:ta: pi la halolo hata: pikisa make waleeke tupa:
Mosesima: a:eyaena: leekeme. ⁴⁵ Kutupa hao hao pea
wetepena:ta: nika: apa:mei amedama:ta: mo hande palai
data: ika: apa: ameda pa:ta: meata: ika: kone mea tia
pua:tiki pimikime. Diosua make mandakena: puaata:
hande Koda:ma: tolu lieke tapake wanda:halimanu ika:
kenke pa:ta:la minolo hata: mea tia pemekeme. Kutupa
koto kenke pa:ta: mo palai da a:eya pa ha pelia haena: kone

Deipidi make opolo a:pa hayekeme. ⁴⁶ Koda:ma: mo Deipidina: hayeke haumanu handaata: ipiki pa:ta: ta:na:ma: homeekeme. Koto ekina: Deipidima: ipika: apa:mei hali Dieikopena: tapake ika: Koda:na: da a:eyaluekema: Koda: pa:ta: Ima: a:eyaano lae laa honke leekeme. ⁴⁷ Koto leekepate Solomonoma: Koda:na: da a:eyaeyekeme.

⁴⁸ Kutu piekepate ota: oli manda hala: Koda:ta: haliwekima: kikima: a:eyaaseme da pa:ta:manu na hao hala:me. Koto mo hande potopede halima: la:la: tupa:

⁴⁹ Ita: hepeni nane hata: kilu tombuaao hao halome laata: kenketa: yaka anke tapa:pao hao halo alee laa Tekehalima: alo hata: alota:

Yaka data: ekipiki da a:eyaluekema: alemepe.

I hoto pitulu polo data: hando pa:ta: ya:ka:ta:pe.

⁵⁰ Koto alemanu paeyaota: Ima: ya kone na wopua wina: lolope laa leekeme.

⁵¹ Iki make hoi pea hao haleme haliwekio. Ika: puki manuta: pi na opita:la: wanda:halina: pukima: handelememe. Koda:na: pi ale opua:peke ekita: katake pokeeke hali leke hao halememe. Hande ika: apa:mei amedama: mo Holi Sipitidi kiayeke tupa: ikana:ma: make kiatiki pitelememe. ⁵² Ika: apa:mei amedama:ta: potopede hali homeke pa:ta: kone tanda na halemekape. Hande Koda: ipika: tikitiki yao hala: e pokaasa: Hali epolo piekeeki la haleeke haliwekita: Koda:ma: tapaeyeke haliweki kone ika: apa:mei amedama: limikime. Ame make ikana:ma: koto Hali a:nda: lomba limime. ⁵³ Koda:na: Lo Pi manuta: enisolo manuma: lopa:niao kiekepate ikita: kieke meleme haliweki halemepate ikana:ma: koto pi manuta: na opiki pa halememe laa leekeme.

Sidipeni toopima: limikiiki

⁵⁴ Koto leekeeki opua mo haliwekima: ipiki pa:ta: soka:la:ma: wotu homolo hata: kake noka:pa haemekepate

⁵⁵ Sidipeni Holi Sipitidima: tumba hake halima: oli ya pa:ta: handa:liao Koda:na: paꞰ pita:la:eki make Yesuta: Koda:na: popeke nane kikina: tiao haya:eki make handolo hata: alota: ⁵⁶ Handa:pe. Ima:ta: oli ya akolopa: lumba:lu bao kutupa Wanda:halina: Eiyeke Koda:na: popeke nane kikina: oli hala:eki handolome leekeme. ⁵⁷ Koto leekepate mo haliwekima: ta:e ta:e lo laa ika: katake a:mba kutupa mandake dina: aꞰya pua mo hali yola: mea pua ⁵⁸ da mina:pa:lao pua toopima: limikime. Kutupa mo wekitisi haliwekina: dau manuta: wekihali ma:nda: bikita: Solo koto halina: anke teke pa:ta: holo pambaata: ⁵⁹ kutupa toopima: litolo haena: Sidipenima: yeni pitolo alota: Tekehali Yesuo. Yaka temoko nakana:ma: handa: mie leekeme. ⁶⁰ Kutupa pa tumiki yotuaao pita: anakema: e alo hata: alota: Tekehali. Do haliwekima: hoke hau piteleme ekita: pa na wina: leke nakana:ma: paeyaapeke leekeme. Kotoeki lo paeyaota: homeekeme.

8

Soloma: siosi wanda:hali tanda haleekeeki

¹ Sidipeni limiki ekita: Soloma: lina:e hone wiekeme. Koto limiki pita: kone mo Diutuseleme nane haemeke siosi wanda:halita: tanda wotu mulu pimikieki kini pea mimikime. Kutu pieke handa Ketiso wanda:hali paeyaota: mo Diudia Sametia koto potopinisi yaapo pa:ta:manu haloendi pimikipate mo aposolo haliwekita: Diutuseleme nane pa ha pelia haemekeme. ² Koda: pa:ta: panda:puniaao yeni pu haemeke mandane haliwekima: Sidipeni toko mea pua hoitolo hata: e tieke lemekeme.

³ Kutu pimikipate Soloma: siosi wanda:hali hoeyaaluekema: taapeekeme. Ipikana:ma:ta: da ma:nda: ma:nda: pa:ta: pominolo hata: siosi wanda:hali kiki yola:

mea hama: nane mea batiki pea dipula mea lopatiki piekeme.

Mo hande Pi Seliapo Sametia nane waleekeeki

⁴ Koto ekina: mo hande pindipa ta:ta: ta:ta: pea pe-meke wanda:halima: mo hande Koda:na: Pi Seliapo la-tia tia pomimikime. ⁵ Pilipima: mo Sametia daoni nane pua Ketisona: pi mo wanda:hali pa:ta: waleekeme. ⁶ Kutupa mo wanda:halima: ipikana:ma: leeke pi opuaata: ipika: wele pieke ekimanu hando pitolo hata:ta: pea:ma: homeke hone witolo hata: Pilipima: leeke pi opimikime. ⁷ Wanda:hali wopuna: weleke pa:ta: pitimiki hoke temoko-manu e wi la: paleke paleke pea opolu bepi pea yapeme-keeki make kiki anke homa pa wieke wanda:hali wopu make ankena: pua:peke na yeke wanda:hali wopu make tiaemekeeki handolota: ipika: pi opimikime. ⁸ Kutupa koto daoni pa:ta: ta:na: tieke homo haemekeme.

⁹ Kutu piekepate hali ma:nda:na: bikita: Saimonota: oni da amba: yopua hata: ti_o haumanu moka:la: hande hande pitolo hata: mo Sametia wanda:halina: leke mea opaaso hata:ta: ipika: kutu pita:la: ekima: Tieke halueke hone wiekeme. ¹⁰ Mo wanda:hali tieke tiekema: make hosiki wanda:halima: make mo leeke ekimanu opitolo hata: alota: Do halina: bikita: Koda:na: wele pita:la:eki kone ya:ka:ta:me lemekeme. ¹¹ Mo haliwekima:ta: mo ti_o halima: nate paeyao pia:tiki pieke ekima: ika: leke opo handake wia:tiki pitolo hata: make ipika: pi opua:tiki pimikime. ¹² Kutu piekepate wanda:halima: Pilipima: mo Koda:na: epeke Kilu Tombuao Hala: ekina: pi seliapo Yesu Ketisona: biki tonka:na: pua waleekeeki pa:ta: hone tu-laemeke handaata: kota: haliweki make wanda:weki make paeyao bapitaisi pimikime. ¹³ Kutupa Saimono make Koda:na: pi minolo haena: ipiki bapitaisi peayekeme. Kutupa Saimonota: Pilipi yaapo hata: mo wele pita:la:

ekimanu make na hando haemeke ekimanu make hando haota: leke opa: mina: bepi piekeme.

¹⁴ Kutupa mo Diutuseleme da haemeke aposolo haliwekima: Sametia wanda:halima: Koda:na: pi mineleme pi opu haota: Pida Dioni yaapo pupa: laa tapaemekeme.

¹⁵ Kutupa mo hande Pida Dioni yaapo Sametia da opolo puata: mo wanda:halima: Holi Sipitidi mina:yeke yeni pua pipikime. ¹⁶ Pa ekipeke mo Holi Sipitidita: mo wanda:halina: weleke pa:ta: ai na a:pa pitiekeme. Mo ika: bapitaisi pimiki hau make Tekehali Yesuna: bikina: homeke bapitaisi pimikime. ¹⁷ Pida Dioni yaapoma: ipilika: kiki mo wanda:halina: youna: wia hata: yeni pipiki handa Holi Sipitidita: mo wanda:halina: weleke pa:ta: a:pa pitiekeme.

¹⁸ Kutupa Saimonoma: mo aposolo hali yaapoma: kiki wieke ekina: hande Holi Sipitidi epeekeeki handolo hata: kota: ipikana:ma: manimanu mutia a:pa wia hata: alota: ¹⁹ Ima: make yaka kiki hali ma:nda:na: youna: ua:ka:na: Holi Sipitidi mina: loa:me do wele pita:la:eki ma:nda: kipe leekeme.

²⁰ Koto leekepate Pidama: alota: Koda:ma: pa kita:la: ale naka: honema: hambuluekema: hone witele ekina: neke tonka:na: naka: mani tonka:na: ma:nda:ma: hoeyaena:e.

²¹ Du pitele ekina: neketa: niki ameḷe na hake. Pa ekipeke naka: pukita: Koda:na: leke popelekena: tikitiki na pa:la:me. ²² Do hoke hau pi ekina: hone ma:nda: la:ka:la wiaata: yeni pea:peke. Tekehalima: naka: hoke hone witele ekimanu paa mea tombualiepe mata:la:me leekeme. ²³ Ima:ta: neketa: teto pita:la: alema: handeleke handolome. Kutupa naka: hoke hau pitele ekima: neke tonkao ula:me leekeme. ²⁴ Saimonoma: alota: Nakana:ma: koto ale pimanu I pa:ta: a:paapa:na: Tekehali pa:ta: yeni peae leekeme.

²⁵ Kutupa Pida Dioni yaapoma: mo Tekehalina: pi walolo hata: la hala:tiki peaata: mo Diutuseleme da nane paa la:ka:la pulu hata: mandane Sametia da pa:ta:manu mo Pi Seliapo wala:tia tia pepekeme.

Pilipi mo Idiopia kapomani hali yaapo

²⁶ Tekehalina: enisoloma: Pilipi pa:ta: alota: Tiao. Oni Diutuseleme kini pea Kasa nane pula: pota: teli mea pue leekeme. Koto pota:ta: ota: hapu hayeke ale tukiki pa:ta: peeke pota:e. ²⁷ Kutupa Pilipi tiaota: peekeme. Pulu haena:ta: mo pota:na: Idiopia yuniki hali ma:nda: ipikita: mo Idiopia Kuini wanda:na: mani paeyao handeteke hae leeke hali tieke manda:hande piekeme. ²⁸ Mo halita: Diutuseleme da nane Koda: pa:ta: yeni pulu yopua ipika: da la:ka:la yopulu piekeme. Ipikita: mo hosima: yola:la: bokisi pita pota:na: pulu hata: potopede hali Aisayama: wape piekeeki yata:po pitiekeme. ²⁹ Kutupa mo Holi Sipitidima: Pilipi pa:ta: alota: Mo hosima: yola yopula: ale teke pa:ta: leke pua pita:peke leekeme. ³⁰ Koto ekina: Pilipi aiya pua mo hali pa:ta: peekepate mo halima: mo Aisayama: wape pa:la: buka yata:polo pitiekeeki opua alota: Naka: koto yata:pele ekita: hone witelepe leekeme.

³¹ Mo halima: alota: Ma:nda:ma: na waleke haena: ekipa hone wiono alepe leekeme. Kutupa mo halima: Pilipi pa:ta: alota: Do I pilu pa:ta: lopulao pitupana: epoe leekeme. ³² Mo hande halima: mo Baibolo bukana: yata:polo pitieke ekita: doeki yeekeme.

Ipikita: sipisipi pita:la: tupa: kia kia pi na leekeme.

Kutupa mo sipisipima: mo itiki tunkulu hala: halina: leke popeleke nane a:pa haena: kake a:mbaaso hata: pi na la:lie tupa: kota: ipikana:ma: ipika: kake na aa leekeme.

³³ Ipika: hande tieke hayekeeki mea lopao pita:ta: pi yokaalu epeke tupa: na pimikime.

Kutupa ipika: kini pu mieke tapake epima: lapeke ya:la:pe. Ipika: da:ta:la: ekita: ma:nda:ma: hoeyaasa:me la:la:eki yata:polo pitiekeme.

³⁴ Kutupa mo hande kapomani halima: Pilipi pa:ta: alota: Do potopede halima:ta: pilisi epi pa:ta: ala:pe leekeme. Ipika: kone ala:pe o ma:nda: pa:ta: ala:pe leekeme. ³⁵ Koto leeke Pilipima: pi alo hata:ta: mo Baibolo buka ai koto kone yata:pea: ekimanu pa:ta: kini pea mo some pa:ta: Yesu Ketisona: epeke Pi Seliapo la haleekeme. ³⁶ Ameta: mo pota: hokuluna: pu hao ikali pa:ta: opolo pua kutupa mo yuniki halima: alota: Handa:e. Ikali doe leekeme. Epima: ya bapitaisi pulu poloeki sa:sa: piliepe leekeme. ³⁷ [Kutupa Pilipima: alota: Nakana:ma: naka: puki paeyaoma: hone wikina:ta: kota: naka:e leekeme. Kutupa mo halima: alota: Ima:ta: Yesu Ketisota: Koda:na: Eiyeke hala:me hone witolome leekeme.]

³⁸ Kutupa mo hande hosima: yola yopula: ale dataiwa hali pa:ta: alota: Koto pate hae laa Pilipi mo hali yaapo telipina: ikali pa:ta: pua kutupa Pilipima: hande hali bapitaisi peayekeme. ³⁹ Kutu piekepate ipilikana:ma: mo ikali mina:pa:lao yopulu haena: Tekehalina: Sipitidima: Pilipita: pa a:pa ai tamba: mea peekeme. Kutupa mo bapitaisi pieke halima: Pilipi ota: paa na handeekepate ipikana:ma: ta:na:ma: homa:paleke ipika: da peekeme ⁴⁰ Kutu piekepate Pilipita: A:sidoti da pa:ta: hao pulu hata: mandane damanu pa:ta: mo Pi Seliapo waloma: waloma: putialo hata: Sesatia nane peekeme.

9

Solona: hone la:ka:la miniekeeki

¹ Soloma: wese wese alo hata: mo Tekehalina: disaipolo wanda:hali tolu lutia pomiekeme. ² Kutu putia mo yeni peao haemeke you haliwekina: you hali pa:ta:

pua alota: Mo Damasikasi nane pi hotu haleme damanu pa:ta: do hande panake hau piteleme wanda:hali dipula mea Diutuseleme nane mea ipuluekema: loa:ma: pase kie laa pua honke leekeme. ³ Solota: Damasikasi nane polueke laa pota:na: pulu haena: oli ya nanema: paa tieke a:pa mo some dupao a:pa to hopa:liaeyekeme. ⁴ Kutupa mo some kenkena: honda:pa topopi lopolo hata: hola:make opiekepate alota: Soloo. Soloo. Ekipeke I yaapo a:nda: litelepe leekeme. ⁵ Kutupa Soloma: alota: Tekehalio. Neketa: epiya:ka:ta:pe leekeme. Mo hande pi hola:makema: alota: Ita: Yesue. Nakana:ma: I yaapo a:nda: liteleke handa loa:me leekeme. ⁶ Tiao oni da nane naka: pulu peleeki loluekema: pue leekeme.

⁷ Kutupa mo Solo ameḽ epemeke haliweki ota: nunu nunu pisiki make ota: na leke hata: mo leeke pi homeke opiekepate ma:nda: a:nda: na handemekeme. ⁸ Solo oni kenke mina:pa:lao tiao ipika: leketa: ki leekepate ota: ala:ta: ma:nda: na handeeke handa hali mandane hatiki mandane hatiki pea hatuku oni Damasikasi da pa:ta: pemekeme. ⁹ Kutupa Solota: ikali ne make na neke ala:ta: ala:ta: make na handeke hoto tepo oni Damasikasi da pa:ta: wiekeme.

¹⁰ Kutupa oni Damasikasi Ketiso hali ma:nda: bikita: A:na:naisi hayekeme. Tekehalima: upama: alota: A:na:naisio. Kutupa A:na:naisima: alota: Tekehalio. Ita: do pilume leekeme. ¹¹ Kutupa Tekehalima: alota: Tiao. Oni pota: bikita: Tikitikipiki pota: yola: mea pua Diudasina: da pa:ta: pua Tasa:si hali Solota: hando pa:ta: pila:pe laa lota: pia:pekee. Ipikita: yeni koto pitolo pila: handa:e leekeme. ¹² Kutupa ipikana:ma: hali ma:nda: biki A:na:naisi a:pa ipika: kiki yaka youna: a:pa wia:ka:na: ya leke ki leliekee laa amba: handea:me leekeme. ¹³ A:na:naisima: alota: Tekehalio. Do halita: naka: Diutuseleme wanda:hali pa:ta:

tanda tanda hala:la:eki ma:nda: ma:nda:ma: a:pa la:tiki pu haleke opu halome leekeme. ¹⁴ Kutupa ipikana:ma: mo yeni peao haleme teke haliweki pa:ta: pase mea wia hata: do naka: bikina: pi milie Damasikasi wanda:hali pa:ta: tanda tanda halolo pita:la:me leekeme.

¹⁵ Koto leekepate Tekehalima: alota: Pue. Do halita: yaka amba: molo halima: pa:la:me leekeme. Yaka bikita: Diendaili wanda:halima: make kini haliwekima: make Isulai wanda:halima: make opina: pua:ma: pue leekeme.

¹⁶ Ima: yaka hauna: tanda pa:la:eki mina: la waluekema: pue leekeme.

¹⁷ Koto ekina: A:na:naisi pua da pa:ta: opolo peekeme. Kutupa ipika: kiki Solona: youna: pua witolo hata: alota: Solo ya kameo. Tekehali Yesu mo pota:na: ipulu halena: epeeke hande Yesuma: naka: leke paa kilao Holi Sipitidima: tumba halena: yeke I tapaeya:me leekeme.

¹⁸ Kutupa koto kone mo ta:peli oma: handeke ale manuma: leke tombuao hao londa:la:pa lopeke nono piekeme. Kutupa ipika: leke paa ki leekeme. Kutupa koto kone tiao pua bapitaisi piekeme. ¹⁹ Kutupa ne tamba: mea nolo yapeeke dina:ta: ipika: honkopu paa hao epeekeme.

Soloma: Damasikasi hata: pi waleekeeki

Solota: Damasikasi da hao hala: Ketiso haliweki ameḡe hosiki hayekeme. ²⁰ Ipikana:ma: koto kone Yesu Ketisona: pi mo pi hotu haemeke da pa:ta: walolo hata: alota: Yesuta: Koda:na: Eiyeeke leekeme. ²¹ Mo opimiki haliwekita: leke wopu opa: alu alu pimikime. Kutupa alota: Do hali dia:ya:ka:ta:pe. Mo hande Diutuseleme da pa:ta: hande some Yesuna: biki laa yeni pimi wanda:hali tanda tanda halea: hali dia:ya:ka:ta:pe. Aowe. Ipikita: do epa:la: ekita: mo kutupiki wanda:hali mea tonkao hatuku mo yeni peao haleme teke haliweki pa:ta: mea poluekema: a:pa pa:la:me lemekeme. ²² Kutu piekepate Soloma:ta:

pi waluekema: wele wopu piekeme. Ipikana:ma: Yesuta: ota: Koda:na: Ketisoe laa ota: ana:na: peneme yao waleeke mandane pi manuta: mo Damasikasi da haleme Diu haliwekima: pi homeke ma:nda:ma: hombo pealuekema: ana: na pimikime.

²³ Hosiki hao hao pea wetepena: mo haliwekima: Solo luekema: tome tome pambemekepate mo hande lemeke ekita: Soloma: amba: opiekeme. ²⁴ Mo haliwekima: mo pota: kake pa:ta: timba andusa: andusa: make paana: make haemekeme. ²⁵ Kutu pimikipate disaipolo haliwekima: mo peiyekeeki mea ankulao Solota: basekedena: pitina: laata: mea lopa:niaemekeme.

Solo Diutuseleme hayekeeki

²⁶ Mo Diutuseleme da nane opolo a:pa mo disaipolo wanda:hali ameḷe apa:tao haluekema: piekepate mo Ketiso haliwekima:ta: Ipikita: disaipolo hali dia:me hone witolo hata: paala:ma: homemekeme. ²⁷ Kutupa Banabasima: Solota: mo aposolo haliweki pa:ta: hatuku pua mo Tekehalima: pota:na: Solo pa:ta: peneme yaeya:eki make pi leekeeki make la haleekeme. Kutupa oli Damasikasi da hata: Soloma: Yesuna: biki a:mbao na leke pi waleekeeki make mo haliweki pa:ta: la haleekeme. ²⁸ Koto ekina: mo haliweki ameḷe hata: da pa:ta: honda: pamba:tiki opolu batiki piekeme. ²⁹ Solota: mo wanda:hali paala:ma: na homeke mo Tekehalina: biki laa pi wala:tiki piekeme. Kutupa pi pi la:tiki pitolo hata: mo Kitiki pi lo haemeke Diu wanda:hali ameḷe make pi la alu alu pua:tiki pomiekepate mo wanda:halima:ta: Solo lu pie hone wimikime. ³⁰ Mo hameke titima: kotoeki opu haota: Solota: Sesatia nane hatuku pua Tasa:si nane pena: tapaemekeme.

³¹ Kutu pieketa: mo Diudia nane make Ka:lili nane make Sametia nane make koto kenke paeyao pa:ta: haemeke siosi wanda:halita: a:nda: pelia haemekeme.

Koto siosi wanda:halita: Holi Sipitidima: tamba: minolo haena: honkopu hao hata: daeyatiki pimikime. Tekehali pa:ta: panda:puniaio hata: pimikime.

Pidata: Lida Diopa da yaapo pa:ta: hayeekiki

³² Pidata: kenke paeyao pa:ta: pomu lopaata: hoto ma:nda:ta: mo Lida da nane haemeke Koda:na: wanda:hali handolo peekeme. ³³ Koto da pa:ta:ta: hali homeke Iniasi handeekeme. Koto halita: kiki anke homa pa wieke hali pita: bapi ketepo hata: ipika: da panda: pa:ta: u pita:tiki pu hayekeme. ³⁴ Pidama: ipiki pa:ta: alota: Iniasio. Yesu Ketisoma: neke epeaasa:me. Naka: yapa:ta: oko pea mina tiae laa leekeme. Koto leeke pita: kone Iniasita: tiaeyekeme. ³⁵ Mo Lida Sietoni da yaapo pa:ta: haemeke wanda:hali paeyaoma: mo hali handaata: Tekehali pa:ta: la:ka:la hone tulaemekeme.

³⁶ Mo Diopa da pa:ta:ta: disaipolo wanda: homeke Ta:bida hayekeme. Koto bikita: pa mo Kitiki pi laata: Dokasi laa la:la:me. Koto wanda:ma:ta: hoto paeyao epeke hau pu hata: mo ala:ta: ma:nda: dia:yeke mesiolo hali wanda:hali tamba: mu hayekeme. ³⁷ Kutu pu hayekepate nate ma:nda:na: koto wanda:ta: yeni tondope mea ota: homeekeme. Ipika: toko tanda:paata: oli manda da panda: pa:ta: wina: lemekeme. ³⁸ Koto Diopa data: mo Lida da teke pa:ta: hayeke handaa mo Diopa da haemeke disaipolo wanda:halima:ta: Pidata: Lida da pa:ta: a:pa hala:me pi opuaata: hali yaapo pa:ta: pi tapaaso alota: Niki pa:ta: pilisi ai epo lapa:peke lena: tapaemekeme.

³⁹ Koto ekina: Pida tiaota: mo hali yaapo ameḷe mandakena: pemekeme. Da opolo peeketa: oli manda da panda: pa:ta: ipiki hatuku a:meimikime. Koto pa:ta:ta: mo kosa:piki wanda:sunu paeyaoma:ta: mombololo hata: e a:pa lemekeme. Hande Dokasima: na homeke pa hayeke pita:na: tumbulieke sedisunu make kosa: aka:manu make

Pida pa:ta: walemekeme. ⁴⁰ Pidama: mo wanda:sunu paeyao hama: nane pupe laata: tumiki yotuaoyeni peaata: mo wanda: toko handa:moneaaso alota: Ta:bida. Tiae laa leekeme. Mo wanda:ma: leke kila Pida handaata: tiao pitiekeme. ⁴¹ Pidama: panda:puniao ipika: kiki yola: mea tiaeyekeme. Kutu pieketa: Pidama: mo Ketiso wanda:hali make mo kosa:piki wanda:sunu make ipupe laata: hande wanda:ta: do tiao hala: handa:pe laa leekeme. ⁴² Koto hande pieke ekita: mo Diopa da paeyao pa:ta: la:tia tia pimikime. Kutupa wanda:hali wopuma: Tekehali pa:ta: hone tulaemekeme. ⁴³ Pidata: Diopa da pa:ta: hoto elekeeleke hatiki peaata: mo ma:na: yonkelekema: ala:ta: ala:ta: wepu hayeke hali Saimonona: da pa:ta: pelia haepékeme.

10

Pida Koniliesi yaapo

¹ Mo Sesatia da nane ami opisa hali homeke hayekeme. Ipika: bikita: Koniliesie. Ipikana:ma:ta: mo ami haliweki 100 handeteke hayekeme. Koto somema: handeteke hayeke ami tapakena: bikita: Ideli tapakee. ² Hande halita: Koda: pa:ta: hone wotu u hao ipika: weteke weki wandikima: Koda: pa:ta: paala:ma: wotu homa:tiki pu haemekeme. Kutupa ipika: kiki tindipao mani dia:yeke wanda:hali pa:ta: halo haota: Koda: pa:ta: yeni pia:tiki pu hayekeme. ³ Nate ma:nda:na: nate toke nane haena: Koda:na: enisolo homeke epeekeeki upama: ota: peneme yao handeke nono piekeme. Mo enisoloma: ipiki pa:ta: alota: Koniliesio leekeme. ⁴ Koniliesima: mo enisolo pa:ta: paala: tieke homa handake witolo hata: alota: Tekehalio. Aleke ka:ta:pe leekeme. Kutupa ipiki pa:ta: alota: Naka: yeni pu haleeki make naka: mani halo haleeki make oli hepeni da nane pua Koda: pa:ta: naka: pi laasa:me

leekeme. ⁵ Kutupa ame do mo Diopa da pa:ta: hala: hali ma:nda: ipika: biki Saimono biki ma:nda: Pida epena: handa: mulu pena: hali ma:nda: tapae leekeme. ⁶ Koto someta: hali ma:nda:na: da pa:ta: ta:ka:li pua pila:me. Mo da teke hali Saimonota: ma:na: yonkeleke hako ala:ta: ala:ta: wepu hala: halie. Kutupa ipika: data: dawala ikali tea:na: hala:me leekeme. ⁷ Kutupa mo hande ipiki pa:ta: pi leeke enisolo peeke nane ipika: e pokao hayeke hali yaapo make ipiki teke pa:ta: hayeke ami hali homeke make wi leekeme. Mo ipiki teke pa:ta: hayeke ami halita: Koda: pa:ta: paala:ma: homo hayekeme. ⁸ Kutupa mo hande leeke pita: iki pa:ta: la hala:ka:na: Diopa da nane tapaekekeme.

⁹ Kutupa da kelepeeketa: mo pota:na: pu opu hao pa Diopa da teke pa:ta: ipulu haena: kone Pidata: nate you tikekena: haena: mo da holuna: a:meiya yeni pua piekeme. ¹⁰ Kotoeki pitolo haena: tea: tieke wopu pieke handa ya nee hone witolo haena: oni haliwekima: ne amu peaaso haena: Pidata: u yoka: lupa peekeme. ¹¹ Peliolo hata: upama: handeekepate oli ya akolopa:olu bao dapolo tiekema: handeke ale honiki nane tonkopu mina: alu alu pea mea lopa:niaeyekeme. ¹² Koto ale pa:ta:ta: ma:na: yeti ala:ta: ala:ta: make basunu paeyao kenkena: ula: keto ala:ta: ala:ta: sunu make mu pamba a:pa mea lopa:niaeyekeme. ¹³ Kutupa pi hola:makema: alota: Pidao. Tiao. Koto alemanu lia nae leekeme. ¹⁴ Koto leekepate Pidama: alota: Tekehalio. Ota: dia:me leekeme. Ita: hoke ale manuta: na no halome leekeme. ¹⁵ Hande pi hoto yaapo peao paa alota: Koda:ma: wamo pea ula: aleta: hoepeao ula: alee pi na lapeke leekeme. ¹⁶ Kotoeki hoto tepo peao peata: mo hande aleta: oli ya nane pa mea a:meiyekeme.

¹⁷ Pidata: mo hande upata: eki pulu piena: pia:pe laa

hone witolo haena: Koniliesima: tapaeyeke haliweki Saimonona: data: hando pa:ta:pe lolo pieke haliweki pota: kake pa:ta: a:pa hando haemekeme. ¹⁸ Kutupa wi leekeme. Saimono Pidata: koto pa:ta: hala:pe la lota: piekeme. ¹⁹ Koto ekina: Pidama: mo hande upa piekeeki hone witolo pitina: mo Holi Sipitidima: alota: Handa:e. Hali tepoma: neke oni a:pa lota: pita:la: handa:e leekeme. ²⁰ Tiao. Oni haliweki ameḷe hone ma:nda: na wiki pa pulu ombu hapekee leekeme. Koto haliwekita: Ima: tapao pua:me leekeme. ²¹ Kutupa Pida hola:pa:niao alota: Ita: ikana:ma: koto weiteleme halie leekeme. Ekipeke epemepe leekeme. ²² Mo haliwekima: alota: Koniliesita: ami opisa epeke halima: tapaeya:me laa ipikana:ma: Koda: pa:ta: paala:ma: homa:la: halie laata: Diu wanda:hali paeyaoma: epeke pi lo hala: halie. Kutupa Koda:na: yako piki enisolo homekema: leeke handa naka: pimanu tonka:na: opuluekema: neke handa: mulu pupe leeke handa ipuluma:me lemekeme. ²³ Kutupa Pidama: da pa:ta: epena: wi laa ne polu pieke da make waleekeme.

Kutupa da kelepeeketa: Pida make mo hali tepo make mandane Diopa Ketiso haliweki make mandakena: pemekeme. ²⁴ Kutupa da ma:nda: kelepeeketa: Sestia da nane opolo pemekeme. Mo haliweki Koniliesima: handeteke hata: ipika: tapake wanda:hali make ipika: yankeketiti make wi lemipi pieke handa paeyao momba:la haemekeme. ²⁵ Pida da pa:ta: honda: pambeeketa: Koniliesima: a:pa manda:hande pea ipika: anke pa:ta: lopa:niao Pida pa:ta: panda:puniaeyekeme. ²⁶ Kutu piekepate Pidama: mo hali mina:liao alota: Tiae. I make kenke halie leekeme. ²⁷ Kutupa Pidama: mo hali yaapo pi alo hata: da tukiki nane puaata: mo hande mombelemeke wanda:hali handa alota: ²⁸ Diu halima: kenke ma:nda: hali yaapo ta:ma:ni pea:peke na yeke ipika: da pa:ta: pua:peke

na ya:la:me ekita: ika: kone handelemepate Koda:ma: Hali ma:nda:ta: hoke hali o hoe peao hala: halie pi na lapeke laa I pa:ta: walea:me leekeme. ²⁹ Koto ekina: mo haliwekima: I handa: mulu epeeke handa Ita: hone ma:nda: na wiki epoa:me. Kota: ekipeke I handa: mulu epena: la pipe leekeme.

³⁰ Kutupa Koniliesima: alota: Hoto tonkopu amba: yopua nate dupitolo haena: Ima:ta: do da pa:ta: hata: welealo nane yeni pitolo hano hakepiki dau pambaake hali kuta kone a:pa I teke pa:ta: haya:me leekeme. ³¹ Mo halima: alota: Koniliesio. Naka: yeni pu haleeki make naka: mani halo haleeki make Koda:ma: hone wita:la:me. ³² Koto ekina: mo Diopa da pa:ta: mo hali Saimono biki ma:nda: Pida hali ma:nda:ma: handa: mulu pena: tapae la alota: Mo halita: ma:na: yonkelekema: hako wopu hala: hali Saimonona: da pa:ta: hala:me lea:me. Mo data: dawala ikali tea:na: hala:me laa lea:me. ³³ Koto ekina: koto kone neke handa: mulu pimi haliweki tapaowa:me leekeme. Kutupa epeke epeme leekeme. Ameta: Tekehalima: neke pa:ta: dupa lapeke lea: pimanu paeyao opoluekema: do a:pa Koda: pa:ta: momba:la haloma:me leekeme.

Pidana: pi leekeeki

³⁴ Kutupa Pidama: alota: Ameta: ota: handolome. Koda:ma: wanda:hali paeyao pa:ta: hone ta:ta: ta:ta: na wiki homeke hone wita:la:eki handolome leekeme. ³⁵ Kenke paeyaona: hala: hali epima: Koda: pa:ta: paala:ma: homolo hata: ipika: epeke hau pu haya:ka:na:ta: Koda:ma: koto hali milieke leekeme. ³⁶ Ikana:ma: do ekita: amba: ta handeleme handa:e. Koda:ma: mo Isulai wanda:hali pa:ta: pi tapaeyekeeki loa:me. Ipikana:ma: mo a:nda: peliaasa: Pi Seliapota: Yesu Ketiso pa:ta: yama: walena: leekeme. Yesuta: wanda:hali make ala:ta: ala:ta: make paeyaona: Tekehalie. ³⁷ Kutupa mo hande Diudia nane paeyao pa:ta: ame do numaneke pimiki ekita: Ima: iki

pa:ta: na lolueke. Ikana:ma: amba: opimika:ta:me. Dion-
 ima: bapitaisi hau peaeyeke nane wetepena: mo Ka:lili
 nane kini pu miekeme. ³⁸ Hande Na:sa:tete da halita:
 Yesue. Ipikita: Koda:ma: wele peaaso hata: mo Holi Sipi-
 tidima: make suta:pe wiaeyekeeki opimika:ta:me. Kutupa
 ipikana:ma: Koda: ameḷe hata: epeke hau pea:tiki pu hao
 Sadanima: hoeyaeyeke wanda:hali mea tiatiki pu hao
 pomu hayekeme. ³⁹ Kutupa mo Diu wanda:halina: kenke
 nane make mo Diutuseleme da pa:ta: make ipikana:ma:
 pia: ekimanu paeyaota: nikana:ma: wekitisi haloma:me.
 Kutupa koto hoki naneta: mo haliwekima: ipiki meata:
 tina: tamendiao homena: lememe. ⁴⁰ Kutu pimipate hoto
 tepona: wina: laata: Koda:ma: paa mea tiaota: peneme yao
 walea:me. ⁴¹ Wanda:hali paeyaoma: handena: na leke pa
 Koda:ma: amba:la talopu mieke wanda:halima: homeke
 handena: lea:me. Nikita: ipika: la haloloma: haliweki
 haloma:me. Ipika: homa paa tiao a:paata: nikana:ma:
 ipiki ameḷe ne noma:me. ⁴² Kutupa ipikana:ma: niki
 pa:ta: mana: alo hata: alota: dupae. Wanda:hali pa:ta: pi
 walemeka:na:ta: Koda:ma: Ita: homa:la: wanda:hali make
 pa haleme wanda:hali make ika: pi yokaalu peaalo polo
 hali mea hano lea:me lapa:peke lea:me. ⁴³ Mo hande
 potopede haliweki paeyaoma: ipiki pa:ta: lemeke ekita:
 dupae. Hali epima: ipika: pi miniki haya:ka:na:ta: kota:
 ipika: bikina: mo hoke hau piekeeki pa tombuaasa:eki
 milieke lemekeme leekeme.

Diendaili wanda:halima: Holi Sipitidi mimikieki

⁴⁴ Pidama: koto pimanu alo haena: kone mo Holi
 Sipitidima: koto opimiki wanda:hali paeyao pa:ta:
 hola:pa:niaeyekeme. ⁴⁵ Hande Pida ameḷe a:pa haemeke
 Ketiso haliwekima: Diu haliweki kone leke opa wotu
 handaake wimikime. Koda:ma: mo Diendaili wanda:hali
 pa:ta: kone mo Holi Sipitidi haleeke handa pimikime.

⁴⁶ Mo wanda:halima: da ma:nda: ma:nda:na: pi kone pa laaka:na: Koda:na: pi laemekeme. Kutupa Pidama: alota:
⁴⁷ Hali epima: do wanda:hali pa:ta: ikalima: bapitaisi hau na pina: lapeke ya:la:pe. Nika: kone Holi Sipitidi muma: tupa: ta mimi handa:pe leekeme. ⁴⁸ Kutupa Pidama: koto wanda:hali Yesu Ketisona: bikina: bapitaisi peaapa:pekee leekeme. Kutupa ikana:ma: Pida pa:ta: nate mandaneeki do pa:ta: hamana:e laa honke lemekeme.

11

Pidama: Diutuseleme haemeke Ketiso wanda:hali la halee-keeki

¹ Mo Diudia nane haemeke aposolo haliweki paeyao pa:ta: make Ketiso wanda:hali make iki paeyaoma:ta: mo Diendaili wanda:halima: make Koda:na: pi mimiki ekita: opimikime. ² Pidata: oli Diutuseleme da nane peeke pita:ta: hande Diendaili haliweki pa:ta: sekemesaisi hau peaaluekema: hone wimiki haliwekima: Pidama: pieke hauna: lota: pitolo dupa lemekeme. ³ Nakana:ma:ta: mo sekemesaisi hau na piki Diendaili haliwekina: da pa:ta: pelia hao ne mandakena: nemekeme la lemekeme. ⁴ Koto lemeke handaata: Pidama:ta: amba: pieke haumanu kini pu mea kutupa mo pieke haumanu paeyao mo haliweki pa:ta: la haleeke ekita: dupae.

⁵ Ita: mo Diopa daoni pa:ta: hata: yeni pitolo pitono upama: piki nono pea handoa: ekita: dupae. Dapolo dau tiekema: handeke ale lopa:niaeya:eki handoa:me. Oli ya nane honiki tonkopu yola: mea wia hata: hande dau I haowa: ale teke pa:ta: lopa:niao wia:me. ⁶ Kutu pia: ekita: Ima: mo dau tukiki nane weni weni naa wotu handoa:me. Da ma:na:sunu make sayale ma:na: yeti ala:ta: ala:ta:sunu make ti katakena: ula: keto ala:ta: ala:ta:manu

make ya pa:ta: pomina:la: basunu make paeyao hando:me. ⁷ Kotoeki handaata: pi hola:makema: kone I pa:ta: dupa lea:eki opua:me. Pidao. Tiao. Koto alemanu lia nae lea:me. ⁸ Koto lea:pate Ima: alota: Tekehalio. Ota: dia:me. Nindi peala: ale ya:leke hoeya: pea hata: kutupiki ne hoto homeke a:nda: na nolome laa loa:me. ⁹ Hande pi hola:makema: kone oli ya nane hata: paa la:niaaso alota: Aleta: ma:nda: Koda:ma: ana:na: napeke ya:la:me lea:ka:na:ta: nakana:ma: napeke na ya:la: alee pi na lapeke lea:me. ¹⁰ Koto pia: hauta: hoto tepo pia:me. Koto hande alemanu paeyao oli ya nane pa yola: mia:me. ¹¹ Kotoeki peata: I pelia haowa: da pa:ta: hali tepo kuta kone opolo epememe. Koto hali tepota: mo Sesatia nane hayeke hali homekema: I pa:ta: tapaekekeme. ¹² Hande Holi Sipitidima: I pa:ta: alota: Hone ma:nda: na wiki koto haliweki ameḷe mandakena: pupe lea:me. Koto hande Diopa nane haleme kametiti yunki mindiki hata: haliweki I ameḷe mandakena: Sesatia da nane opolo puaata: Koniliesina: da pa:ta: honda: pambolo poma:me. ¹³ Kutupa ipikana:ma:ta: niki pa:ta: enisolo ma:nda:ma: ipika: da pa:ta: a:pa hata: ipiki pa:ta: leekeeki dupa lea:me laa niki pa:ta: la kia:me. Diopa da nane hali ma:nda: tapae laa hali ma:nda: ipika: ota: bikita: Saimono Pida koto hali wi lolo pena: tapae laa lea:me. ¹⁴ Koto halima: neke pa:ta: lolo pa:la: pima:ta: neke make naka: da pa:ta: haleme wanda:hali paeyao tonka:na: da:taalieke laa lea:me. ¹⁵ Koto laata: pi kini pu mea walolo hano hande Holi Sipitidita: amba: hande titi panake pa:ta: niki pa:ta: holopea: tupa: koto tupa: kone iki pa:ta: make holopea:me. ¹⁶ Kutu pia:ta: hande Tekehalima: lea: alee hone ua:me dupae. Dionima:ta: ikalima: iki bapitaisi peao hayekepate Koda:ma: Holi Sipitidima: iki bapitaisi pealieke laa lea:me. ¹⁷ Nikana:ma:ta: hande Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: amba: hone tulaome pita:ta: Koda:ma: niki

kia: ekita: kotoeki kone mo Diendaili wanda:hali pa:ta: make halea:me. Koda:ma: pita:la: ekita: sa:sa: pua:ka:na:ta: kota: Ita: epipe. Dia:me. Sa:sa: pea:peke na ya:la:me laa leekeme.

¹⁸ Mo haliwekima: Pidama: leekeeki opuaata: ika: lota: lota: pimiki pimanu tunkulata: Koda:na: pi laaso hata: alota: Koda:ma:ta: mo Diendaili wanda:halima: make hone ma:nda: la:ka:la: mina wia da:ta:la:eki mea:pa:peke pota: lombolo piekeme lemekeme.

Mo A:ndioko Siosi

¹⁹ Hande Sidipeni lia Ketiso wanda:hali luekema: pimiki pita: da mina:pa:lao pemeke wanda:halita: mo Pinisia nane make Saipotasi nane make A:ndioko nane make pulu hata: Diu wanda:hali pa:ta: homeke pi wala:tiki pimikime.

²⁰ Kutu pimikipate mandane haliwekima: Saipotasi Saitini yaapo nane haemeke haliwekima: A:ndioko da pa:ta: opolo a:paata: mo Tekehali Yesuna: pi Kitiki wanda:hali pa:ta: make wala:tiki pimikime. ²¹ Kutupa Koda:ma: mo haliweki tamba: minolo haena: wanda:hali wopuma: pi meaata: Tekehali pa:ta: la:ka:la pemekeme.

²² Mo Diutuseleme siosi tapakema: handeeki pi opuaata: kutupa oli A:ndioko da pa:ta: Banabasi tapaemekeme.

²³ Banabasita: oli da opolo puaata: Koda:ma: epeaeye-keeki handaata: ta:na:ma: wopu homeekeme. Kutupa paeyao pa:ta: Tekehalina: pi daḡla hata: wopu miniki hao hapa:peke laa pi waleekeme. ²⁴ Banabasita: ipikita: epeke hali hata: Koda:na: pi wopu miniki hayeketa: Holi Sipitidima: ipiki tumbaeyekeme. Kutupa wanda:hali wopu Tekehali pa:ta: apa:tao ta:ma:ni pea haemekeme.

²⁵ Koto ekina: Banabasima: mo Tasa:si da nane Solo weilu peekeme. ²⁶ Kutupa handa: wiata: mo A:ndioko da pa:ta: hatuku epeekeme. Bapi homeke koto pa:ta: hata: mo siosi tapake ameḡe pi hotu haota: wanda:hali wopu pi walo

haepékeme. Koto da pa:ta: pi mimiki wanda:hali ikita: mo Ketiso wanda:halie laa mo koto bikita: koto da pa:ta: kini pu mimikime.

²⁷ Koto dina:ta: mandane potopede haliwekita: Diutuseleme da hao oni A:ndioko da opolo epemekeme. ²⁸ Kutupa homeke halita: Akipasima: mo Holi Sipitidima: la halolo haena: tiao alota: Tea: ki tieke kenke paeyao nane ipilieke laa waleekeme. Kutupa mo Kolodiusima: Sisa hayeke natena: kutu piekeme. ²⁹ Kutupa mo disaipolo wanda:halima: hone wia alota: Nika: Diudia nane haleme kametiti tamba: mumana: paeyaoma: ana:na: halomana:e lemekeme. ³⁰ Koto ekina: kotoeki peata: oli siosi tondiki haliweki pa:ta: Banabasi Solo yaapoma: mea puaena: laa tapaemekeme.

12

Tanda wopu minelemeeki

¹ Koto pita:ta: hande kini hali Hetodima: mandane siosi tapake haliweki da:ka:pa: miniekeme. ² Ipikana:ma: Dionina: hameke Dia:mesita: kepete hokuluma: liekeme. ³ Kutupa Diu wanda:halima: ta:na:ma: homemeke handa Pida make da:ka:pa: miniekeme. Mo hande Na Pompei Yaake Palaowa Nemeke pita: piekeme. ⁴ Kutupa da:ka:pa: minata: dipula mea lopao ami haliweki mandane tonkopu mandane tonkopu mandane tonkopu mandane tonkopu haliwekita: kade hatiki pina: leekeme. Ipika: honema:ta: mo hande Lombeï Pupa Yapeeke pita: paeya:ka:na:ta: wanda:hali pa:ta: mea a:pa walueke hone wiekeme. ⁵ Koto ekina: Pidata: dipula da pa:ta: pa pitina: leekepate mo siosi tapake wanda:halima: Koda: pa:ta: Pida yeni wopu pea:tiki pimikime.

Pida dipula pao tapaeyekeeki

⁶ Hetodima: Pida mea a:pa waluekema: haena: timba kone Pidata: mo ami hali yaapo ame_{le} seni pu yaapoma: endialu pea tukiki pa:ta: peliekeme. Kutupa pota: hama: nane hata: kade haliwekima: mo dipula da handeteke hatiki ombu pimikime. ⁷ Kuta kone Tekehalina: enisolo homeke epeeketa: mo da panda: pa:ta: paa tieke piekeme. Kutupa ipikana:ma: Pida a:pa lu tiaaso alota: Ai tiae leekeme. Kutupa hande seni pumanu ipika: kiki pa:ta: kone tunkulupa lopa: lopa: piekeme. ⁸ Kutupa mo enisoloma: ipiki pa:ta: alota: Naka: hako yama anke dake pambae leekeme. Kutu piekeme. Kutupa ipikana:ma: Pida pa:ta: alota: Naka: dau mea dopua I teli mea epoe leekeme. ⁹ Kutupa teli mea hama peekeme. Pidama: mo enisoloma: pieke ekita: hone na wiki upama: piki nono piekeme. ¹⁰ Kutupa titina: kade hayeke alena: lombei pupa pua koto hoki pa:ta:eki make lombei pupa puaata: mo hande daoni nane peeke ayenima: wepieke pota: kake tieke pa:ta: opolo pepeke. Kutupa mo hande pota:ta: ipika: kone lombeekeme. Kutupa ipilikita: tunkulupa puaata: pota: homeke yola: mea pepekepate mo enisolota: koto kone Pida mina:pa:lao peekeme.

¹¹ Koto pita:ta: Pidama: hone wiekeme. Ameta: ota: hone wia handolome leekeme. Tekehalima: ipika: enisolo tapao mo Hetodima: I mia: ekita: mo Diu wanda:halima: I pa:ta: pulu pelemeeki make I tamba: mia:me leekeme.

¹² Koto hone wiata: Dionita: ipika: biki ma:nda: Maka ipika: inkiki Metina: da pa:ta: peekeme. Koto da pa:ta: wanda:hali wopuma: momba:la pita: yeni pu pitimikime.

¹³ Kutupa mo pota: kake pa:ta: pua hoto laa kilikili laeyekeme. Kutupa wandiki ma:nda: Loudama: lom-bolo peekepate ¹⁴ Pidana: pi make meata: ta:na:ma: wopu homolo hata: pota: na lombeke da tukiki pa:ta: anke hao pua Pidata: pota: kake pa:ta: a:pa hala:me

leekeme. ¹⁵ Ikana:ma: ipiki pa:ta: alota: Neketa: keaaso alee lemekepate ipikana:ma: alota: Ota: loa:me leekeme. Ikana:ma: alota: Ipika: enisolo hata: pa:la:me lemekepate ¹⁶ Pidama: kilikili laaso haena: pua pota: lomba Pida handolo hata: penkilipa:tia pomua wotu handake wimikime.

¹⁷ Kutu pimikipate Pidama: kikima: kone pi na lapee leekeme. Kutupa Tekehalima: mo dipula da pa:ta: hatuku epeeke pi la haleekeme. Kutupa Pidama: alota: Dia:mesi pa:ta: make Ketiso kametiti pa:ta: make do pi la hala:pa:peke leekeme. Kutupa mina:pa:lao pua da ma:nda: pa:ta: peekeme.

¹⁸ Da kelepeeketa: mo hande ami haliwekima: Pida na pitieke handa hone ti yokemekeme. ¹⁹ Kutupa Hetodima: Pida weiyekepate na handa: wiekeme. Koto ekina: mo kade haemeke haliweki pa:ta: Ekipa pa:la:pe laa lota: lota: peata: mo haliweki homena: lina: leekeme. Doeki paeyeketa: Hetodi Diudia mina:pa:lao nate mandaneeki Sesatia nane hayekeme.

Hetodi homeekeeki

²⁰ Hetodima: Taiya Saidoni da yaapo pa:ta: haemeke wanda:hali pa:ta: mineke tieke wopu pankeekeme. Koto ekina: mo da yaapo pa:ta: haemeke mandane haliwekima: apa:tao Hetodi handolo pemekeme. Titina: amba:la mo kini halina: da handeteke hayeke hali Ba:lasitusita: ika: a:nda: liaena:yeke ipiki ame_{le} pi lolo pemekeme. Mo halima: ika: pi opiekkeme. Kotoeki pea:ta: a:nda: polumana:e laa Hetodi pa:ta: honke lolo pemekeme. Ika: wanda:halina: neta: Hetodima: handeteke hayeke kenke pa:ta: mu haemeke ekina:yeke lemekeme.

²¹ Hetodima: la: wieke nate ma:nda:na: kini halima: ipika: yamo haya: aka:manu yamaata: ipika: yama pitu hayeke seana: pita: wanda:hali pa:ta: pi leekeme.

²² Wanda:halima: opuaata: anekema: wi la alu alu

pitolo alota: Dota: ota: halima: na ala:me laa koda: ma:nda:ma: ala:pate ya:la:me lemekeme. ²³ Hetodima:ta: wanda:halima: Koda:na: pi na laena: leke pa ipika: pi kone laena: leeke handaata: kuta kone Tekehalina: enisoloma: Hetodi yeni tonda:pa: mina: leekeme. Kutupa pipi manuma: weleke tunkula: mepi naata: homeekeme.

²⁴ Kutu pitolo haena: kone Koda:na: pi mandane mandane wanda:hali paeyao pa:ta: daeyatia peekeme.

²⁵ Banabasi Solo yaapoma: mo Diutuseleme da pa:ta: pea:peke ekimanu pu paeyaota: pa la:ka:la Dioni Maka make hatuku mandakena: pemekeme.

13

Banabasi Solo yaapo meata: tapaemekeeki

¹ Mo A:ndioko siosi tapake pa:ta: mandane potopede haliweki make pi walo haemeke haliweki make haemekeme. Koda:na: pi lao hayeke Banabasi make Simioni biki ma:nda: Naidia make Saitini hali Lusiasi make hande you hali Hetodina: yankeke hali homeke Maneini make Solo make haemekeme. ² Kutupa Tekehali pa:ta: ne na neke panda:puniaaso haena: mo Holi Sipitidima: alota: Banabasi Solo yaapo yaka walo polo e pokaena:yeketa: pa nane haena: lape leekeme. ³ Kutupa pa ne na neke yeni peaata: mo hali yaapona: youna: kiki wiata: hande leeke e pokaena: pena: tapaemekeme.

Saipotasi haepekeeki

⁴ Koto ekina: hande hali yaapota: mo Holi Sipitidima: tapaaso haena: oni Selusia nane pepekeeme. Koto pa:ta: opolo pua Saipotasi nane palai kawaso tiekena: pita pepekeeme. ⁵ Kutupa Salamisa da nane opolo puaata: Diu haliwekina: pi hotu haemeke damanu pa:ta: Koda:na: pi ale waloendi pu haepekeeme. Dioni Makama: make ipiliki petoloendi pu hayekeme.

⁶ Mo hoki paeyao pa:ta: waloendi pu haota: mo Peiposi da nane puaata: tio hali homeke bikita: Ba Yesu han-depekeme. Ipikita: Diu hali hata: pa yayapiki potopede hayekeme. ⁷ Koto halita: mo hokina: kapomani you hali Sesiasi Polasi yaapo amele hao hayeke halie. Mo Sesiasi Polasi ipikita: hone wopu lenkena: pea u hayeke halie. Mo kapomani you halima: Koda:na: pi opuluekema: Banabasi Solo yaapo ipiki pa:ta: epena: wi leekeme. ⁸ Hali yaapo pepekepate mo tio hali Elimasima: mo Kitiki pi laa koto tio halina: bikita: Elimasie ipikana:ma:ta: Banabasi Solo yaapo sa:sa: puluekema: taapeekeme. Mo kapomanina: you halima: Tekehali pa:ta: hone tulaasa:eki pao la:ka:la mina haena: loluekema: taapeekeme. ⁹ Kutu pieke handa Solo ipika: biki ma:nda: Polo ipikana:ma:ta: Holi Sipi-tidima: ipiki tumba pitina: mo tio hali handaake wia alota: ¹⁰ Neketa: Sadanina: halie. Epeke alemanu paeyao pa:ta: a:nda: lu halemee. Mo hoke hoke yayapiki haumanu pita:la:eki neke pa:ta: tumba pila:me laata: Tekehalina: ota: pimanu kone nakana:ma:ta: yayapiki pimanu laa la:ka:laluekema: taapo haleme. ¹¹ Koto ekina: ameta: Tekehalima: neke liekee. Kutupa neketa: leke holupiki hali hao hata:ta: nate paa ai na handilipikie laa leekeme.

Poloma: koto alo haena: kone timba:la: pambeke koama: handeke alema: Elimasina: leke telipina: holu peayekeme. Ma:nda:ma: ipika: kiki yola: mea mina pena:yeke kikima: hali weiya:tiki pomiekeme. ¹² Mo kapo-manina: you halima:ta: kutu piekeeki hando haota: hone tulaeyekeme. Tekehalina: pi waleekeeki opitolo hata: penkilipa:tia pomiekeme.

Pisidia nane hayeke da A:ndioko da pa:ta: pepekeeki

¹³ Polo amele mandakena: pemeke haliwekita: palai kawaso tiekena: pitata: mo Peiposi da mina:pa:lao mo

Pa:mabilia nane hayeke da Peka pa:ta: opolo pemeke me. Koto pa:ta: opolo pemekepate Dioni Makata: iki mina:pa:lao Diutuseleme nane pa la:ka:la peekeme. ¹⁴ Peka da mina:pa:lao puaata: mo Pisidia da nane hayeke da A:ndioko da pa:ta: opolo puaata: mo Hoto Pila: Natena: mo haliwekita: mo Diu haliwekina: pi hotu haemeke da pa:ta: honda: pamba pua pitimikime. ¹⁵ Hali ma:nda:ma: mo Mosesima: wape pea ula: Lo Pimanu make mo potopede haliwekima: wape pea ula: pimanu make yata:pa haena:ta: mo pi hotu haemeke da you haliwekima: Polo ameda pa:ta: pi la:moneaaso alota: Kame titio. Wanda:hali honkopu hao halo pa:la: pi lapa:peke yea:ka:na:ta: kota: loa:mina:e hone witoloma:me lemekeme. ¹⁶ Koto lemeke Poloma: tiao hata: kiki mea a:meiyao pi dupa waleekeme.

Ya tapake Isulai wanda:hali iki make Koda: pa:ta: panda:puniaio yeni pu haleme Diendaili wanda:hali paeyao iki make Ima: alo pi opua:pe laata: ¹⁷ Koto Isulai tapake wanda:halina: Koda:ma: nika: apa:mei ameda mea haena: laata: mo Idiepi kenke nane da ma:nda: wanda:hali hata: kone tapake tieke wanda:hali hamina: leekeme. Koda:ma: ipika: wele wotu pita:la: ekima: koto wanda:hali Idiepi nane mina:pa:lao hatuku puaata: ¹⁸ mo hapu hayeke alena: bapi 40 mo wanda:hali koto pa:ta: hata: ikita: ka:nda:ma: homo hatiki pimikipate Koda:ma: handeteke hatiki pu hayekeme. ¹⁹ Mo Keinani kenke pa:ta: haemeke tapake watake hata: wanda:hali ipikana:ma: hoeyaota: ipika: wanda:halita: koto kenke teke wanda:hali haena: leekeme. ²⁰ Kutu pu paeyaasa: ekina: bapi manuta: pa 450manu yapeekeme.

Kutupa wetepe naneta: ipikana:ma: iki pa:ta: pi yokaalu peao haemeke teke haliweki haena: loma: loma: pua:tiki a:pa mo potopede hali Samuele ipiki a:pa hayekeme. ²¹ Mo wanda:halima: Nika: kini hali ma:nda: haena:e laa

honke lemeke handa Koda:ma: iki pa:ta: Solo mea haena: leekeme. Ipikita: Benisamini tapake hali Kisina: eieyke hata: ika: kini hali haena: yapeeke bapi manuta: 40e. ²² Kutu piekepate Koda:ma: Solo yoka pa nane haena: laa Deipidi meata: kini hali haena: leekeme. Koda:ma: Deipidi hayekeeki handaata: pi dupa leekeme. Ima: handolo alota: dupae. Diesina: eieyke Deipidita: ipika: hala:eki handolo hata: Ima: hone pa:la:me laata: koto hal-ima:ta: Ima: hone pa:la:eki paeyao ipikana:ma: pilieke la leekeme. ²³ Hande Deipidina: tapake hali Yesuta: Koda:ma: la: wieke tupa: Isulai wanda:halina: Da:taala: Hali haena: la:la:me. ²⁴ Yesuma: e ai na kini pu mea pokeeke haena:ta: Dionima: Isulai wanda:hali paeyao pa:ta: pi waleekeme. Ika: hoke hau pimiki ekimanu mina:pa:laota: bapitaisi pina:yeke pi waleekeme. ²⁵ Kutupa Dionima: ipika: e poko paeyaaluekema: hata: wanda:hali pa:ta: alota: Ika: honema: I halo ekita: epi hone witelemepe. Ikana:ma: yu wia haleme halita: I dia:ya:la:pate handa:pe. Yaka hoki nane ipula:me. Koto ipula: halina: anke daketa: Ima: holawaapeketa: ana: na pa:la:me laa leekeme.

²⁶ Eipoloha:ma: tapake haliweki ya kametitio. Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu haleme Diendaili wanda:hali paeyao iki make Koda:ma: do hande niki da:taapeke ya:la: pi niki pa:ta: epena: la:la:me. ²⁷ Mo Diutuseleme da pa:ta: haleme wanda:halima: make ika: you haliwekima: make Yesuta: wanda:hali Da:taasa: Hali hala: ekita: hone na wimikime. Mo Hoto Pila: Natemanu paeyaona: mo hande potopede haliwekima: wape pea ula: ekimanu yata:po halemeeki make hone wopu na wilimime. Kutu pimikipate ikana:ma:ta: Yesuta: lia homaemeke ekima: mo hande potopede haliwekima: wape pea ula:eki kone yae-mekeme. ²⁸ Kutupa ikana:ma: Yesu lia homaaluekema:ta: pa:la:eki teke ma:nda: na handa: wiki kone Pailedi pa:ta:

pua honke alo alota: Yesu homae laa honke lemekeme.

²⁹ Kutupa hande Baibolo bukana: Yesu pa:ta: pulu piekeeki wape pea ula:eki kone ikana:ma: pu paeyae-mekeme. Mandane haliwekima:ta: Yesu toko mo a:ka:tei wapepiki tina: endiaemekeme alena: pua honda: mea pua lapa: pimikime. ³⁰ Kutu pimikipate Koda:ma: mo lapa: wieke alena: Yesu pa mea tiaeyekeme. ³¹ Kutupa ipikita: ipiki ameḽ mandakena: Ka:lili nane hao Diutuseleme da pa:ta: pemeke wanda:hali pa:ta: ipiki handena: hoto elekeeleke peneme yao ipika: leke mineke wala:tiki piekeme. Ameta: koto wanda:halita: ika: Yesu handemeeki Isulai wanda:hali pa:ta: la halele wanda:hali halememe. ³²⁻³³ Kutupa dikana:ma: make koto hande Pi Seliapo iki pa:ta: la kuluekema: a:pa halopa:me. Koda:ma: make nika: apa:mei ameda pa:ta: pi la: wiekeeki ameta: ika: wekiwandiki titi niki pa:ta: peaowala:me. Yesu da:taala: ekima:ta: nika:eki peaowala:me. Hande hoto yaapo peao wape pieke Emeli pa:ta: wape pa:la: tupa: dupae.

Neketa: yaka Wekie. Ame do natena: Ita: naka: Apa: halome laa wape pa:la:me. ³⁴ Kutupa Koda:ma: Yesu lapa: wieke alena: mea tiao pa hoto ma:nda: a:nda: paa na homolo pieke ekina: Koda:ma: pi dupa leekeme.

Hande Deipidi pa:ta: Ima: pi la: ulueki kone Ima: epeke yakopiki hauma: neke ota: epealueke laa wape pa:la:me. ³⁵ Kutupa make mo Baibolo bukana: pa ma:nda:ma: Koda: pa:ta: pi alo hata: dupa wape pa:la:me.

Naka: Yakopiki Halina: loke na tandepena: lelipikie laa wape pa:la:me. ³⁶ Deipidi ipika: hayeke pita:ta: Koda:na: hone pa:la: ekimanu pia:tiki pu hao wetepena: homeekeme. Ipika: apa:mei ameda lapa: pimiki alena: ipiki make koto pa:ta: lapa: pimikipate ipika: loke make tandepiekeme. ³⁷ Kutu piekepate Koda:ma: lapa: wieke

alena: paa mea tiaeyeke halita: ipika: loke na tandeppeekeme. ³⁸⁻³⁹ Ya kametitio. Iki paeyaoma: doeki ota: hone wia:pa:peke. Yesu ipikana:ma: pa:la: ekima: kone ika: hoke hau pimiki ekimanu pa hameke paeyaapeke pi iki pa:ta: waloloma:me. Wanda:hali epi amedama: ipiki pa:ta: hone tulaeya:ka:na:ta: kota: ipika: hoke hau piekeeki manuta: Mosesima: wape pea ula: Lo Pi manuma: ka:la:pa: tapaapeke na ya:la:pate Yesuma: ka:la:pa: tapawalieke. ⁴⁰ Koto pa:la: ekina: wotu handeteke hapa:peke. Mo hande potopede haliwekima: leeke ekimanu iki pa:ta: a:paama:na: loa:me. Dupa

⁴¹ Koda:ma: la:la: pimanu pa:ta: pi la la pu haleme wanda:halio. Handa:pe.

Kutupa handolo hata: penkilipa:tia pomua ota: homa:pa:pekee.

Iki haleme dina:ta: Ima: pokolo polo eta: ikana:ma: hone na wilimikie.

Ma:nda:ma: iki pa:ta: la kina: kone opua hone na tulaalimikie laa wape pa:la:me.

⁴² Solo Banabasi yaapota: hama: nane pulu haena: wanda:halima: ipiliki pa:ta: alota: Hande lepe pi mo Hoto Pila: Nate ma:nda:na: make pa lopena:e laa honke lemekeme. ⁴³ Kutupa mo pi hotu haemeke da pa:ta: pi hotia paeyeketa: Diu haliweki wopu make Koda: pa:ta: hone wopu u haemeke Diendaili haliweki wopu make Polo Banabasi yaapo teli mea pemekeme. Kutupa ipilikana:ma: mo haliweki pa:ta: pi laata: Koda:na: pa a:ta:ma: homa:la:eki honkopu hao wotu miniki hao haena: pi walepekeme.

⁴⁴ Kutupa mo hande Hoto Pila: Nate ma:nda:na: mo daoni nane wanda:hali paeyao Koda:na: pi opuluekema: mombelemekeme. ⁴⁵ Kutu pimikipate mo Diu haliwekima: mo wanda:hali paeyao handaata: honditi pitolo hata: Poloma: leeke pita: Ya pi ala:me laa ipiki pa:ta: pi la

la pimikime. ⁴⁶ Kutupa Solo pita: Banabasi yaapoma: paala:ma: na homeke hata: pi alo alota: Iki pa:ta: amba:la Koda:na: pi ale wala:peke ya:la:pateo. Ikana:ma: kiaaso hata: Nikita: deto hala:eki mea:peke na ya:la:me alemeke handaata: kota: handa:pe. Mo Diendaili wanda:hali pa:ta: walo pulupa:me lepekeme. ⁴⁷ Pa ekipeke Koda:ma: dupape laa niki pa:ta: leeke ekita: dupae.

Ikita: mo Diendaili wanda:halina: paꞑ pita:la:eki hamina: la:la:me leekeme.

Ikana:ma: mo kenke honiki nane pa:ta:manu da:taasa:eki mea pomina: la:la:me leekeme.

⁴⁸ Kutupa mo Diendaili wanda:halima: koto pi opuaata: ta:na:ma: homolo hata: mo Koda:na: pi laemekeme. Kutupa deto hala:eki mulu pimiki wanda:halima: pi mimikime.

⁴⁹ Kutupa Tekehalina: pi aleta: da paeyao pa:ta: kende tia wiekeme. ⁵⁰ Kutu piekepate hande Diu haliwekima: mo Koda: pa:ta: hone wopu u haemeke wanda: tieke tieke mandaneeke manuma: make mo daonina: you haliwekima: make Polo Banabasi yaapo ameꞑe a:nda: lina:yeke sutiae-mekeme. Kutupa koto da nane mina:pa:lao pena:yeke tolu limikime. ⁵¹ Kutu pimikipate mo hali yaapoma: ipilika: ankena: taleeke dokolota: koto A:ndioko wanda:hali pa:ta: tandelaata: Aikoniomo da nane pepekeke. ⁵² Kutupa mo disaipolo wanda:halima: Holi Sipitidima: tumba pita: ta:na:ma: homa: tiaaso haena: haemekeme.

14

Aikoniomo da pa:ta: haepekeeki

¹ Kutupa mo Aikoniomo da pa:ta: mo Diu haliwekina: pi hotu haemeke da pa:ta: telipina: honda: pambepekeme. Kutupa pi epeke tupa: walepeke handa Diu wanda:hali wopu make Kitiki wanda:hali wopu make Koda:na: pi

mimikime. ² Kutu pimiki handa pi na miki Diu haliwekima: mo Diendaili haliweki sutiaaso hata: ika: hone dunki peao Ketiso wanda:hali pa:ta: hoke hone wina:yeke lemekeme. ³ Kutupa Polo Banabasi yaapoma: koto pa:ta: hao hata: paala:ma: na homeke Tekehali Koda:na: pi wala:tiki pipikime. Kutupa Tekehalima: ipika: pa a:ta:ma: homa:la: pi wanda:hali pa:ta: peneme yaaluekema: mo hali yaapoma: wele peaso hata: na hando haemeke ekimanu pina: leekeme. ⁴ Kutu piekepate mo daoni wanda:halita: mandane aposolo hali yaapo pa:ta: tala:tiki mandane wanda:halita: Diu wanda:hali ameḷe tala:tiki pimikime. ⁵ Kutupa mandane Diu haliweki pita: Diendaili haliweki yaapoma: ika: you haliwekima: A:pa:la:me alo haena: mo Solo Banabasi yaapo hoeyao toopima: luekema: tome tome pambemekepate ⁶ mo hali yaapoma: opuaata: mo Laikonia nane haepeke Lisita Debi da yaapo pa:ta: make mo topu damanu pa:ta: make pindipa puaata: ⁷ mo hande Pi Seliapo wala:tiki pipikime.

Lisita Debi da yaapo pa:ta: haepekeeki

⁸ Kutupa mo Lisita da pa:ta: ankena: pua:peke na yeeke hali pitiekeme. Ipikita: hoto ma:nda: a:nda: ankena: na peekeme. Mendieke natena: kone ota: hoeya: paleke mendiekeme. ⁹ Ipikana:ma: Poloma: pi alo haena: pi opiekeme. Kutupa Poloma: ipiki pa:ta: wotu handaata: Do halita: Koda:ma: epeaena:yeke hone tulaapeke ya:la:me hone witolo hata: ¹⁰ pi anekema: alota: Tiao naka: anke tindipao hae leekeme. Kutupa mo hande halita: koto kone tindipulu bao tiao peekeme. ¹¹ Wanda:hali wopuma: Poloma: piekeeki handaata: Laikonia da pi la wi alo hata: alota: Koda:manu ota: hali leke niki pa:ta: a:pa pia:ka:ta:me lemekeme. ¹² Banabasina: biki ma:nda: Siusi lemekeme. Kutupa Polo ipikita: titina: pi waleeke hali yeeke handaata: ipika: bikita: Hemesi lemekeme. ¹³ Kutupa mo poloko

nane temoko da ma:nda: hayekeme. Koto dana: koda: Siusi pa:ta: yeni peao hayeke halima: hali kaomanu make palapalama: au laemeke ekimanu make pota: kake tieke pa:ta: mea a:pa kutupa Polo Banabasi yaapo pa:ta: mo wanda:hali ameḷe mo kaomanu yeni pitolo lia haluekema: hone wimikime.

¹⁴ Kutu pimikipate Polo Banabasi yaapoma: opuaata: ipilika: dau sinkipa: minalu pea mo wanda:hali tukiki pa:ta: anke hao pua wi alo alota: ¹⁵ Haliwekio. Ekipeke koto hau pitelemepe lepekeme. Diki make ikima: handeke kenke hali yaapoe lepekeme. Do pitelemeeki manuta: paekie lepekeme. Ikana:ma: do hau mina:pa:lamina:yeke dikita: Pi Seliapo mea a:pa pupa:me lepekeme. Do hau pao do ya kenke dawala ikali make tukiki pa:ta: ula: alemanu paeyao make wepia haena: la:la: deto hala: Koda: pa:ta: la:ka:la epoemena:yeke a:pa pupa:me lepekeme. ¹⁶ Amba: haemeke haliwekita: ika: hone pa:la: hau tukiki pa:ta: haena:yeke pina: leekepate ¹⁷ pa ipika: hala:eki waluekema: peneme yaeyekeme dupa. Epeke hau pia:tiki pitolo hata: ipikana:ma: oli ya nanema: lako epena: alo hata: bapina: ika: e ala:ta: ala:ta: opaatiki pea kutupa nema: make ta:na:ma: homa:la: hauma: make iki ta:na:ma: homatiki pita:la:me lepekeme. ¹⁸ Koto pi lepekepate mo wanda:halima: hande kaomanu lia haluekema: taape-mekepate paemekeme.

¹⁹ Kutupa A:ndioko Aikoniomo Diu haliweki a:paata: mo wanda:hali sutiaota: Polo toopima: liata: ota: homa:la:me laa lu yola daoni hama: nane pemekeme. ²⁰ Kutu pimikipate mo pi mimiki haliweki ipiki wieke alena: momba:la haena: Polota: tiao mo daoni tukiki pa:ta: paa peekeme. Kutupa da kelepeeketa: Banabasi yaapo mo Debi da nane pepekeme.

Hande Sitia nane hayeke da A:ndioko nane paa pepekeeki

²¹ Kutupa Polo Banabasi yaapoma: koto da pa:ta: mo hande Pi Seliapo walaka:na: disaipolo wanda:hali wopu haena: laata: oli hande Lisita Aikoniomo A:ndioko damanu paeyao nane la:ka:la puaata: ²² Ketiso wanda:hali honkopu haena: alo hata: pi walolo alota: Pi wotu miniki hao hapa:pekealeo laata: Nikita: ka:nda:ma: homa:la:eki wotu meata: Koda: ipika: Kilu Tombuao Hala: ekina: honda: pambulumeke lepekeme. ²³ Polo Banabasi yaapoma: mo siosi tapake handeteke haena: tondiki haliweki tamba: mipi peaata: kutupa ne na neke yeni pitolo hata: mo hande Koda: pa:ta: hone tulaasa: wanda:hali Koda:ma: handeteke haena: lepekeme.

²⁴ Kutupa Pisidia nane pua lombei pupa Pa:mbilia nane opolo pepekeke. ²⁵ Kutupa Peka da pa:ta: pi walaka:na: A:talia da nane puniaepekeke. ²⁶ Kutupa koto hao palai kawasona: pita hande A:ndioko da pa:ta: pepekeke. Koto data: amba: kone mo Koda:na: a:ta:ma: homa:la:eki minolo hata: ipika: pi walena:yeke tapaemeke haliweki pa:ta:ta: pi wala paeyeke handa paa opolo epepekeke.

²⁷ Kutupa opolo a:paata: siosi tapake wanda:hali mombelena: laata: Koda:ma: Diendaili wanda:halima: pi mina:yeke pota: lombeekeeki make walepekeme.

²⁸ Kutupa mo Ketiso wanda:hali ameḷe hao hatiki pimikime.

15

Diutuseleme da pa:ta: pi hotimikiiki

¹ Kutupa mandane Diudia nane haemeke haliwekima: koto pa:ta: hao hola:pa:nini pea a:pa Ketiso wanda:hali pa:ta: pi walolo alota: Mo hande Mosesima: waleeke sekemesaisi hau na pimika:na:ta: ikita: deto hala: ekita: na milimikie laa lemekeme. ² Koto lemeke ekina: Polo Banabasi yaapoma: mo haliweki ameḷe ka:nda:piki pi tieke lepeketa: hande A:ndioko Ketiso tapake haliwekima:

Polo Banabasi yaapo make mandane haliwekima: mo Diutuseleme haemeke aposolo haliweki pa:ta: make mo handeteke haemeke tondiki haliweki pa:ta: make hande walemeke pi hotulu pena:yeke mimikime.

³ Koto ekina: mo siosi tapakema: tapaemeketa: pua mo Pinisia nane make Sametia nane make pomu lopa mo Diendaili wanda:halima: Koda: pa:ta: puki la:ka:laemekeeki walolo hata: koto pima: mo Ketiso wanda:hali paeyaota: ta:na:ma: homaemekeme. ⁴ Kutupa Diutuseleme da pa:ta: opolo pemeketa: mo aposolo haliweki make tondiki haliwekima: make mo siosi wanda:halima: make ta:na:ma: homolo hata: iki handa: mimikime. Kutupa Koda:ma: ipiliki pa:ta: pieke ekimanu paeyao walepekepate ⁵ mandane Partisi tapake Ketiso haliwekima: tiao alota: Mo wanda:halita: sekemesaisi hau pina: laata: Mosesima: waleeke Lo Pimanu make opina: laata: ana: pa:la:me lemekeme.

⁶ Mo hande aposolo haliweki make tondiki haliweki ameḷe mo hande lota: pieke ekina: mombelemekeme. ⁷ Pi wotu hotu haota: Pidama: tiao alota: Ya kametitio. Amba: kone iki ameḷe hano Koda:ma: I mea haena: laata: Diendaili wanda:hali pa:ta: mo hande Pi Seliapo walonoyeke pa:la:me. Mo wanda:halima: pi opuaka:na: hone tulaena:yeke pa:la:me. ⁸ Kutupa wanda:halina: puki tukiki nane hando hala: Koda:ma:ta: Diendaili wanda:halima: hone tulaasemeeki a:pa:la:me la walolo hata: niki pa:ta: ka:la: tupa: iki pa:ta: make Holi Sipitidi haleekeme. ⁹ Kutu pieke ekima: ipikana:ma:ta: niki Diu wanda:hali make iki Diendaili wanda:hali make ta:ta: ta:ta: pea na haloma:eki waleekeme. Ika: hone tulaemeke ekina: ipikana:ma: ika: hoke haumanu pa paeyaeyekeme. ¹⁰ Koto ekina: Koda:ma: pa:la:eki handa kone ameta: pa ekipeke Koda: la handuluekema: hone witelemepe. Nika: apa:meima: make nikana:ma: kone make mea:peke na yeke ka:nda: pa:la:eki

kone pa ekipeke mo hande hone tulaaseme wanda:hali pa:ta: ka:nda:ma: homena: alemepe. ¹¹ Dia:me laata: Nikana:ma: hone tulaasoma: ekita: Koda:ma: Tekehali Yesu ipika: pa a:ta:ma: homa:la: ekima: niki da:taasa:me. Diendaili wanda:hali da:taaso pita:la: tupa: pita:la:me.

¹² Banabasi Polo yaapoma:ta: Koda:ma: ipiliki pa:ta: wele pita:la:eki halaata: mo na hando haemeke ekimanu make wele pieke ekimanu make mo Diendaili wanda:hali pa:ta: pieke ekimanu walolo haena:ta: mo mombelemeke haliwekima: opitolo hata: pi na leke yopu pitimikime. ¹³ Pi lo paeyaepoketa: Dia:mesima: ipilika: pi hombo peaaso alota: Ya kametitio. Ima: alo pi opua:pe. ¹⁴ Koda:ma: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: mandane ekimanu ota: ipika: wanda:hali talopu mea haena: la:la: ekima: iki pa:ta: ipika: epeke hone wita:la:eki niki wala:la:me. Saimonoma: koto la ka:la:me. ¹⁵ Mo hande potopede haliwekima: lemeke pi manuta: ota: mandake pimanu la:la:me. Hande Baibolo bukama: la:la: tupa:

¹⁶ Tekehalima: alota: Doeki paeya:ka:na:ta: kota: I paa a:pata: Deipidina: howa ula: da Ima: paa mea a:pa a:meiyalueke.

Koto da taake pa:ta: kone Ima: paa epeao mea haena: lolueke.

¹⁷ Kutupa mo mandane mandane wanda:hali paeyaoma:ta: Tekehali weilimikie.

Hande Ima: wi lolo Diendaili wanda:halita: ota: yakaeki haena: lolome leekeme.

¹⁸ Tekehalima: amba: kone dupiki pi la halaata: koto ala: handa:e leekeme.

¹⁹ Dia:mesima: pa alo alota: Yaka honema:ta: Koda: pa:ta: la:ka:la: mina haleme Diendaili wanda:halita: nikana:ma: ka:nda:ma: homa:la:eki na halomana: pea:pa:peke alee.

²⁰ Dia:me. Wape ma:nda: pea dupiki pi la halomana: pea:pa:peke alee. Mo toopi tima: wepia ula: koda:manu

pa:ta: lia haleeke ma:na: mindiki napeke na yeke suseke hau na piki make wa:ka:ta:pa lita:la: ma:na: yeti na neke we make na napa:peke laa lomana: pea:pa:peke alee. ²¹ Mosesima: Lo Pi manuta: mo pi hotu haleme da pa:ta:manu hata:ta: Hoto Pila: Nate paeyaona: kone yata:pa:tiki pu haemekeme. Kutupa make daoni paeyao pa:ta:manu ipika: pimanu wala:tiki pu halememe laa leekeme.

Mo Diendaili Ketiso wanda:hali pa:ta: wape tapaemekeeki

²² Koto pa:la: ekina: mo aposolo haliweki make mo tondiki haliweki make siosi wanda:hali paeyao ameḷe ikana:ma: iki pa:ta: mandane haliweki talopu mea haena: laata: Polo Banabasi yaapo ameḷe hata:ta: mo A:ndioko da pa:ta: tapaaluekema: hone wimikime. Diudasi biki ma:nda: Basabasi meata: Sailasi make talopu mea haena: lemekeme. Mo Ketiso wanda:halima: koto hali yaapo pa:ta: epeke hone u haemekeme. ²³ Kutupa do wapeta: mo haliwekima: mea pena: lemekeme. Koto pase tukiki pa:ta: do pi wiekeme.

Nikita: aposolo haliwekima: mo siosina: handeteke haloma: tondiki haliwekima: tonka:na: ika: kametonu hata: do wapema: nika: oli A:ndioko Sitia Silisia nane haleme Diendaili kametiti pa:ta: keiyae aloma:me.

²⁴ Nika: da nane haliweki mandaneeki manuma: pi walolo hata: iki ka:nda: peaemeke ekita: opuma:me. Nikana:ma: dupa lapa:peke pi na loma:pate pa ika: konema: iki ka:nda:ma: homaemekeme. ²⁵ Koto ekina: nikana:ma: momba:la hata: Mandane haliweki mumana:e laa koto haliweki nika: epeke kame yaapo Banabasi Polo ameḷe iki pa:ta: tapaoma:ka:na:ta: epelieke loma:me.

²⁶ Hande hali yaapoma:ta: Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: hone wopu witolo hata: ipilika: lokena: hau hone wopu na wiki homeke nono pea haepekeme. ²⁷ Koto ekina: Diudasi Sailasi yaapo iki pa:ta: tapaasoma:me. Kutupa ipilikana:ma: kakema: hande pi kone lelipikie lemekeme.

²⁸ Mo Holi Sipitidima: make nika: honema: make iki pa:ta: ka:nda:ma: na homaake pa do pimanu siki homeke a:pa:la:ma: opua:pe aloma:me.

²⁹ Toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: lia halemeke hoteke ne ala:ta: ala:ta: na neke we make na neke mo da:ka:pe miniki hata: homaasa:eki na neke loke hoeyaasa: hau na piki kutupa koto haumanu na pimika:na:ta: epeke tupa: halimikie aloma:me. A:taloe laa wape pu paeya:me.

³⁰ Kutupa mo tapaemeke haliweki oni A:ndioko da nane puaata: Ketiso wanda:hali a:pa mombelena: laaka:na: hande pase halemekeme. ³¹ Kutupa yata:paka:na:ta: hande mana: lemeekeeki opuaata: ta:na:ma: homemekeme.

³² Kutupa Diudasi Sailasi yaapo potopede hali yaapo hata: kone pi wopu walolo hata:ta: honkopu haena: lepekeme.

³³ Kutupa koto pa:ta: hosiki hao hatiki pipikita: mo Ketiso haliwekima: hande titina: amba: kone tapaemeke haliweki pa:ta: epeke tupa: hata: paa tapaemekeme. ³⁴ [Pate Sailasina: honema:ta: do pa:ta: pa halueke hone wiekeme.]

³⁵ Kutu pimikipate Polo Banabasi yaapo A:ndioko da nane hao haota: haliweki paeyao ame_{le} hata: Tekehalina: pi latiki peata: wala:tiki pu haemekeme.

Polo Banabasi yaapo ka:ta:alu pea ta:ta: ta:ta: pipikieki

³⁶ Kutupa nate mandaneekei hao Poloma: Banabasi pa:ta: alota: Pana:e amba: hande Tekehalina: pi walopa: da nina: wanda:halita: eki pa:la:pe laa handopana: pana:e leekeme.

³⁷ Kutupa Banabasima: Dioni Maka hatuku poluekema:

hone wiekepate ³⁸ Poloma:ta: hone na wiekeme. Hande Pa:mbilia da nane hata: pi walo poluekema: hone na wiki ipiliki mina:pa:laeyeke handa ana: na pa:la:me leekeme. ³⁹ Kutupa ipilika: pi ta:ta: ta:ta: pea ka:nda:ma: homepeke handa pota: ma:nda:na: ma:nda: pea pota: ma:nda:na: ma:nda: pea pepekeke. Banabasima: Maka ameḷe pita palai kawasona: Saipotasi nane pepekepate ⁴⁰ Poloma: Sailasi meaata: Ketiso haliwekima: Koda:na: a:ta:ma: homa:la:eki mina:yeke tapaemekeme. ⁴¹ Kutupa puata: Sitia Silisia yaapo nane siosi wanda:hali honkopu haena: alo hata: pomu haepekeme.

16

Timodita: Polo Sailasi ameḷe pemekeeki

¹ Kutupa mo Debi Lisita da yaapo nane opolo epepekeme. Ketiso hali homeke Timodi koto pa:ta: hayekeme. Ipika: inkikita: Diu wanda:ma: kone pi miniki hayeke wanda:na: eeyeke hayekepate ipika: ateketa: Kitiki hali hayekeme. ² Mo Lisita Aikoniomo da yaapona: Ketiso wanda:halima: Timodi ipika: pi lao haemekeme. ³ Poloma: ipika: honema:ta: Timodi yaapo poluekema: mo some meaata: sekemesaisi hau peayekeme. Mo da nina: haemeke Diu haliwekima: Timodina: ateketa: Kitiki halie laa handemeke handa peayekeme. ⁴ Mo daoni pa:ta:manu pomu lopolo hata: hande Diutuseleme aposolo haliwekima: make handeteke haemeke tondiki haliwekima: make lemeke pi manuta: mo Ketiso wanda:halima: hone wina:yeke la hala:tiki pimikime. ⁵ Koto ekina: mo hande siosi tapake manuma: hande pi mina:la: ekina: honkopu honkopu hao nate paeyao daeyaemekeme.

Poloma: upama: piki nono piekeeki

⁶ Kutupa mo Pitikia Ka:leisia nane yaapo lombei pupa pemekepate mo Holi Sipitidima: mo Eisia nane pi na walena: leekeme. ⁷ Kutupa Maisia nane teke pa:ta: opolo epemekepate Bidinia nane poluekema: pu handemekepate Yesu ipika: Sipitidima: sa:sa: piekeme. ⁸ Kutupa Maisia da nane nepoko nanema: paka:lao puaata: lombei pupa puata: Dotoa:si da nane hola:pa:niaemekeme. ⁹ Timba upama: piki nono pea Poloma: hali ma:nda: handeekeme. Ma:sedonia hali homekema: ipiki pa:ta: honke alo hata: alota: Ma:sedonia nane niki tamba: mulu a:pa:peke laa leeke some homeke handeekeme. ¹⁰ Kutupa hande upama: piki nono pikieki handaata: Koda:ma: hande Pi Seliapo koto wanda:hali pa:ta: walomono lea:me hone witolo hata: mo Ma:sedonia nane poluekema: kuta kone pota: weimikime.

Pilipai wanda: Lidiama: hone la:ka:la: mina wiekeeki

¹¹ Dotoa:si da mina:pa:laota: palai kawasona: pita: mo Sa:moteisi da nane tikitikina: opolo puaata: nate ma:nda:na: Nia:polisi da nane opolo poma:me. ¹² Koto pa:ta: hao mina:pa:laota: mo Ma:sedonia nane teke da Pilipai da nane opolo poma:me. Koto da pa:ta: make Loma: haliweki wopu haemekeme. Koto daoni pa:ta: nate mandaneeki haota: ¹³ kutupa Hoto Pila: Nate nina: mo daonina: pota: kake tieke pa:ta: tunkulupa pua ikali tea: nane poma:me. Nika: honema:ta: koto alena:ta: yeni pu hala: alena: hone wiaata: kutupa pitiniao koto pa:ta: a:pa mombelemeke wanda:weki pa:ta: pi pi loma:me. ¹⁴ Wanda: homeketa: Lidiama: mo Daetaeda daoni nane wanda: a:pa wepiki alemanu hambo hatiki pina: laata: Koda: pa:ta: panda:puniaoyeni pu haota: nika: pi opia:me. Poloma: waleeke pi opina:yeke Tekehalima: mo wanda:na: puki la:ka:laeyekeme. ¹⁵ Kutupa ipika: tapake ameḷe bapitaisi pea hata: niki pa:ta: honke alo hata: alota: Ikana:ma:ta:

Ita: pi na tunkuliki Tekehali pa:ta: epeke halome hone wimika:na:ta: kota: ya da pa:ta: a:pa hao hapa:peke lea:me. Kutupa honke wopu leeke handa poma:me.

Pilipai da dipula pitipikieki

¹⁶ Hoto ma:nda:na: hande yeni pu haeme alena: poma:pate pota:na: ti_o wandiki ma:nda: manda:hande puma:me. Mo wandikima:ta: wetepena: pulu pa:la: eki-manu la halolo haena: ipika: teke haliwekima: mani wopu mu haemekeme. ¹⁷ Kutupa Polo nika: hoke nanema: teli mea ipulu hata: wi la:tiki pea alota: Do haliwekita: ota: oli manda hala: Koda: tieke ipika: e pokaaseme haliweki hata: mo hande deto hala: pota: iki walelememe lea:me. ¹⁸ Kutupa nate paeyao kutu pia:tiki pu haya:pate Poloma: ipika: pukima: ka:nda:ma: homolo hata: la:ka:la mo temoko pa:ta: alota: Yesu Ketisona: bikina: neke pa:ta: aloma: mo wandiki mina:pa:lao opolu bao yopuma lea:me. Kutupa koto kone opolu baeya:me.

¹⁹ Kutu pia:pate mo wandiki ipika: teke haliwekima:ta: Nika: hone pia: ekina: mani mia:tiki puma: ekita: ameta: paeya:me laa hone wiaata: Polo Sailasi yaapo da:ka:pa: minaata: makedi pa:ta: yola: mea pua you haliweki pa:ta: pitaemekeme. ²⁰ Kutupa mo pi yokaalu peao haemeke haliweki pa:ta: hatuku pua alota: Do Diu haliwekima:ta: nika: da teke hoeyaasepeme lemekeme. ²¹ Nikita: Loma: haliwekita: ipilika: walelepe hau manuta: opua pea:peke na ya:la:me lemekeme. ²² Kutupa mo hande momba:la pitimiki wanda:halima: tonka:na: ipiliki pa:ta: mineke pankemekeme. Kutupa mo pi yokaalu peao haemeke haliwekima: ika: dau leisi mea bao dopita manuma: yombua baena:yeke pi lemekeme. ²³ Kutupa mo hali yaapota: wopu yombua baota: dipula da pa:ta: mea lopao mo dipula handeteke hayeke hali pa:ta: alota: Wopu handeteke

hapeke laa pi la halemekeme. ²⁴ Koto pi opuaata: mo hali ipikana:ma: oni dipula da ota: tukiki pa:ta: mea lopao ipilika: anke meata: tina: talao katolao pitaeyekeme.

²⁵ Kutu piekepate buta:hokina: Polo Sailasi yaapoma: Koda: pa:ta: yeni pea:tiki pea emeli la:tiki pipikime. Kutupa mo dipula da pa:ta: pitimiki haliwekima: opitolo haena: ²⁶ koto kone yu momeni tieke wotu piekeme. Koto ekina: mo dipula da pinkimanu la:ma: la:ma: pieketa: koto kone mo hande da pota:manu paeyao lomba wieketa: hali paeyaona: seni pumanu pa kone ka:la:pe pa lopeekeme. ²⁷ Mo dipula handeteke hayeke halima: tiaota: mo dipula da pota:manu lomba pa pa pu wiekeeki handolota: dipula haliweki amba: pindipa yopua pimika:ta:ma: hone witolo hata: ipika: kepete hokulu yola: mea ipika: kone aoluekema: handaeyekate ²⁸ Poloma: anekhapu wi alo hata: alota: Naka: kone na lia:pe. Niki paeyaota: do pambo piluma:taa leekeme.

²⁹ Kutupa lamepa mea epo laa mo halima: dipula da tukiki pa:ta: ipikana:ma: anke hao honda: pambaata: pututuma: homolo hata: paala: pieke handaata: Polo Sailasi yaapo pa:ta: lopa:niao hali yaapo hama: nane hatuku pua alota: ³⁰ Hali yaapoo. Deto hala:eki muluekema:ta: eki peonope leekeme. ³¹ Ipilikana:ma: alota: Tekehali Yesu pa:ta: hone tulaapeke. Kutu pika:na:ta: deto hala:eki milipikie. Neke make naka: weki wanda:ma: make milimikie lepkekeme. ³² Kutupa ipiki pa:ta: make ipika: da pa:ta: pitimiki wanda:hali pa:ta: make mo hande Tekehalina: pi alemanu walepekeme. ³³ Kutupa koto pita: kone ipikana:ma: ipilika: hatuku mea pua ipilika: yumbieke alena: ikalima: tandepeekeme. Kutupa koto kone ipika: weki wanda: ameḷe apa:tao bapitaisi pimikime. ³⁴ Kutupa ipika: da pa:ta: mo hali yaapo hatuku a:pa ipilika: ne haleekeme. Kutupa ipika: weki wanda: ameḷe hata: Koda:na: pi mimiki ekina:

ta:na:ma: wotu homemekeme.

³⁵ Da kelepeeketa: mo hande pi yokaalu peao haemeke haliwekima: ika: polisi haliweki pa:ta: alota: Dipula handeteke hayeke hali pa:ta: do pi lolo pupe laata: Mo hali yaapota: pa pena: tapae laa lolo pupe lemekeme.

³⁶ Koto leeke ekina: mo dipula handeteke hayeke halima: koto pita: Polo pa:ta: alota: Mo pi yokaalu peao haleme haliwekima: I pa:ta: pi dupa la:neala:me. Koto hali yaapota: pa pena: tapae la:neala:me leekeme. Koto la:la: ekina: ipilikita: do dipula da pao yopu pupe laa leekeme. ³⁷ Koto leekepate Poloma: mo polisi haliweki pa:ta: alota: Dikana:ma:ta: hau ma:nda: na pupa:pate wanda:hali handa: potopoto la haena: kone diki yumbua baememe. Dikita: Loma: Kapomanina: pamodi wia halopa: hali yaapo pa:ta: kone pimikime. Kotoeki peata: dikita: dipula da pa:ta: pa mea lopaememe. Kutupa ameta: a:mbaaso hata: diki pa tapaaluekema: lemepe. Ota: dia:me. Mo hande pi yokaalu peao haleme haliweki ikana:ma: kone do pa:ta: a:paata: diki mea a:pa tapaena: loa:me leekeme.

³⁸ Mo polisi haliwekima: Poloma: leeke pita: mo pi yokaalu peao haemeke haliweki pa:ta: lolo pemekeme. Kutupa mo haliwekima:ta: Polo Sailasi yaapoma: Loma: Kapomanina: pamodi wia halepe hali yaapo halepeme leekeeki opuaata: paala:ma: homemekeme. ³⁹ Koto ekina: Polo Sailasi yaapo pa:ta: pua alota: Ipiliki pa:ta: puma:eki a:ta:e laa lemekeme. Koto laata: ikana:ma: mo hali yaapo dipula da mina:pa:lao hatuku mea pua ipiliki pa:ta: alota: Do daoni mina:pa:lao pupe laa honke lemekeme. ⁴⁰ Polo Sailasi yaapoma: mo dipula da mina:pa:laota: Lidiana: da pa:ta: pepekeke. Ipilikana:ma:ta: Ketiso wanda:hali ame~~le~~ koto pa:ta: momba:la hata:ta: iki pa:ta: sa:ta:iaasa: pimanu laata: mo da mina:pa:lao pepekeke.

17

Desalonaika da pa:ta: haemekeeki

¹ Kutupa A:mbipolisi A:polonia da yaapo nane lombei pupa mo Diu haliwekina: pi hotu haemeke da homeke hayeke pa:ta: Desalonaika da nane opolo pemekeme. ² Kutupa Poloma: honda: pambaata: hande pu hayekeeki pitolo hata: kutupa Hoto Pila: Nate tepona: mo Baibolo buka pina: pi yokaalu alu pitolo hata: ³ Ketiso tanda pita:la:eki amba:la meaata: wetepena: homa tiaalieke laa wotu waleekeme. ⁴ Kutupa ipikana:ma: alota: Do hande Ima: iki pa:ta: waloa: Yesuta: ota: Ketisoe leekeme. Kutupa mandaneeki manuma: hone la:ka:lao hata: Polo Sailasi yaapo ame^{le} ta:ma:ni pea haemekeme. Kutupa Koda: pa:ta: hone wopu u haemeke Kitiki wanda:halima: make mandane keileke wanda:wekima: make kutu pimikime.

⁵ Kutu pimikipate mo Diu haliwekima: honditi pitolo hata: hoke wanda:hali pa:ta: ti teke yoko haemeke haliweki mandaneeki meaata: haliweki momba:lana: laata: mo daoni wanda:hali paeyao la:tia tia peaata: Dieisonina: da bepotaluekema: pimikipate mo hali yaapota: wanda:hali pa:ta: hatuku poluekema: pimikime. ⁶ Kutupa na handa: wieke handaata: Dieisoni make mandane Ketiso haliweki make yola pua mo daonina: ka^{le}sete haliweki pa:ta: wala wi la alota: Hande kenke paeyao la:ka:la: mina:la: haliwekima: do pa:ta: make ipulimime. ⁷ Kutupa do Dieisonima: iki handa: mia:me lemekeme. Kutupa ikana:ma: Sisama: pi ula: ekimanu yambolo hata: alota: Kini hali ma:nda: hala:me. Ipikita: Yesue lo halememe laa lemekeme. ⁸ Koto pi opuaata: wanda:halima: make mo daonina: ka^{le}sete haliwekima: make pitiniaio na pitiki Eki a:nda: hau a:paapa:na: wotu handeteke hamana:e laa

haemekeme. ⁹ Kutupa Dieisoni amedama: mo kapomanima: lo wieke tupa: mo kode hamboemena: laa mani aneke halemeke handa da tapaemekeme.

Betia da pa:ta: haemekeeki

¹⁰ Koto kone mo Ketiso haliwekima: Polo Sailasi yaapo Betia da pa:ta: timba kone tapaemekeme. Kutupa mo da pa:ta: opolo puata: Diu haliwekina: pi hotu haemeke da pa:ta: pemekeme. ¹¹ Mo da Diu haliwekima: Desalonaika Diu haliwekima: pimiki hau na piki pa epeke tupa: hata: homu pea mo hande pi opuaata: Ota:ekipe la handuluekema: mo Baibolo buka pa:ta: yata:pa nate paeyao weiya:tiki pimikime. ¹² Koto ekina: paeyaoma: pi mimikime. Kutupa mandane Kitiki wanda:weki tieke-manu make mandane Kitiki haliweki wopu make pi mimikime. ¹³ Kutu pimikipate mo Desalonaika Diu haliwekima: Poloma: mo Betia da pa:ta: make Koda:na: pi ale wala:la:me pi opuata: koto pa:ta: make a:paata: pa wanda:hali sutiaaso hata: mineke panka: tiaemekeme. ¹⁴ Kutupa mo Ketiso haliwekima: Polota: oni dawala ikali nane tapaemekepate Sailasi Timodi yaapota: koto pa:ta: haepemekeme. ¹⁵ Hande Polo hatuku pemeke haliwekita: mo A:ta:ni da nane ipiki hatuku puaata: Poloma: Sailasi Timodi yaapo do pa:ta: ai epena: lolo pupe leeke pi opuaata: pa la:ka:la pemekeme.

A:ta:ni da pa:ta: haemekeeki

¹⁶ Kutupa Polota: A:ta:ni da pa:ta: mo hali yaapo epena: handeteke hata: mo daoni teke da toopi tima: wepia wimiki ale manuma: tumba:pa peekeeki handolo hata: ipika: pukima: ka:nda:ma: wotu homeekeme. ¹⁷ Koto ekina: mo pi hotu haemeke da pa:ta: mo Diu haliweki Koda:pa:ta: hone wopu wimiki haliweki amele mo makedi pa:ta: haemeke haliweki amele make nate paeyao pi yokaalu

pea:tiki pimikime. ¹⁸ Kutupa mandane Epikutiani Sitoiki sukulu tapake yaapona: haliwekima: Polo manda:hande pea alota: Do hande pi wopu ala: halima: eki leliepe lemekeme. Mandaneeki manuma: alota: Da ma:nda: nane koda: manuna: hau wala:la: hali ya:ka:ta:me lemekeme. Poloma: Yesu pa:ta: make mo hande wanda:hali homa pa tiaalo piekeeki waleeke handa lemekeme. ¹⁹ Kutupa Polo handa: mea mo hande A:tiopeikusi da pa:ta: hatuku pua alota: Nakana:ma: koto hande wale panake pi niki pa:ta: pa la kie lemekeme. ²⁰ Nakana:ma: amba: na wale pimanu waleleme. Kutupa koto pi teke opuluekema: hone pa:la:me lemekeme. ²¹ Mo A:ta:ni da haliwekima: make kimisu a:pa pitimiki haliwekima: make koto pa:ta: hata: nate paeyao aleta: ma:nda: hone na wiki panake waleeke pi ombu opuluekema: hotu haemekeme.

²² Koto ekina: Poloma: mo A:tiopeikusi da tukiki pa:ta: tiaohata: alota: A:ta:ni haliwekio. Ika: temoko pa:ta: hone wopu u haleme ekita: handolome leekeme. ²³ Ika: panda:puniao hata: yeni pu haleme ale manuta: pulu hata: handoa:pate pa ika: oloda homekena: mo wape pa:la: pi ma:nda: dupa handa: ua:me. Na hando hala: Tekehalina: ekie handoa:me. Kutupa koto ikana:ma: panda:puniao hata: na hando haleme Tekehalina: pi kone ame iki pa:ta: walolome leekeme. ²⁴ Do kenke ya yaapo tukikina: hala: ekimanu paeyao make wepia haena: la:la: Koda:ta: hepeni kenke yaapo Tekehali hata: haliwekima: a:eteleme damanu pa:ta: na hao hala:me leekeme. ²⁵ Kutupa kenke haliwekima: ipika: e pokaena: na la:la:me. Ipika: kone ana:na: hala:me. Ipikana:ma: kone haliweki paeyao pa:ta: la:ma: peao pomu haena: ala:eki make pomo mina:la:eki make ala:ta: ala:ta: paeyao make ku hala:me leekeme. ²⁶ Hali homeke pa:ta: kone ipikana:ma: wanda:hali paeyaona: tapakemanu kenke paeyaona: mea

haena: la:la:me leekeme. Kutupa ika: natemanu wiaota: ika: kenke tombomanu wiaota: ²⁷ Koda: pa:ta: hone witolo hata: ipiki weimika:na:ta: handa: wina:yeke piekeme leekeme. Kutu piekepate niki paeyaota: ipiki tekepa:ta: haloma:me leekeme. ²⁸ Ika: mandane emeli lemeke haliwekima: lemeke tupa:

Ipiki pa:ta: la:ma: pea pomu hata: hao haloma:me. Ipika: weki wandiki ota: hata: pitoloma:me lemekeme leekeme.

²⁹ Kutupa nikita: ipika: weki wandiki hata: Koda:ta: haliwekima: hone niminao kolo silipa toopima: wepita:la: alema: handa:la:me hone na umana: pea:pa:pekealeo.

³⁰ Hone wopu na wimiki pita:ta: Koda:ma: pa pina: leekepate ameta: kenke wanda:hali paeyao pa:ta:ta: Ika: hoke hau mina:pa:lao hone ma:nda: la:ka:la wina: lapa:peke ala:me. ³¹ Pa ekipeke ipikana:ma: nate amba: wiaeyeke handa ala:me. Koto natena: ipika: haena: la:la: hali homekema: kenke wanda:hali paeyao pa:ta: pi yokaalu tikitikina: pina: lelieke leekeme. Kutu pulu pa:la: ekita: wanda:hali paeyaoma: opua Ota:ekie hone wina:yeke mo hande halita: homa peneme yao paa mea tiaeyekeme laa leekeme.

³² Kutupa mo hande homa pa mea tiaeyekeeki opuaata: mandane haliwekima: ki taemekepate mandane haliwekima: alota: Do alo ekina:ta: hoto ma:nda: naka: pi opulumekee laa lemekeme. ³³ Koto ekina: Polo opulu bao peekepate ³⁴ mandane haliwekima: ipiki pa:ta: talaata: pi mimikime. Mo A:tiopeikusi hali homeke Dionisiusi make wanda: ma:nda: Damatisi make mandane haliweki ameḡe pi mimikime.

18

Kotindi da pata: haemekeeki

¹ Kutupa A:ta:ni da mina:pa:lao mo Kotindi da nane puaata: ² Diu hali homeke Akuila mo Pondasi da nane hali kone pua handeekeme. Koto halita: ipika: weteke Pisila yaapo mo Ideli nane mina:pa:lao panake a:pa haepékeme. Mo Sisa Kolodiusima: Diu wanda:hali paeyaota: Loma: da mina:pa:lao pupé leeke handa epepekeme. Poloma:ta: ipiliki handuluekema: ipilika: da pa:ta: peekepate ³ mo tooli make Polo make homeke e poko haemeke handa Polota: ipiliki ameḷḷḷ pelia hao hatiki peaata: palai damanu epeaaso tumbulu haemekeme. ⁴ Kutupa Hoto Pila: Nate paeyaona: mo pi hotu haemeke da pa:ta: Diu haliweki make Kitiki haliweki make ika: hone la:ka:laluekema: pi yokaalu pia:tiki pu hayekeme.

⁵ Kutupa Sailasi Timodi yaapo Ma:sedonia nane hao opolo epepeke pita:ta: Poloma: mo Diu haliweki pa:ta: Yesuta: Ketisoe la waluekema: hone wotu wia wala:tiki pu hayekeme. ⁶ Kutu piekepate ipiki tolu luekema: pi la la pimiki pita: Poloma: ipika: dau tandela iki pa:ta: alota: I dia:me. Ika: youna: ika: we mendia:pa:peke leekeme. Ya ketete dia:me leekeme. Ameta: Diendaili wanda:hali pa:ta: pulume leekeme. ⁷ Kutupa Diu haliweki mina:pa:lao Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu hayeke hali homeke Taitasi Diasedasina: da pa:ta: peekeme. Mo halina: data: mo hande pi hotu haemeke da nepoko nane kone hayekeme. ⁸ Mo pi hotu haemeke da you hali Kitisipusima: ipika: weki wanda: ameḷḷḷ pi mimikime. Kutupa Kotindi wanda:hali wopuma: make Poloma: waleeke pi opua meaata: bapitaisi pimikime.

⁹ Kutupa Tekehalima: timba upama: tupa: Polo pa:ta: leekeme. Dupa. Paala:ma: homolo hata: neke pa na pitiki ya pi wala:tiki pu hapeke leekeme. ¹⁰ Pa ekipeke Ita: neke yaapo halome. Kutupa neke luekema: hali ma:nda: na tiaalieke leekeme. Do da pa:ta: ya wanda:hali wotu

halememe laa leekeme. ¹¹ Koto ekina: Poloma: ba pi homekena: sumba: yunki mindiki hata: haota: koto pa:ta: Koda:na: pi alemanu iki pa:ta: wala:tiki pu hayekeme.

¹² Kutu piekepate Ka:liota: mo Akaya nane kapo-mani tieke haena: leeke pita:ta: mo Diu haliwekima: Polo luekema: apa:tao pi yokaalu puluekema: mea pua alota: ¹³ Do halima:ta: haliwekima: Lo Pimanu yambolo hata: Koda: pa:ta: panda:puniaena:yeke ika: hone la:ka:lao hala:me lemekeme.

¹⁴ Koto lemekepate Poloma: pi loluekema: haena: Ka:lioma: mo Diu haliweki pa:ta: alota: Diu haliwekio. Hoke hau ketete tieke piekena: yoluta: Ima: ika: pi opulu pua:pate ¹⁵ ika: Lo Pi manuna: lota: pita:la: ekita: kota: ika: kone epeaapa:peke. Koto pi manuna:ta: Ima: na laluke. Ki pa:la:me leekeme. ¹⁶ Kutupa hama tolu liekeme. ¹⁷ Kutupa paeyaoma: mo hande pi hotu haemeke da handeteke hayeke hali Sosenisi da:ka:pe minaata: mo pi yokaalu pu haemeke da hama: nane hata: yombua baemekepate Ka:lioma: pi ma:nda: na leekeme.

A:ndioko da nane paa pemekeeki

¹⁸ Polota: nate mandane ekimanu koto pa:ta: haota: mo Ketiso wanda:hali mina:pa:lao hande Pisila Akuila tooli ameḷe palai kawasona: pita Sitia nane pemekeme. Senkitia da nane hata: pi la: wiekeeki loluekema: ipika: itiki tunkuliekeme. ¹⁹ Kutupa Epesese opolo a:paata: ipiliki koto pa:ta: haena: laata: ipika: kone mo pi hotu haemeke da pa:ta: honda: pamba pua Diu haliweki ameḷe pi yokaalu pimikime. ²⁰ Mo haliwekima: Hosiki hapeke aleo lemekepate Poloma: Dia:me laaka:na: ²¹ mo haliweki mina:pa:lao pulu hata: alota: Koda:ma: hone pia:ka:na:ta: iki pa:ta: pa ipulueke leekeme. Kutupa palai kawasona: pita Epesese da mina:pa:lao peekeme.

²² Sesatia da opolo a:paata: mo siosi tapake handuluekema: a:meiya puata: oni A:ndioko da nane hola:pa:niao peekeme. ²³ Koto pa:ta: hosiki hao hao peaata: mina:pa:lao mo Ka:leisia Pitikia yaapo nane hone tulaasa: wanda:halima: honkopu haena: titipu peaaso hata: pomu lopo hayekeme.

Apolosita: Epesese Kotindi da yaapo pa:ta: hayekeeki

²⁴ Diu hali ma:nda: Apolosita: A:lekesa:ndia da hali mo Epesese da pa:ta: epeekeme. Ipikita: Baibolo buka pi hone wotu wia pi wotu yoka la:tiki pieke halie. ²⁵ Hali ma:nda:ma: ipiki pa:ta: Tekehalina: hau amba: waleeke handa ipikana:ma: wele pieke hali hata: Yesuma: pieke ekimanu tikitiki yao walo hayekepate Dionima: bapitaisi peaeyekeeki pa:ta: homeke hone wiekeme. ²⁶ Mo pi hotu haemeke da pa:ta: ipikana:ma: taka:lao hata: pi honda: mea waleekepate Pisila Akuila toolima: ipika: pi opuaata: ipiki hatuku mea pua Koda:na: hau wopu walepekeme. ²⁷ Ipikita: Akaya da nane poluekema: hone pieke pita: mo Ketiso haliwekima: A:pa:la:ma: polena:e laa oli da nane haemeke Ketiso haliweki pa:ta: pase wape pea alota: Do hali handa: mea:pa:peke lemekeme. Kutupa opolo puaata: Koda:ma: a:ta:ma: homa:la: ekina: pi mimiki wanda:halita: ipikana:ma: wotu petelo hayekeme. ²⁸ Hande Baibolo buka pi walolo hata: Yesuta: ota: Ketisoe laa mo Diu haliwekita: penemena: hata: pima: bepolao hayeke handaa piekeme.

19

Polo Epesese da pa:ta: hayekeeki

¹ Apolosi mo Kotindi da pa:ta: haena: Polota: mo hande potopinisi tukikina: yopu yopu pea Epesese da opolo epeekeme. Koto da pa:ta: mandane disaipolo haliweki handeekeme. ² Ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Amba:ta:

pi minolo hata: Holi Sipitidi mimipe leekeme. Kutupa mo haliwekima: alota: Dia:me. Mo Holi Sipitidi ala: ekita: hoto homeke a:nda: na opuma:me lemekeme. ³ Kutupa ipikana:ma: alota: Epina: bapitaisi hau pimipe leekeme. Ikana:ma: alota: Dionima: bapitaisi peayeke hauna: puma:me lemekeme. ⁴ Kutupa Poloma: alota: Dionima: wanda:halima: hone ma:nda: la:ka:la mina witolo haena: bapitaisi peao hayekepate wanda:hali pa:ta: alota: Ya hoki nane ipilie halina: pi mea:pa:peke laa la:la:me leekeme. Koto ekita: Yesu pa:ta: la:la:me leekeme. ⁵ Koto pi opuata: Tekehali Yesuna: bikina: bapitaisi pimikime. ⁶ Kutupa Poloma: ipika: kiki yaapo ika: youna: wieketa: mo Holi Sipitidi iki pa:ta: epeekeme. Kutupa pi ta:ta: ta:ta: kone laaka:na:ta: Koda:na: pimanu lemekeme. ⁷ Mo haliweki paeyaota: 12manu haemekeme.

⁸ Kutupa mo pi hotu haemeke da pa:ta: puata: sumba: tepona: hata: Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekina: paala:ma: na homeke pi yokaalu pea:tiki pea honke alo hata: pi la:tiki piekeme. ⁹ Kutu piekepate mandane haliwekima: pi na miki ki hone witolo hata: mo hande Hauna: wanda:hali pa pitina: hoke pi lemeke pita: Polota: mo Ketiso haliweki amęle koto haliweki mina:pa:lao puata: Taita:nusina: mombolo haemeke da pa:ta: nate paeyao pi yokaalu pea:tiki piekeme. ¹⁰ Koto hau pitolo haena: bapi yaapo yaapeekeme. Koto ekina: mo Eisia wanda:hali paeyaoma: Kitiki wanda:hali make Diu wanda:hali make Tekehalina: pi alemanu opimikime.

Sikipana: eiyeketiti

¹¹ Koda:ma: Polo pa:ta: wele peaaso hata: na hando haemeke wele pita:la: ekimanu peaena: la:tiki piekeme. ¹² Koto ekina: wanda:halima: Polona: yonkeleke pa:ta: tåleeke dau munku tupa: tumbulieke ekimanu make hako leke howao yameeke daumanu make yeni haemeke

wanda:hali pa:ta: mea pemekepate yeni tandelatiki pea hoke temokomanu opulu batiki pimikime. ¹³ Kutupa mandane pomuolo hata: mo wanda:halina: weleke pa:ta: pitieke hoke temoko tolu haemeke Diu haliwekima:ta: Yesuna: bikima: koto hau puluekema: taapemekeme. Ikana:ma: mandane hoke temokomanu pa:ta: alota: Poloma: wala:la: hali Yesuna: bikina: neke aloma:ma: yopuma lemekeme. ¹⁴ Koto hauta: mo yeni peao hayeke you haliwekina: you hali ma:nda: Siba ipika: eiyeke watake hata:ma: pimikipate ¹⁵ pa mo hoke temokoma: iki pa:ta: alota: Yesu handolome. Kutupa Polo make handolopate ikita: epi ameda ka:ta:pe leekeme. ¹⁶ Kutupa mo hoke temoko pitieke halima: mo haliweki pa:ta: pua ponkaalo hata: lu tumbua tumbua pea bepolayekeme. Koto ekina: mo haliwekita: ota: hoeyao pa loke hameke hata: mo da mina:pa:lao pindipa pemekeme. ¹⁷ Koto piekeeki mo Epesese da Kitiki pita: Diu wanda:hali paeyaoma: opuaka:na: paala:ma: homemekeme. Kutupa Tekehali Yesuna: bikita: kende tia wiekeme. ¹⁸ Kutupa pi mimiki wanda:hali wopuma: a:paata: ika: pu haemeke ekimanu na a:mbaake kelepemekeme. ¹⁹ Kutupa make temoko pa:ta: yeni pu haemeke wanda:hali mandaneeki manuma: ika: bukamanu homeke alena: mea a:pa wanda:hali paeyaoma: handolo haena: tima: kitimikime. Kutupa mo buka paeyaona: mani make yata:pa handemekepate pa mo kinamanu 50 daoseni ana: piekeme. ²⁰ Koto ekina: Tekehalina: pi alemanu daeyao kende tia pomu haemekeme.

Epesese da pa:ta: pi tieke laa wi lemekeeki

²¹ Kutupa hande pimiki ekimanu paeyeketa: Poloma: Diutuseleme da nane poluekema: Ma:sedonia Akaya yaapo nanema: lopa:la: poluekema: hone wia alota: Kutupa pua Loma: da nane make handolo pua:peke ya:la:me leekeme.

²² Kutupa ipiki tamba: mu haepeke hali yaapo Timodi Eta:situsi yaapo mo Ma:sedonia nane tapaota: ipikita: mo Eisia nane pa hayekeme.

²³ Kutupa koto dina:ta: hande Ketiso hauna: a:nda: liekeeki tiaeyekeme. ²⁴ Hali homeke Dimiditiasima:ta: silipa alemanu wepu hayeke halima: Atemisina: silipa wepia wieke alemanu wepitolo hata: kutu pu haemeke mandane haliwekima: make bisinisi wotu pu haena: leekeme. ²⁵ Koto ekina: Dimiditiasima: mo hande haliweki make mo hande mandake e poko haemeke mandane haliweki make momba:lao iki pa:ta: alota: Haliwekio. Do pitoloma: bisinisi e pa:ta: nika: mani ipula:eki mu haloma: ekita: handelememe leekeme. ²⁶ Ikana:ma: do Poloma: pita:la:eki opua hando halememe leekeme. Do Epesese da homeke dia:la:pate mo Eisia nane paeyao pa:ta: make wanda:hali wopuna: puki la:ka:lao alota: Kikima: wepia ula: koda: sunuta: ota:eki dia:me lo halememe leekeme. ²⁷ Kutupa nika: bisinisina: hoke biki wiaapa:na: homeke dia:ya:la:pate mo hande koda:wanda: Atemisina: toopima: a:eya:la: yeni hau pita:la: da make pa aleta: ma:nda:ma: handilieke laata: kutupa ipika: pu hala:eki make hoeyaalieke. Mo hande Eisia wanda:hali make do kenke honiki honiki pa:ta: haleme wanda:halima: make do koda:wanda: pa:ta: yeni pu halemepate dia:me dupiki hau pilieke leekeme.

²⁸ Koto pi opuaata: mineke tieke pankolo hata: wi la alota: Epesese wanda:halina: Atemisita: tiekee laa wi la:tiki pimikime. ²⁹ Koto ekina: mo daoni wanda:halima: hone ti yokolo hata: Polona: ta:ma:ni pea pomu haemeke Ma:sedonia yankeketiti Kaiasi A:tisakusi yaapo yola: mea anke hao mo mombolo haemeke alena: pemekeme. ³⁰ Poloma: ipika: honema:ta: mo wanda:hali pa:ta: polueke hone wiekepate mo disaipolo haliwekima: sa:sa:

pimikime. ³¹ Kutupa Polona: yankeketiti mandaneeki manuma:ta: ka^lesete haliweki hata: kone ipiki pa:ta: pi tapao alota: Mo mombolo haleme alena: na pua:pe laa honke lemekeme. ³² Kutupa mo mombelemeke wanda:halima: hone ti yokolo hata: mandane haliwekima: wi ma:nda: la:tiki mandane haliwekima: wi ma:nda: la:tiki pimikime. Kutupa mandane wanda:hali woputa: hone wotu na wiki pa mombelemeke. ³³ Mandane haliwekima:ta: mo Diu haliwekima: mea haena: lemeke hali A:lekesa:nda pa:ta: ha la lemeke handa ipikana:ma: mo wanda:hali pa:ta: pi loluekema: ipika: kiki tindipao wanke yaeyekepate ³⁴ ipikita: Diu halie laa handolo hata: paeyaoma: aowa: yaapo tupa: homeke pi ombu wi alo alota: Epesese wanda:halina: Atemisita: tiekee laa wi lo haemekeme.

³⁵ Kutupa mo daoni kusikusi halima: mo wanda:hali paeyao homu peaoka:na: alota: Epesese haliwekio. Hande ya nanema: lopa:niaeyeke toopi ta:ta: mo hande Atemisi tiekena: yeni hau pita:la: da Epesese daoni pa:ta: hala: ekita: hali epima: na opa:la:pe leekeme. ³⁶ Koto ekimanu tunkula paapeke na ya:leke handaata: ikita: pa hau na piki yopu hapa:peke aleo leekeme. ³⁷ Do hatuku epeme haliwekima:ta: nika: koda:wanda:na: hau na hoeyaake ipiki pa:ta: hoke pi na lememe leekeme. ³⁸ Koto ekina: Dimiditiasi ipika: e mandake pokeleme haliwekita: ma:nda: pa:ta: ketete ula:me hone wimika:na:ta: kota: pi yokaalu pu haleme damanu hala:me. Kutupa mo pi yokaalu pita:la:eki handeteke haleme haliweki make hao halememe. Ma:nda: pa:ta: pua lena:e leekeme. ³⁹ Kutupa pi ma:nda: make loluekema: hone wimika:na:ta: mo hande mombolo haloma: ekina: a:pa lapa:peke leekeme. ⁴⁰ Nikana:ma: ame pa hameke hone mateke pi laa wi lomeke handaata: niki pa:ta: samani pea:peke ya:la:me

leekeme. ⁴¹ Kotoeki laaka:na: wanda:hali tapaa tapaa piekeme.

20

Mo Ma:sedonia Kitiki yaapo pa:ta: pemekeeki

¹ Mo hande poiya: poiya: la: alualu pimikieki upa lopa haena:ta: Poloma: hone tulaemeke wanda:hali wi la: mepi pea iki pa:ta: sa:tiaasa: pimanu laata: a:taloe laa koto pa:ta: mina:pa:lao mo Ma:sedonia nane peekeme.

² Koto da pa:ta:manu pi waloendi pitolo hata: wanda:hali honkopu ha tiatiki piekeme. Kutupa hao Kitiki kenke nane opolo puata: ³ sumba: tepo koto pa:ta: hayekeme. Sitia nane poluekema: tikitiki yaaso haena: Diu haliwekima: ipiki luekema: a:nda: lombo haemekeeki opuaata: paa la:ka:la mo Ma:sedonia nanema: lopa:la: yapulueke hone wiekeme. ⁴ Mandane haliweki ipiki ameḷe mandakena: pemekeme. Paitusina: eiyeke mo Betia da hali Sopade make A:tisakusi Sekundusi yaapota: Desalonaika da hali yaapo make mo Debi da hali Kaiasi make mo Eisia potopin-isi hali tepota: Timodi Tikikasi Totobimasi koto hali tepo make Polo ameḷe mandakena: pemekeme. ⁵ Iki amba:la titina: pua mo Todoa:si da pa:ta: niki pomono hando haemekeme. ⁶ Nikana:ma:ta: mo hande Na Pombei Yaake Palaowa Ne pamba paeyeketa: Pilipai da pa:ta: hata: palai kawasona: pita pulu hamono nate yunki hata: paeyeketa: mo Todoa:si da pa:ta: opolo puata: mo haliweki ameḷe mandake pa:ta: hamono pula homeke yapea:me.

Poloma: paeyaaso hata: Todoa:si da handolo peekeeki

⁷ Mo Sande natena: nikita: palaowa pindi pindi puluekema: momba:la hamono Poloma: mo wanda:hali pa:ta: pi walea:me. Ipikana:ma: da ka:la:paaso polueke hone wiaata: timba buta:hokina: make pi ombu walea:me.

⁸ Kutupa nikana:ma: momboloma: da mandata: lamepa

wopu tea:me. ⁹ Kutupa wekihali homeke Yuta:kusita: windo lombaeya: pa:ta: pitia:me. Kutupa Poloma: pi ombu alo pitina: mo wekihali u tonda:pao pita u pelia:me. Kutupa u ota: pelia:pate da yaapo ankulao oni kenkena: lopeeke handa pua mea a:meiyaemepate ota: homea:me. ¹⁰ Kutu pimipate Poloma: hola:pa:niao kenkena: hata: panda:puniao mo wekihali hopula: mea alota: Paala: na hake hone na wia:pe. Ipikita: pa do da:ta pila:me lea:me. ¹¹ Kutupa Polota: paa a:meiya puata: palaowa pindi pindi pea naaka:na:ta: iki ameje pi ombu alo alo pita da kelepeeke handa mina:pa:lao peekeme. ¹² Kutupa hande wekihali da:ta tiao hayeke handa hone wopu bao hatuku pemekeme.

Todoa:si da mina:pa:lao Mailitasi da pa:ta: pemeekeki

¹³ Kutu pia:pate niki amba:la puata: mo palai kawaso tiekena: pitata: Todoa:si da mina:pa:lao Polota: Asosi da pa:ta: manda:hande puluekema: poma:me. Poloma: niki pa:ta:ta: Pota:na: pua mo Asosi da pa:ta: opolo a:pono pupe leeke handa poma:me. ¹⁴ Mo Asosi da pa:ta: manda:hande pea Polo make kawasona: a:pa pitata: Mitilini da pa:ta: puata: ¹⁵ da ma:nda: kelepeeketa: Seose hoki teke pa:ta: opolo poma:me. Da ma:nda: kelepeeketa: Sa:mosi pa:ta: puata: kutupa da ma:nda: kelepeeketa: Mailitasi opolo poma:me. ¹⁶ Poloma: ipika: honema:ta: mo Eisia nane haena: nate paeyaama:na: Epesese da lombei pupa puata: mo hande Diutuseleme da pa:ta: opolo polo pa:la: nateta: Pendikosi nate ai na paeyeke haena: opolo puluekema: hone wia:me.

Tondiki haliweki mina:pa:lao poluekema: hata: leeke pi-manu

¹⁷ Kutupa Mailitasi da hao mo Epesese da nane pi tapaasota: mo siosi wanda:hali handeteke haemeke tondiki haliwekita: ipiki pa:ta: epena:yeke pi tapaeya:me.

¹⁸ Kutupa mo haliwekita: ipiki pa:ta: opolo epeme pita:ta: ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Ita: Eisia nane panake a:pa iki pa:ta: haowa: ekita: ikana:ma: handememe lea:me. ¹⁹ Ima:ta: e alo hata: homu peaata: Tekehalina: hau peaaso hano hande Diu haliwekima: I luekema: taapolo hata: ka:nda:ma: homaemeeki manuta: handememe lea:me. ²⁰ Iki epeaalo pia:eki iki na a:mbaake walo haowa: ekita: handememe lea:me. Kutupa da ma:nda: pa:ta: make momba:la pitimi tukiki pa:ta: make walo haowa: ekita: handememe lea:me. ²¹ Kutupa Diu wanda:hali pa:ta: make Kitiki wanda:hali pa:ta: make ika: Koda: pa:ta: hone ma:nda: la:ka:la: mina: wiaata: nika: Tekehali Yesu Keti-sona: pi miniki haena:yeke walo haowa: ekita: handememe lea:me. ²² Kutupa ameta: I do handa:pe lea:me. Holi Sipitidima: I hone yapa: peaaso haena: Diutuseleme da nane pulume. Kutupa koto alena: I pa:ta: pulu pa:la: hau I mata:la:pate ²³ mo Holi Sipitidima: daoni paeyao pa:ta: mo dipula pita: tanda pulu pa:la:eki I la ku hala:me lea:me. ²⁴ Kutu pa:la:pate ya lokena: hau hone na witolome laa tombona: opolo puaata: ya Tekehali Yesuma: walea: hau amba:la paeyaalueke lea:me. Hande Koda:na: pa hameke a:ta:ma: homo hala: Pi Seliapo la kitoloeki loa:me lea:me.

²⁵ Kutupa ameta: opua:pe. Iki paeyao pa:ta: pomino- nolo hata: Koda:na: Kilu Tombuaio Hala:eki waloendi pu haowa:pate Ima: handolome. Ya leke mineke paa na handilimikie lea:me. ²⁶ Koto ekina: iki pa:ta: pi do alo handa:pe lea:me. Ita: hau ma:nda: dia:me yako pilume. Iki paeyaona: we I pa:ta: dia:me lea:me. ²⁷ Ima:ta: pi ma:nda: na a:mbaake Koda:na: hau paeyao iki pa:ta: waloa:me lea:me. ²⁸ Holi Sipitidima: ikita: handeteke halo peleme haliweki mea hamina: leeke handa ika: kone handeteke hao mo ma:na:titi paeyao make handeteke hapa:peke lea:me. Tekehalima: ipika: Eiyekena: wema:

kone mieke tapake wanda:halita: ikana:ma: handeteke hapa:peke lea:me. ²⁹ Ima: mina:pa:lao polua: natena: ka:la:ta: pu hala: tikene kika titima: iki pa:ta: a:paata: do ma:na: titina: a:ta:ma: ota: na homilimikie lea:me. ³⁰ Kutupa iki pa:ta: kone mandane haliwekima: tiaota: mo Ketiso wanda:hali yola: muluekema: hoke pi alemanu lelimikie hone ulume lea:me. ³¹ Koto ekina: ikita: handeteke hao hapa:peke. Kutupa Ima:ta: bapi tepona: u pelia:la:eki yolao da ka:la:pa:la:eki yolao iki paeyao pa:ta: e alo hata: pi walo haowa: ekita: hone wia:pa:peke lea:me.

³² Kutupa ameta: Koda: pa:ta: make ipika: pa a:ta:ma: homa:la: pi ale pa:ta: make iki halolome. Ipikana:ma:ta: iki daeyaapeke yao ipika: talopu mea haena: la:la: wanda:hali ameḷe ika: anke teke mulu pelemeeke ana:na: kia:peke ya:la:me lea:me. ³³ Ima:ta: hali ma:nda:na: silipa kolo dau leke na polopaota: ³⁴ ya do kiki yaapoma: e pokaa I ameḷe haeme haliweke nika: mea:peke yeke ekimanu mu haowa: ekita: iki handememe lea:me. ³⁵ Koto pua: ekima: nikana:ma: e wopu pokolo hata: honkopu na hake hali tamba: mumana:yeke waloa:me lea:me. Tekehali Yesuma: la:la: pi hone wia:pa:peke dupae. Aleta: aleta: halolo hata: ota: ta:na:ma: homaasa:ekie. Minolo hata:ta: ota: wopu dia:me la:la:me lea:me.

³⁶ Koto pi laaka:na: tumiki yotuaō iki paeyao ameḷe homeke pa:ta: pita: yeni pia:me. ³⁷ Kutupa paeyaoma: e alo hata: Polo hopulu mea nunu pimime. ³⁸ Ipikana:ma:ta: ya leke mineke paa na handilimikie leeke handaa a:ta:ma: wotu homememe. Kutupa mo palai kawaso pa:ta: ipiki hatuku pememe.

21

Polota: Diutuseleme da nane peekeeki

¹ Nikana:ma: koto wanda:hali pa:ta: a:taloe la iki mina:pa:lao poma:me. Palai kawasona: pitata: tikitikina: tunkula pua Kosi da pa:ta: poma:me. Kutupa da ma:nda: kelepeeketa: Lodesi da pa:ta: opolo puata: pa mo Padata da pa:ta: poma:me. ² Koto da pa:ta: hata: Pisia nane polu pia: palai kawaso ma:nda: handa: wiaata: koto kawasona: pita poma:me. ³ Koto pulu hata:ta: Saipotasi hoki handoma:pate koto hoki nepoko nane pua mo Sitia nane poma:me. Taiya da pa:ta: opolo puata: kenkena: hola:pa poma:me. Koto Taiya da pa:ta: mo kawasona: mea wia pemeke alemanu londolo wimime. ⁴ Koto pa:ta: pua mandane disaipolo wanda:hali handa: wiaata: pula homeke iki ameḷe pelia haoma:me. Holi Sipitidima: ika: hone u tiaaso haena: ikana:ma: Polo pa:ta: alota: Diutuseleme da nane na pua:peke aleo laa lememe. ⁵ Koto lemepate nikita: koto da pa:ta: iki ameḷe haoma: di paeyeketa: iki mina:pa:lao poma:me. Koto haliweki paeyaoma: ika: weki wanda: paeyao ameḷe make daoni nane niki hatuku tapaalo epememe. Kutupa niki paeyaoma: koto dawala ikali tea:na: tumiki yotua: pita: yeni puma:me. ⁶ Niki paeyaoma:ta: a:taloe la alu alu peaata: nikita: mo palai kawasona: pitulu pomono ikita: da la:ka:la pememe.

⁷ Nikita: Taiya da mina:pa:lao kawasona: pita mo Tolemese da pa:ta: opolo poma:me. Koto pa:ta: haeme Ketiso wanda:hali kiki mina: alu alu pea hoto homeke iki ameḷe poluma:me. ⁸ Da ka:la:paota: mina:pa:lao mo Sesatia da nane opolo puata: kutupa hande pi walo haya: hali Pilipina: da pa:ta: honda: pamboma:me. Mo Diutuseleme da nane amba: hande maleke limi 7 dikoni haliweki kone homeketa: ipikie. ⁹ Kutupa ipika: wandiki tonkoputa: Koda:na: pi la: u haemeke potopede wandikitonu haemekeme. ¹⁰ Nate mandaneeki koto pa:ta: hamono potopede hali homeke Akipasi Diudia nane hao epea:me.

¹¹ Kutupa niki pa:ta: a:pata: Polona: ba:ta:ido hako meaata: anke kiki ipika: kone tonkao alota: Holi Sipitidima: do ala:me lea:me. Mo Diutuseleme da nane Diu haliwekima: do ba:ta:ido hako teke hali mea tonkao mo Diendaili haliweki pa:ta: ipiki mea hatuku pelimikie ala:me lea:me.

¹² Kotoeki opuaata: koto pa:ta: haeme wanda:hali ameḷe nikana:ma: Polo pa:ta: Diutuseleme da nane na polena:e laa honke loma:me. ¹³ Kutupa Poloma: alota: ikita: do e e aleme ekima: ya puki hoeyaaluekema: alemepe lea:me. Ima:ta: Tekehali Yesuna: bikina: mo Diutuseleme da nane dipula pituluekema: homeke na loa:me. Ota: homuluekema: kone tikitiki yao halome lea:me. ¹⁴ Kutupa ipika: hone la:ka:laapeke na yeke handa nikana:ma: kiao alota: Tekehalina: hone pa:la:eki pina:e loma:me.

¹⁵ Kutupata: nika: ala:ta: ala:ta: hombo pea wia oli Diutuseleme da nane poma:me. ¹⁶ Kutupa mandane Sesatia Ketiso wanda:halima: niki ameḷe puata: mo Saipotasi hali Menasonita: titina: pi mieke hali ipika: da pa:ta: hamonoyeke niki hatuku pememe.

Poloma: Dia:mesi handolo peekeeki

¹⁷ Diutuseleme da nane poma: dina:ta: Ketiso wanda:halima: ta:na:ma: homolo hata: niki handa: mimime. ¹⁸ Kutupa da ka:la:paota: mo handeteke haemeke tondiki haliweki paeyao pitina: Polo ameḷe nikita: Dia:mesi handolo poma:me. ¹⁹ Kutupa Poloma: keiyae pi laa ipikana:ma: amba: pi wala: tia pomieke pita: Koda:ma: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: pieke ekimanu homeke homeke lo la hala:tiki pia:me. ²⁰ Kutupa mo haliwekima: kotoeki opuaata: Koda:na: pi laememe. Kutupa ipiki pa:ta: alota: Kameo. Hande Diu haliweki paeyaoma: pi mimiki ekita: handeleme. Paeyaoma: hande Lo Pimanu opuluekema: hone wotu witelemepate ²¹ mandane haliwekima: iki pa:ta: lemekeeki dupa. Hande

hali Poloma: mo Diendaili wanda:hali ameḷe haleme Diu haliweki pa:ta:ta: Mosesima: waleekeeki mina:pa:lao ika: wekisunu sekemesaisi hau na piki Diu haliwekima: pita:la:eki na pea:pa:peke laa walo hala:mee alememe lememe. ²² Koto ekina: eki pumana:pe. Mo haliwekima: neke epeleeki ota: opilimikie lememe. ²³ Koto ekina: nikana:ma: neke pa:ta: lolo poloma:eki pea:peke lememe. ²⁴ Tonkopu haliwekima: nindi pea do halememe. Do haliweki ameḷe hata:ta: naka: loke epeao kutupa ika: you itiki makole mina:yeke ika: yenki halawapeke lememe. Koto ekina: paeyaoma: naka: hande Lo Pimanu opiteleeki handolo hata: neke pa:ta: leme pimanu na opilimikie lememe. ²⁵ Kutu pa:la:pate hande pi mimiki Diendaili wanda:hali pa:ta: wape tapaaso dupiki pi loma:me. Ikana:ma:toopi tima: wepia ula: alemanu pa:ta: lia hala:eki na neke we make na neke da:ka:pa: mina homaasa:eki make na neke kutupa loke hoeyaasa:eki make na pina:e loma:me lememe. ²⁶ Kutupa Poloma: mo hande haliweki hatuku puata: da ka:la:paota: iki ameḷe ipika: loke epeao mo tembolo da tukiki pa:ta: honda: pambaata: pua hande loke epeaasa: ekina: natemanu la ulu ekima: make mo haliweki paeyaona: yenki halawaaluekema: pemekeme.

Tembolo da pa:ta: Polo da:ka:pa: minimikieki

²⁷ Hande nate watake hata: paeluekema: haena: mo Eisia nane hao epemeke Diu haliwekima: Polo mo hande tembolo da tukiki pa:ta: hayekeeki handaata: wanda:hali paeyao sutiao Polo da:ka:pa: mina hata: alota: ²⁸ Isulai haliwekio. A:pa niki pa:ta:la:pe lemekeme. Nika: wanda:hali pa:ta: make mo hande Lo Pimanu pa:ta: make do da pa:ta: make wanda:hali paeyaoma: hoke hone wina:yeke la:tia pomina:la: hali doe lemekeme. Kutupa make do tembolo da tukiki pa:ta: Kitiki haliweki hatuku a:paata: do pi ula: da amba: hoeyaeya:ka:ta:me laa lemekeme. ²⁹ Amba:ta:

Polo mo hande Epesese da hali Totobimasi yaapo daoni nane pomipikieki hando hao ika: honema:ta: Poloma: koto hali tembolo da tukiki pa:ta: hatuku mea pulu pia:me hone wimikime.

³⁰ Kutupa mo daoni wanda:hali paeyao tiao anke hao pua homeke pa:ta: momba:la hata: Polo da:ka:pa: mina mo tembolo da hama: nane yola: mea pua kutupa kuta kone mo pota:manu hambemekeme. ³¹ Kutupa Polo ota: lia homaaluekema: taapolo haena: hali ma:nda:ma: mo hande Loma: ami haliwekina: tumiki hali pa:ta: pua alota: Diu-tuseleme da wanda:hali paeyaoma: momba:la hata: wi laa pa pi taka:lake la alu alu pitelememe pua leekeme. ³² Koto pi opuata: mo tumiki halima: ai koto kone ipika: ami mandane haliweki ika: opisa haliweki tonka:na: oni wanda:hali pa:ta: anke hao hatuku peekeme. Kutupa wanda:halima: mo ami tumiki hali ipika: ami haliweki ameḷe epemekeeki handaata: Polo litolo haemeke ekita: mina:pa:laemekeme.

³³ Kutupa mo hande a:nda: tumiki halima: a:pa Polo minata: seni pu yaapoma: hotape leekeme. Kutupa Polota: hane halipe eki hau pia:pe laa lota: piekeme. ³⁴ Mo mombelemeke haliweki mandane ekima: pi ma:nda: wi la:tiki pa mandaneeki manuma: pi ta:ta: wi la:tiki kutupa wi la:tiki pimiki ekima: a:nda: tumiki halima: opua:peke na yeke handaata: Polota: mo ami haliwekina: hala: da pa:ta: hatuku pupe leekeme. ³⁵ Kutupa mo wata:pe lieke alena: opolo peekepate pa mo mombela mineke pambemeke haliwekima: pasa:tei pua:tiki pemeke handaata: mo ami haliwekima: Polo kikima: mina:liao opa:liaemekeme. ³⁶ Pate mo haliwekima: telia: mea pulu hata: wi alo alota: Homena: lie laa la:tiki pimikime.

Poloma: ipikana:ma: kone ipika: pi leekeeki

³⁷ Poloma:ta: mo ami haliwekima: ika: hala: da tukiki pa:ta: ipiki hatuku opolo puluekema: haena: mo a:nda:

tumiki hali pa:ta: alota: Neke pa:ta: pi siki lonope leekeme.
³⁸ Kutupa mo somema: alota: Kitiki pita: neketa: opelepe leekeme. Neketa: mo hande Idiepi hali dia:ya:ka:ta:pe laata: Neketa: kapomani mea lopaaluekema: mo 4 daoseni pi uleke yambolo haemeke haliweki sutiao mo hapu hayeke alena: hatuku peeke hali dia:ya:ka:ta:pe leekeme.
³⁹ Poloma: alota: Ita: Diu halie. Mo Silisia nane Tasa:si teke da tiekena: da hali hao epoa:me leekeme. Wanda:hali pa:ta: pi loluekema: neke pa:ta: honke alome leekeme. ⁴⁰ Kutupa mo halima: A:pa:la:me lolena:e leeke handa Poloma:ta: mo wata:pe manda hata: ipika: kikima: wanda:hali pa:ta: pi paape laaka:na: ikana:ma: pi pi na leke haena: Poloma: mo Hibulu pi laa iki pa:ta: alota:

22

¹ Kame apa:titio. Iki pa:ta: Ima: ame do alo pi opua:pe leekeme. ² Kutupa iki pa:ta: ipikana:ma: Hibulu pi laa leekeeki opuaka:na: pi pi na leke pa haemekeme. Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota:

³ Ita: Diu hali mo hande Silisia nane hala: da Tasa:si da pa:ta: I mendiekepate do daoni tukiki pa:ta: daeya polome. Kutupa Kamalielena: sukulu da pita nika: apa: amedana: Lo haumanu sukulu wotu peaka:na: ikana:ma: Koda: pa:ta: ame hone wotu witeleme tupa: Ima: make hone u halome. ⁴ Kutupa do hande Hau pita:la: ekita: amba:ta: Ima: a:nda: wotu litolo hata: wanda:hali da:ka:pa: minata: dipula da pa:ta: mea lopao haowa:me leekeme. ⁵ Mo yeni peao haleme you haliwekina: you halima: make mo ka:esete haliwekima: make handememe leekeme. Mo haliweki pa:ta: ika: Damasikasi hameke titina: pasemanu meaka:na: oli da nane Ketiso wanda:hali muluekema: poa:me leekeme. Mo wanda:hali mea tonkao Diutuseleme da nane hatuku a:pa panisi peaaluekema: pua:me leekeme.

Poloma: ipika: hone la:kala: minieekeeki

⁶ Pota:na: puaka:na: mo Damasikasi da nane opolo poluekema: pulu hano nate you tikekena: haena: oli ya nanema: epea: paa tiekema: I hapisa: pea to hopa:liaeya:me leekeme. ⁷ Ita: kenkena: honda:pa lopa wiono pi hola:makema: I pa:ta: dupa la:niaeya:me. Solo. Solo. Ekipeke I pa:ta: a:nda: litelepe laa la:niaeya:me. ⁸ Kutupa Ima: alota: Tekehalio. Neketa: epika:ta:pe laa la:liaowa:pate ipikana:ma: alota: Ita: Na:sa:tete hali Yesue. Nakana:ma: I pa:ta: a:nda: liteleke pua:me laa la:niaeya:me. ⁹ Kutupa I ameje haeme haliwekima: hande paa pia:eki handemepate oli ya nane pi la:niaeya: halina: pi hola:maketa: na opimime leekeme. ¹⁰ Kutupa Ima: alota: Tekehalio. Eki peonope loa:me. Kutupa ipikana:ma: I pa:ta: alota: Tiao. Mo Damasikasi da pa:ta: pua pitika:na: ma:nda:ma: a:pa naka: pulu peleeki la kilieke laa la:niaeya:me. ¹¹ Mo hande paa wotu pieke handa Ima:ta: handa:peke na yeke hano mo I ameje haeme haliwekima: yaka kiki mina mo Damasikasi da pa:ta: I hatuku pememe. ¹² Kutupa hali ma:nda: A:na:naisita: hande Lo Pimanu wotu opu hayeke hali make koto pa:ta: haemeke Diu haliweki paeyaoma: ipika: pi lao hatiki pimiki hali I pa:ta: epoa:me. ¹³ Kutupa teke pa:ta: hata: I pa:ta: alota: Ya kame Soloo. Ameta: naka: leke ki laa handa:peke laa lea:me. Kutupa koto kone yaka leke ki leeke handa ipiki handoa:me. ¹⁴ Kutupa ipikana:ma: alota: Nika: apa:meina: Koda:ma:ta: neketa: ipika: hone pa:la:eki handoelena: make ipika: Tikitikina: hala: hali handolo hata: ipika: kakema: la:niaeya: pi hola:make opuelena:yeke neke maleke lila:me. ¹⁵ Koto ekina: nakana:ma: mo naka: handeeki make opieki make wanda:hali paeyao pa:ta: la hala:tiki pilipikie. ¹⁶ Kutupa ameta: ekipeke hando halepe. Tiao pua bapitaisi hau pea ipika: bikina: wi alo hata: naka:

hoke hau pi ekimanu tanda:pena: lapeke lea:me leekeme.

Poloma: Diendaili wanda:hali pa:ta: pi laena: wi leekeeki

¹⁷ Kutupa Ima: Diutuseleme da nane paa a:pa hata: mo tembolo da tukiki pa:ta: yeni pitolo hata: upama: leke
¹⁸ Tekehali handoa:me. Ipikana:ma: I pa:ta: alota: Ya la halawaasa:eki do wanda:halima: na opilimikie. Koto ekina: ai tiao do Diutuseleme da mina:pa:lao pua:peke laa lea:me. ¹⁹ Kutupa Ima: hombo peaaso alota: Tekehalio. Mo pi hotu haleme damanu paeyao pa:ta: Ima:ta: naka: pi mimi wanda:hali mea yombua:tiki pea dipula mea lopatiki pua:eki mo haliwekima: handememe. ²⁰ Kutupa naka: la halawaeya: hali Sidipenina: we lopaeme pita: I make koto pa:ta: hata: Ima: make a:pa:la:me lipe laa ipiki limi haliwekina: daumanu miniki haowa:me loa:me. ²¹ Koto loa:pate ipikana:ma: I pa:ta: alota: Pue. Ima:ta: papate kone pa mo Diendaili wanda:hali pa:ta: neke tapaalueke lea:me leekeme.

²² Hande wanda:halima: Polona: pi amba: opimikipate mo koto leekeeki opuaata: taka:lake pi la alu alu pea alota: Do hali lumana:e. Apa:e. Ipikita: ota: homaena: lapeke aleo leekeme. ²³ Kutupa pi taka:lake pi la alu alu pitolo haena: ika: daumanu wankea wankea pitolo haena: dokolo apolo lopaliaaso haena: ²⁴ mo a:nda: tumiki halima: Polota: mo baliki da pa:ta: hatuku mea epena: laaka:na: mo haliwekima: ipiki pa:ta: koto taka:lake pi la alu alu pimiki ekina: teke weiluekema: Polo yombina: leekeme. ²⁵ Kutu piekepate puma: Polo tonkaemeke pita: Poloma: ipiki teke pa:ta: hayeke ami opisa hali ma:nda: pa:ta: alota: Loma: da pamodi mea wia hala: halita: pi yokaalu na piki yumbolo hauta: ana: pa:la:pe laa leekeme.

²⁶ Koto pi opuaata: mo opisa halima: hande a:nda: tumiki hali pa:ta: pua alota: Eki puluekema: pitelee laa do halita: Loma: pamodi wia hala: halie leekeme. ²⁷ Koto

ekina: mo a:nda: tumiki halima: Polo pa:ta: a:pa alota: I pa:ta: la kie. Neketa: Loma: pamodi wia hala:ma: lea: halipe leekeme. Kutupa Poloma: alota: Aowe leekeme. ²⁸ Mo a:nda: tumiki halima: alota: Yaka pamodi wia halo ekita: mani tiekema: hamboa:me laa leekepate Poloma: hombo peaaso alota: Kutu pa:la:pate I mendia: alena: kone pamodi mea pua:me leekeme.

²⁹ Hande Polona: pu hayeke ekina: teke weilu pimiki haliwekima: koto leekeeki opuaata: kuta kone yola: pamba tikitiki pua:tiki pua haemekeme. Kutupa mo a:nda: tumiki hali make Polota: hande Loma: pamodi wia hala: hali mea tonkao pua:ka:ta:me laa paala:ma: homeekeme.

Polota: kaḷesete haliwekina: leke popelekena: hayekeeki

³⁰ Kutupa da kelepeeketa: mo Diu haliwekima: Polo ba:sa: pimiki ekina: ota: teke lota: pu handuluekema: mo a:nda: tumiki halima: Polona: tonkaemekeeki ka:la:paka:na:ta: mo Diuna: yeni peao haemeke you haliweki make ika: kaḷesete haliweki paeyao make mombelena: laata: Polota: mo haliweki pa:ta: hatuku mea a:pa haena: leekeme.

23

¹ Kutupa Poloma: mo kaḷesete haliweki wotu handake witolo hata: alota: Kametitio. Hokeeki na piki Koda: pa:ta: epeke tupa: hatiki pea ame make hata: pua:me leekeme.

² Kutupa mo yeni peao haemeke you haliwekina: you hali A:na:naisima: Polo teke pa:ta: haemeke haliwekima: Polona: kake da:ka:pa: lina:e leekeme. ³ Kutupa Poloma: ipiki pa:ta: alota: Koda:ma: neke lieke. Neketa: yayapiki hau pu hala: halie leekeme. Mo hande Lo Pimanu mana: leeke ekina: pi yokaalu puluekema: koto handeteke pili-pateto hande Lo Pimanu na opiki nakana:ma: I pa lina: leme leekeme.

⁴ Hande ipiki teke pa:ta: haemeke haliwekima: alota: Koda: ipika: yeni peao haleme you haliwekina: you hali pa:ta: hoke pi pa lelipikipe lemekeme. ⁵ Kutupa Poloma: alota: Kametitio. Ipikita: yeni peao haleme you haliwekina: you halie hone na ua:me leekeme. Hande wape pea ula:eki doe. Naka: wanda:halina: you hali pa:ta: hoke pi na lapeke la:la:me leekeme.

⁶ Kutu piekepate Poloma: mo hande kaḷeṣete haliweki handaata: mo Sa:dusi Pa:tisi yaapo tapake haliweki a:pa pita: pelememe hone wia iki pa:ta: pi anekema: alota: Kametitio. Ita: Pa:tisi hali hata: Pa:tisi tapake weki mendia:me laata: Do I pa:ta: pi yokaalu piteleme ekita: hande I polo tupa: wanda:hali mea tiaalo pa:la: ekina: pitelememe laa leekeme. ⁷ Koto pita: Poloma: leeke handa mo Sa:dusi Pa:tisi yaapo tapake haliwekima: ape ape laa kata: alu alu pea ta:ta: ta:ta: pea haemekeme. ⁸ Mo hande Sa:dusi tapake haliwekima: lo haemeke eki-manu dupa Homemeke wanda:hali paa na mea tialieke laa mo enisolo tapaketa: na hao hata: pelememe laa make mo temokomanu make na pita: pelememe laa lo haemekepate mo Pa:tisi tapake haliwekima: koto pi paeyao opu haemekeme. ⁹ Kutupa ape ape alo hata: mandane Pa:tisi tapake Wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: tiao alota: Do halita: eki a:nda: ketete make na handa: witoloma:me. Enisoloma: o temokoma: ipiki pa:ta: la pia:pe niki mata:la:me lemekeme. ¹⁰ Kutupa mo hande ape ape daeyao lemeke handa mo a:nda: tumiki halima: mo haliwekima: Polo mea pa lusinki paama:na: ipika: a:ndeli miniki haemeke haliwekima: Polo pendilao mea mo ami haliwekina: hala: da pa:ta: hatuku pena:yeke pi laa tapaeyekeme.

¹¹ Kutupa nate ma:nda:na: timba Tekehalima: Polo teke pa:ta: a:pa hata: alota: Honkopu hapeke. Do Diutuseleme

da pa:ta: yaka pi la halawaeye tupa: mo Loma: da pa:ta: make pi la halawaalena:e leekeme.

Polo luekema: a:nda: lombemekeeki

¹² Kutupa da kelepeeketa: Diu haliwekima: tome tome pamba nindi pea alota: Ne ikali ai na neke hata: Polo amba:la lumana:e lemekeme. ¹³ Kutupa mo 45 tupa: haliwekima: nindi pea koto lemekeme. ¹⁴ Kutupa mo yeni peao haemeke teke haliweki pa:ta: make mo tondiki haliweki pa:ta: make pua alota: Nika: kone ota: nindi tieke pea Ne ikali ai na neke hata: Polo amba:la lumana:e loma:me lemekeme. ¹⁵ Koto ekina: ikana:ma: mo ka_{le}sete haliweki ame_{le} hata: mo a:nda: tumiki hali pa:ta: pi tapaapa:peke dupa. Hande Polota: ipika: pi yokaalu ota: tikitikina: pumana:yeke hatuku a:pa:peke laa tapaapa:peke lemekeme. Kutupa Polota: ai na opolo pa ipulu haena: kone amba: lulumeke lemekeme.

¹⁶ Polo ipika: belikina: eiyekeka: hande haliwekima: yuwia pituluekema: lemekeeki opua puata: mo ami haliwekina: hala: da tukiki pa:ta: honda: pamba Polo pa:ta: pua la haleekeme. ¹⁷ Kutupa Poloma: opisa hali homeke epena: wi la: mea alota: Do wekihalita: mo a:nda: tumiki hali pa:ta: la halena:yeke hatuku pua:peke leekeme. ¹⁸ Koto ekina: hatuku mea pua mo a:nda: tumiki hali pa:ta: alota: Hande dipula pila: hali Poloma: I wi la alota: Do wekihalima: mo a:nda: tumiki hali pa:ta: pua la halena:yeke hatuku pua:peke lea:me leekeme. ¹⁹ Mo a:nda: tumiki halima: hande wekihalina: kiki mina hosiki mo pate leke hatuku pua tome tome la lota: pea alota: Eki pi la kuluekema: lepe leekeme. ²⁰ Kutupa ipikana:ma: alota: Mo Diu haliwekima: tome tome pamba mo Polona: pi yokaalu tikitikina: puluekema: belia neke pa:ta: laa mo ka_{le}sete haliweki pa:ta: hatuku epoelena: honke lelimikie lememe leekeme. ²¹ Koto lelemepate nakana:ma: na opua:peke. Pa

ekipeke mo 45 tupa: haleme haliwekima: nindi pea ne ikali ai na neke koto Polota: titina: amba:la lumeke laa pota:na: yuwia pita: tikitiki yao naka: lolo peleeki opuluekema: handeteke pita: pelememe laa leekeme. ²² Koto ekina: mo a:nda: tumiki halima: hande wekihali Pu la alota: Nakana:ma: ma:nda: pa:ta: pua Ima: la hala pua:me pi na lapeke leekeme.

Polota: mo kapomani teke hali Pilikisi pa:ta: tapaeyekeeki

²³ Koto laaka:na: a:nda: tumiki halima: opisa hali yaapo epena: wi la: mea alota: Ame timba 9 okoloko tupa: mo ami haliweki 200 make hosi ma:na: hokina: pitu haleme ami haliweki 70 make dolo miniki haliweki 200 make Sesatia da nane pena:yeke ipilikana:ma: tikitiki yao haena: lapa:peke. ²⁴ Kutupa Polo pitulu pa:la: ma:na:manu mea haena: laata: mo kapomani you hali Pilikisi pa:ta: yopu handeteke hatia hatuku pua:peke leekeme. ²⁵ Koto laata: mo ami you halima: tameiya: homeke dupa wape piekeme. ²⁶ Kolodiusi Laisiasima: nika: kapomani you hali Pilikisi neke pa:ta: keyiae alome. ²⁷ Do halita: Diu haliwekima: da:ka:pa: mina hata: ota: luekema: taapolo haena: yaka ami haliweki ame_{le} Ima: opolo pua peteloa:me. Ipikita: Loma: pamodi mea wia hala: hali yeke handa pua:me.

²⁸ Ika: ba:sa: pimi pi teke weiluekema: ika: ka_{le}sete haliweki pa:ta: hatuku poa:pate ²⁹ mo ba:sa: pimi pita: pa ika: Lo Pi manuna: pimime. Koto ekina: ipikita: dipula mea pitapeke o homena: lapeke ekita: ana: na pa:la:me handa: ua:me. ³⁰ Kutupa haliwekima: Polo luekema: tome tome pambemekeeki ma:nda:ma: I pa:ta: la kieke handaa neke pa:ta: koto kone tapaasome. Kutupa ipiki pa:ta: ba:sa: piteleme haliwekima: neke pa:ta: hata: ba:sa: pina: loa:me loa:me laa wape piekeme.

³¹ Koto ekina: mo ami haliwekima: koto ika: you halina: mana: pi opuata: Polo meaata: timba kone mo A:ndipatisi da pa:ta: hatuku pemekeme. ³² Kutupa da kelepeeketa: mo hosi ma:na: hokina: pitu haemeke haliwekima: Polo hatuku mea tapaalo mo ami haliwekita: ika: hala: da pa:ta: paa la:ka:la epemekeme. ³³ Kutupa Sesatia da nane opolo puata: mo kapomani you hali pa:ta: mo pase halaaka:na: Polo make hatuku pua haena: lemekeme. ³⁴ Kutupa mo kapomani you halima: hande pase yata:paka:na: Polo pa:ta: lota: pea alota: Neketa: hando potopinisi halipe leekeme. Kutupa Polota: Silisia nane halie leekeeki opua ³⁵ ipikana:ma: alota: Neke pa:ta: ba:sa: pimiki haliweki opolo epemeka:na:ta: kota: naka: pi opulueke leekeme. Kutupa mo Hetodina: da tieke pa:ta: mea pita kade haliwekima: handeteke haena:yeke leekeme.

24

Diu haliwekima: Polo samani pimikieki

¹ Kutupa nate yunki hata: paeyeketa: mo yeni peao haemeke you haliwekina: you hali A:na:naisi make mandane handeteke haemeke tondiki haliweki make pi lalo pieke hali homeke Tetalusi make opolo epemekeme. Kutupa ika: samani pimiki pi Polo pa:ta: mo kapomani you hali pa:ta: laaka:na: ² kutupa Polo a:pa haena: mo Tetalusima: ipiki pa:ta: ba:sa: pitolo alota:

Epeke you hali Pilikisio. Neketa: niki handeteke hata: hone wopu wiki hali hale ekina: nikita: amba: kone a:nda: pelia hao haloma:me. Kutupa haloma:pate nakana:ma: make nika: kenke pa:ta: haloma: wanda:hali epeaaluekema: tikitiki hau peaasa: ekimanu amba: pealeme. ³ Koto pele ekina: nikana:ma: do kenke paeyao pa:ta: hata: hoto paeyao neke pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: keiyae pi lo haloma:me. ⁴ Koto pele ekina:

naka: nate paeyaapa:na: Ima: neke pa:ta: pi hokulu na leke nika: lolo poloma: pi sikita: nakana:ma: niki pa:ta: epeke hone witolo hata: opuelena:yeke neke honke alo loa:me. ⁵ Do hande halima:ta: wanda:hali hao hoeyaena: dupi dupi laa sutiao hala: hali hala: ekita: handoma:me. Ipikana:ma: do kenke paeyao pa:ta: Diu haliweki amele a:nda: semba:lalo pa:la: pi la:tiki pomu hala:me. Ipikita: mo Na:satini tapake wanda:halina: you hali ma:nda: hala:me. ⁶ Ipikana:ma: hande tembolo da hoeyaaluekema: taapekepate da:ka:pa: minuma:me.

[Nika: Lo Pi manuma: ala: tupa: nikana:ma: mo hali pa:ta: puluekema: puma:pate ⁷ mo a:nda: tumiki hali Laisiasima: honda: pambolo a:paata: nika: kiki yola: mepi bao honkopu hao do hali pa:ta:la: mea hatuku pea:me. ⁸ Koto hau pea Laisiasima:ta: do hali pa:ta: samani pimi haliwekita: neke pa:ta: a:pa haena: dupea:peke laa lea:me.]

Nakana:ma: do hali pa:ta: lota: pika:na:ta: nikana:ma: do hali pa:ta: samani puma: pita: ipika: kake pa:ta: lelie pi nakana:ma: kone opilipikie laa leekeme. ⁹ Mo Diu haliwekima: make Polo samani pitolo hata: alota: Koto hande lea: ekimanu paeyaota: ota: lea:eki nikana:ma: make handoloma:me laa lemekeme.

Poloma: Pilikisi pa:ta: ipika: pi leekeeki

¹⁰ Poloma: pi lena:yeke mo kapomani you halima: ipika: you mea a:meiyaeyekeme. Kutu pieketa: Poloma: handata: pi alo alota: Nakana:ma: bapi elekeeleke do kenke pa:ta: haleme wanda:halina: pi yokaalu peao hala: ekita: Ima: hone ulume. Koto ekina: Ima: make ya pu halo ekimanu neke pa:ta: loluekema: ta:na:ma: homolome. ¹¹ Amba:ta: da ka:la:pa:la:eki ¹² tupa: koto natena: kone oli Diutuseleme da pa:ta: Ima: Koda: pa:ta: panda:puniao yeni puluekema: poa: ekita: naka: kone weiya handa: wia:peke ya:la:me. ¹² Mo Diu haliwekima:ta: mo tembolo

da tukiki pa:ta: Ima: hali ma:nda: ameḷe ape alo hano ma:nda:ma: I na a:pa handea:me. Mo pi hotu haleme da pa:ta:manu make mo daoni tukiki pa:ta: make aleta: ma:nda: pa:ta: make Ima: wanda:hali sutia tia pitolo hano hali ma:nda:ma: I na a:pa handea:me. ¹³ Koto pa:la:pate do I a:pa samani peleme pimanu make Ima: ota: polo ekimanu do haliwekima: neke pa:ta: la kia:pa:peke na ya:la:me. ¹⁴ Koto pa:la:pate Ima: neke pa:ta: do lolo polo pita: ota: pi lolueke. Mo haliwekima: ika: honema:ta: yayapiki hau aleme Hau kone Ima: telia: mea pulume. Kutu puluekema: yaka apa:mei amedana: Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu halome. Kutupa make mo Moses-ima: wape pea ula: Lo Pimanu paeyao make mo potopede haliwekima: wape pea ula: buka manuna: pi paeyao make Ima: opu halome. ¹⁵ Koda:ma: pulu pa:la: ekina: Ima: ipiki pa:ta: hone tulao hata: handeteke hao halo tupa: do haliwekima: make Koda: pa:ta: koto tupa: halememe. Dupae. Koda:ma:ta: wanda:hali paeyaota: epeke wanda:hali make hoke wanda:hali make homa lapa: pa:ta: ula: wanda:hali paeyao ipikana:ma: mea tiaalieke. ¹⁶ Kutu pulu pa:la: ekina: Ima:ta: nate paeyao Koda:na: leke minekena: hata: make wanda:halina: leke minekena: hata: make yaka pu halo hau pa:ta: hokeeki ma:nda: taapa:paapa:na: hone wotu wia hao halome.

¹⁷ Diutuseleme da nane mandane bapi manuna: I na poa: ekina: numaneke a:nda: poa:pita:ta: yaka wanda:hali pa:ta: mani mea pua halaota: Koda: pa:ta: haluekema: ma:na: make lia haloa:me. ¹⁸ Mo tembolo da tukiki pa:ta: koto hau pitolo hata:ta: mo hali wamo pitolo pu hala: hau pu paeyao hano kone mo haliwekima: I a:pa handememe. Koto pa:ta:ta: haliweki wopu I ameḷe mandake pa:ta: na a:pa haememe. Haliwekima: poiya: poiya: na a:pa lememe. ¹⁹ Koto pa:la:pate mo Eisia potopinisi

nane hao epeleme Diu haliweki mandane ekimanu koto pa:ta: haememe. Koto haliweki ikana:ma: kone I pa:ta: pi ma:nda: loluekema: hone wimika:na:ta: kota: neke pa:ta: a:pa ika: samani piteleme pi lemeka:na:ta: epelieke. ²⁰ Do haleme haliwekima: make Ima:ta: ika: ka:le:se:te haliweki pa:ta: hata: yaka pi loa: pita:ta: Ima: pu hoeyao hau ma:nda: handa: wimi ekita: lemeka:na:ta: epelieke. ²¹ Koto haliweki pa:ta: tiao hata:ta: pi homeke homeke wi laa dupa loa:me. Koda:ma:ta: lapa: pa:ta: ula: wanda:hali mea tiaalo pa:la: ekita: Ima: kutu pulu pa:la: ekina: hone tulao halo ekina:ta: ame ikana:ma: I pi yokaaluna: mea hasememe laa leekeme.

²² Koto leeketa: Pilikisima:ta: mo Hau pita:la:eki dupae laa ma:nda:ma: ipiki pa:ta: la haleeke handaata: ipikana:ma: alota: Pi ana:ma. Paape laa leekeme. Mo haliweki pa:ta: alota: Mo a:nda: tumiki hali Laisiasi opolo epea:ka:na:ta: Ima: ika: pi tikitiki yao lalueke leekeme. ²³ Koto laata: mo Polo handeteke hayeke ami opisa pa:ta: alota: Polo handeteke hata:ta: ota: dipula pila: hali tupa: na handeteke hake ipika: yankeke titima: ota: mea:peke alemanu mea epemeka:na:ta: sa:sa: na pea:peke laa leekeme.

Poloma: Pilikisi Datusila yaapo pa:ta: pi leekeeki

²⁴ Hoto mandane ekimanu haota: Pilikisi ipika: wanda: Datusila yaapo epepekeme. Datusilata: Diu tapake wanda:e. Pilikisima:ta: Polo a:pa ipiki pa:ta: pi lena:yeke epoe laa la:moneaeyekeme. Poloma:ta: Yesu Ketiso pa:ta: hone tulaasa: pi teke la halolo hata:ta: ²⁵ tikitiki hau pita:la:eki hone tulaasa: pi teke la halolo kone ana:na: handeteke hala:eki pa:ta: make Koda:ma: wanda:hali paeyao pa:ta: pi yokaalu pulu pa:la:eki pa:ta: make kutupiki pi leekepate Pilikisima: paala:ma: homolo hata: alota: Ameta: pue laa Nate ma:nda:na: waleke wia:ka:na:ta: epoelena: paa wi loluekema: ameta: pue leekeme. ²⁶ Pilikisima:

hone ma:nda: make dupa wiekeme. Poloma: mani ma:nda: kina:e hone wiekeme. Koto pa:la: ekina: Polo epena: wi la:tiki pea Polo yaapo pi la:tiki pipikime.

²⁷ Kutupa hao bapi yaapo yapeeketa: Pilikisima: kapo-mani you hali haya: ekita: pa Posiasi Pesitasima: miekeme. Kutu pieketa: Pilikisima:ta: mo Diu haliweki ta:na:ma: homaaluekema: Polota: dipula pa pita: pelia haena: laa peekeme.

25

Poloma:ta: Sisama: ipika: pi yokaalu peaena: honke leekeeki

¹ Pesitasi mo potopinisi nane opolo a:paata: hoto tepo hao mo Sesatia da mina:pa:lao oli Diutuseleme da nane peekeme. ² Koto da pa:ta: haemeke yeni peao haemeke you haliwekima: make mo Diu you haliwekima: make ikana:ma: Polo samani pimiki pita: Pesitasi pa:ta: la halemekeme. Ikana:ma: Pesitasi pa:ta: honke alo alota: ³ Nikana:ma: epeke hone wiomono Polota: do Diutuseleme nane epena: lae lemekeme. Koto lemeke pita: Polota: pota:na: ipulu haena: luekema: a:nda: lomba: wia lemekeme. ⁴ Pesitasima: ika: pi hombo peaaso alota: Polota: Sesatia nane dipula pa pila:me. Koto pa:la: ekina: Ita: hosiki hao koto da nane paa la:ka:la polueke. Mo halima: hau ma:nda: pu hoeyaala:eki wia:ka:na:ta: ⁵ kota: ika: you haliwekima: I ameḷe mandakena: Sesatia da pa:ta: pua mo hali pa:ta: samani piki pi loa:mina:e laa leekeme.

⁶ Koto pi laata: Pesitasi ipikita: hoto ketepo hata: o noḷi hata: iki ameḷe pelia hao Sesatia da pa:ta: peekeme. Pua da kelepeeketa: mo pi yokaalu pu haemeke da tukiki pa:ta: pua pitata: Polo hatuku ipupe laa leekeme. ⁷ Kutupa Polo opolo a:pa haena:ta: mo Diutuseleme da hao epemeke Diu haliwekima: Polo dupao hata: mo haliwekima: alota: Do halima:ta: hoke hoke ane mone haumanu wopu pu hala:

halima: pa:la:me lemekepate mo ota: pa:la:eki tekemanu na la: yokemekeme. ⁸ Koto lemekepate Poloma: ipika: kone alota: Ima:ta: Diu wanda:halina: Lo Pimanu pa:ta: make mo tembolo da pa:ta: pi wilimi ekimanu pa:ta: make mo Loma: kapomani hali Sisa pa:ta: make hau ma:nda: na polome laa leekeme.

⁹ Pesitasima: mo Diu haliweki ta:na:ma: homa: tiaaluekema: Polo pa:ta: lota: pitolo hata: alota: Do hande samani piteleme pita: Ima: naka: pi yokaaluta: oli Diutuseleme da nane peaano poluekema: hone witelepe laa lota: piekeme. ¹⁰ Koto leeke Poloma: alota: Sisama: pi yokaalu peao hala: da pa:ta:ta: do halota: laata: do da pa:ta: kone pea:peke ya:la:me. Do Diu haliweki pa:ta: Ima: hau ma:nda: na poloeki make naka: kone handeleme. ¹¹ Ima: pi ula:eki ota: yamba:la: mea:peke yenkita: homolo poloeki mea:peke yea:ka:na:ta: kota: I na pindipa polueke. Koto pa:la:pate pa yayapikieki laa I samani pitolo lemeka:na:ta: kota: hali ma:nda:ma: mo haliweki pa:ta: I mea hala:peke na ya:la:me. Sisama: kone yaka pi yokaalu peaena: honke alome laa leekeme.

¹² Koto leeketa: Pesitasima: ipika: pota: epeaaseme haliweki ameḷe pi pi amba:la laa Poloma: pi hombo peaaso alota: Nakana:ma:ta: Sisama: naka: pi yokaalu peaena: honke le ekina: kota: Sisa pa:ta: pelipikie laa leekeme.

Akatipa pa:ta: Poloma: pa:la: ekimanu la haleekeeki

¹³ Mandane pulamanu hao mo kini hali ma:nda: Akati-pata: Benisi yaapo Pesitasi pa:ta: kiki haluekema: mo Sesatia da pa:ta: epepekeme. ¹⁴ Koto pa:ta: hoto mandane ekimanu a:pa haena:ta: Pesitasima: Poloma: pa:la: ekimanu kini hali pa:ta: la halolo alota: Do pa:ta: hala: hali homeketa: Pilikisima: dipula mea pitao peekeme. ¹⁵ Ita: Diutuseleme da nane poa: pita:ta: mo yeni peao haleme teke haliweki make tondiki haliweki make paeyao Diu haliwekima:

ipiki pa:ta: samani peaata: I pa:ta: honke alo alota: Do halita: hoke hau pa:la: halie lae la honke lememe. ¹⁶ Koto lemepate Ima: iki pa:ta: alota: Loma: haliweki nika: hauta: hali ma:nda: pa hameke kone ka:nda:ma: homaapeke na ya:la:me. Haliwekima: hali ma:nda: pa:ta: hokeeki pia:me laa samani pimika:na:ta: kota: mo halima:ta: mo ipiki samani pilimi haliwekina: leke minekena: hata: ipika: pa:la:eki alo hata: mo haliwekina:eki hombo peaapeke ya:la:me. ¹⁷ Mo haliwekita: do pa:ta: epemeketa: kota: Ima: handa: pelia na hake da kelepea:eke kone mo pi yokaalu pu haloma: da tukiki pa:ta: pua pita: mo hali hatuku epena: loa:me. ¹⁸ Mo ipiki samani pimi haliwekima: tiao hata: ipiki pa:ta: samani piteleme pimanu lemepate pa Ima: hone ua: tupa: ota: hoke hau pa:la:eki ma:nda: ipiki pa:ta: na lememe. ¹⁹ Ikana:ma: ipiki samani pitolo leme ekita: ika: yeni pu haleme hauna: make pa amba: homeeke hali Yesu pa:ta: make samani pitolo lememe. Koto hali Yesuta: Poloma: alota: koto hali ame paa tiao hala:me lea:me. ²⁰ Kutu piki haumanu handa: wia:peke pota: weiluekema: Ima: pomoma: homolo hata: Polo pa:ta: lota: pitolo alota: koto hande neke samani pitolo leme pina: pi yokaalu peaano mo Diutuseleme da pa:ta: poluekema: hone witelepe la lota: pua:pate ²¹ Poloma: Sisama: ipika: pi yokaalu peaena: honke laata: ipikita: dipula da pa:ta: handeteke haena: Sisama: ipika: pi tikitiki yao laowaena: honke lea:me. Koto leeke handa Ima:ta: dipula pa pitina: laa Sisa pa:ta: tapaalueke laa loa:me leekeme.

²² Akatipama: Pesitasi pa:ta: alota: Do halina: pi Ima: kone opuluekema: hone witolome leekeme. Pesitasima: alota: Belia opuelena:e leekeme.

²³ Koto laa da ka:la:paasota: Akatipa Benisi yaapo au au wotu laa a:pata: mo mombolo haeme da pa:ta:ta: mo ami a:nda: tumiki haliweki ameḷe make mo daoni

pa:ta: haeme you haliweki ameḽe make paeyaota: honda: pamba epememe. Pesitasima: pi leeke handa Polo hatuku epena: lememe. ²⁴ Kutupa a:pa haena: Pesitasima: alota: Kini hali Akatipao. Do hao yapeleme wanda:hali iki paeyao make do hala: hali ika: handelememe. Do pa:ta: haleme wanda:halima: make Diutuseleme da pa:ta: haleme wanda:halima: make koto Diu wanda:hali paeyaoma: I pa:ta: koto hali samani pimime. Mo haliwekima: pi tanda pu alu alu pea alota: Do halita: homena:e alememe. ²⁵ Koto alemepate do halima:ta: ipika: homolo pa:la: hau ma:nda: pa:la: ekita: Ima: na handa: witolome. Ipikana:ma: kone Sisama: ipika: pi yokaalu peaena: honke lea: ekina: Sisa pa:ta: tapaaluke hone ua:me. ²⁶ Kutu pua:pate pa do halima: pa:la: ekina: Sisa pa:ta: Ima: teke pi ma:nda: wape pea tapaalukema: I hone na witolome. Koto ekina: Kini hali Akatipao. Neke pa:ta: make do haliweki pa:ta: make iki paeyao pa:ta: do hali koto epena: alo handa:e. Ipikana:ma: lelie pi opuata: wetepena: Ima: wape pulu polo pi hone uluke. ²⁷ Ima: dipula pila: hali ma:nda: tapaaso hata: ipiki pa:ta: samani pimi pi teke tonka:na: wape ana:na: pea na tapaowa:ka:na:ta: kota: ana: na pa:la:me hone witolome laa leekeme.

26

Poloma: Akatipana: leke popelekena: hata: pi leekeeki

¹ Akatipama: Polo pa:ta: alota: Naka: kone pi lapeke ya:la:me. Lae lea:me. Kutupa Poloma: ipika: kiki tindipao pi alo alota:

² Kini Akatipao. Ima:ta: neke pa:ta: hata: kone mo hande Diu haliwekima: I ba:sa: pimi ekimanu yaka pi alo ekina: a:pa:la:me. ³ Nakana:ma: mo hande Diu haliwekina:

peleme ekimanu make ika: pi yokaalu pu haleme hauna: ekimanu handolo hata: yaka pi yopu opu pita:peke lea:me.

⁴ Yaka wanda:hali pa:ta: weki hata: pua:eki make Diutuseleme da pa:ta: haowa:eki make Diu wanda:hali paeyaoma: handememe lea:me. ⁵ Ita: hande Pa:tisi tapake haowa: ekita: mo haliwekima: amba: kone handata: neke pa:ta: lapeke ya:la:me lea:me. ⁶ Kutupa Koda:ma: nika: apa: ameda pa:ta: la: wiekeeki pa:ta: hone uluma: ekina: ame I ba:sa: pitelememe lea:me. ⁷ Koto pi la: wiekeeki muluekema: nika: tapake 12 wanda:halima: Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu halememe lea:me. Kini halio. Koto pi la: wieke ekina: hone ulu ekina: mo Diu haliwekima: I ba:sa: pitelememe. ⁸ Koda:ma: ota: homa:la: wanda:hali paa mea tiaapeke ya:la:me laa ikana:ma:ta: ekipeke koto hone na witelemepe lea:me.

⁹ Mo hande Na:sa:tete hali Yesuna: bikina: pita:la: ekimanu sa:sa: puluekema: Ima:ta: hau ma:nda: wotu puluekema: hone wopu wiaata: ¹⁰ Diutuseleme da pa:ta: kutu pua:me. Mo yeni peao haleme you haliwekima: pea:peke lemeke handaata: Ima: mo Koda:na: yakopiki wanda:hali woputa: dipula homeke na pitaake ota: litolo haena: make Ima: make kiki mea a:meiyaowa:me lea:me. ¹¹ Kutupa mo wanda:halita: pi hotu haleme da paeyao pa:ta: panisi wotu peatiki peaata: Yesu pa:ta: hoke pi lena:yeke la handetiki pua:me. Kutupa mo wanda:hali pa:ta: mineke wotu pankolo hata: mandane damanu pa:ta: kone tolu lia:tiki pua:me.

Poloma: ipika: hone la:ka:la: miniekeeki la:la:eki

¹² Koto ekina: mo yeni peao haleme teke haliwekima: I tapaemeke handa Ita: Damasikasi da nane poa:pate ¹³ Ya tiekeo. Nate you tikekena: haena: pota:na: pulu hamono oli ya nanema: paa tieke nate tupa: dia:me mo I ameḷe mandakena: poma: haliweki hande paa tiekema:

niki dopuaeya:eki handoa:me lea:me. ¹⁴ Kutupa niki paeyao kenkena: honda:pa lopa wiomono Ima:ta: Hibulu pima: kone pi hola:make I pa:ta: lea:eki opua:me dupae. Solo. Solo. Ekipeke I pa:ta: a:nda: litelepe lea:me. Kanake etima: awa:la:eki kiaase ekina: tanda koto minele handa:e lea:me. ¹⁵ Kutupa Ima: alota: Tekehalio. Neketa: epika:ta:pe loa:me. Kutupa Tekehalima: alota: Ita: Yesue. Nakana:ma: I pa:ta: a:nda: liteleme. ¹⁶ Kutu pitelepe neke tiao hapeke laata: Nakana:ma: ya e pokaalena: Ima: ya kone neke pa:ta: peneme yaowa:me lea:me. Ima: pua: hau nakana:ma: handa la haloelena: make Ima: neke pa:ta: peneme yaalo polo ekina: la haloelena: make neke halena: alome lea:me lea:me. ¹⁷ Kutupa mo Diu Diendaili yaapo tapake haliwekima: neke na mina: laata: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: neke tapaasome lea:me lea:me. ¹⁸ Ika: leke kilaowalena: yeke neke tapasome lea:me. Ikana:ma: timba: lo pamba:la:eki la:ka:la mina:pa:lao paana: epoemena:yeke pua:me. Hande Sadanina: wele pa:la:eki la:ka:la mina:pa:lao Koda:na:eki hamina:yeke pua:me. Koto ekina: ika: hoke hau pita:la: ekimanu Koda:ma: pa tombuao hala:eki muemena:yeke pua:me. Kutupa ikana:ma: yaka pi mina:leke handa talopu mea haena: lolo wanda:hali ameje tukiki pa:ta: a:pa hamina:yeke pua:me lea:me.

Poloma: ipika: e pokeekeeki la:la:eki

¹⁹ Koto ekina: Kini Akatipao. Ima: oli ya nanema: peneme yao la:niaeya:eki opuata: pi na tunkuliki ota: pua:me. ²⁰ Mo Damasikasi da wanda:hali pa:ta: amba:la wala kutupa Diutuseleme da pa:ta: make mo Diudia nane paeyao make kutupa Diendaili wanda:hali pa:ta: make iki paeyaoma: Koda: pa:ta: la:ka:lolo hata: hone ma:nda: la:ka:la witolo epeke haumanu pina:yeke pi waloendi pu haowa:me. ²¹ Koto ekina:ta: mo Diu haliwekima: mo

tembolo da pa:ta: I da:ka:pa: mina luekema: taapemepate
²² Koda:ma: I pa tamba: mina:la:eki mu hata: ame make
do pa:ta: hata: hali tieke pa:ta:manu make hosiki hal-
isunu pa:ta: make la hala:tiki pitolome. Hande Mosesima:
make mo potopede haliwekima: make pulu pa:la: ekimanu
lemeke tupa: Ima: make do la halo halome. ²³ Dupa. Ketisota:
titina: amba:la tanda pa:la:eki meaata: kutupa titina:
homa paa tiaalo pa:la: hali hata: mo Diu wanda:hali pa:ta:
make mo Diendaili wanda:hali pa:ta: make paa pita:la:eki
wala:tiki pilieke leleme pi kone Ima: make alome leekeme.

²⁴ Kutupa Poloma: koto pi alo haena: Pesitasima: pi
anekema: alota: Polo neketa: keaase lea:me. Nakana:ma:
hau paeyao pitele ekima: neke koto mea keaasa: handa:e
lea:pate ²⁵ Poloma: alota: Hali keilekeo. Ita: siaka:hali
dia:me. Ima:ta: ota: pi alome. ²⁶ Kini hali Akatipama:
do haumanu handeleke handa ipiki pa:ta: pa pi alo hata:
yaka honema:ta: koto hau paeyao handa:la:me. Pa ekipeke
mo hau manuta: a:mbao na piki peneme yao pia: ek-
ina: loa:me. ²⁷ Kini hali Akatipao. Hande potopede
haliwekima: wape pelemeeke manuta: opitele laa naka:
opua pitele hauta: handolome laa leekeme. ²⁸ Kutupa
Akatipama: Polo pa:ta: alota: Naka: honema:ta: Ita: paa
koto kone Ketiso hali hanoyeke alepe laa leekeme. ²⁹ Koto
leeke Poloma: alota: Ame dope o wetepena:pe o Koda:
pa:ta: ya hone pa:la: ekita: neke make do pita yapa:la:
wanda:hali paeyao make do Ima: walolo pi opuata: I tupa:
hamina:yeke loa:pate pa do seni pu manuma: I tonkao halo
tupa: na loa:me lea:me.

³⁰ Kutupa mo hande kini hali tiaota: mo kapomani you
hali make Benisi make mo iki ameḷe pitimiki wanda:hali
make tiao mina:pa:lao puaata: ³¹ ika: kone pi la alu alu
pitolo alota: Do halita: dipula pitina: homaapeketa: ana:
na pa:la:me. Eki a:nda: na pia:me laa lemekeme. ³² Kutupa

Akatipama: Pesitasi pa:ta: alota: Do halima:ta: Sisa pa:ta: wi na lea:ka:na: yoluta: da nane pa pua:peke yolo pia:me laa leekeme.

27

Polota: palai kawasona: pita Loma: nane peekeeki

¹ Kutupa Ideli nane palai kawaso tiekena: pomana:e laa hone wimiki pita: Polo mandane dipula haliweki ameḷe ami opisa hali homeke Diuliusi pa:ta: halaaka:na: ipikana:ma:ta: Okasitani tapake hali hata: handeteke haena:yeke pimime. ² Kutupa A:datamitiomo da nane hao epeeke palai kawaso Eisia damanu pa:ta: poluekema: haena: mo hande Ma:sedonia nane Desalonaika hali A:tisakusi ameḷe mo kawasona: pua pita poma:me. ³ Da kelepeeke handa mo Saidoni da opolo poma:me. Kutupa Diuliusima: Polo pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: ipika: yankeke titima: handeteke haena:yeke handolo pena: lea:me. ⁴ Kutupa koto pa:ta: mina:pa:lao dawala tukiki pa:ta: pua po tilipumanu wenoko nanema: epeeke handa mo Saipotasi nanema: oto pa:ta: yapoma:me. ⁵ Kutupa mo Silisia Pa:mbilia kenke yaapo nane dawalana: tunkula puata: mo Laisia nanema: hala: da Maita da pa:ta: opolo poma:me. ⁶ Koto da pa:ta: mo opisa halima: palai kawaso homeke A:lekesa:ndia da nane hao Ideli nane poluekema: haena: handa: wiaata: niki koto palai kawasona: pitaeya:me.

⁷ Nate mandaneeeki manuna:ta: yopusiki pua:tiki pea ka:nda: taapuna: mo Sinaidasi da pa:ta: opolo poma:me. Kutupa mo po tilipu nika: wenoko nanema: ipulu hata: sa:sa: pieke handa mo Kotiti hoki oto pa:ta: mo Sa:lomono da teke pa:ta: poma:me. ⁸ Kutupa mo dawala tea: nane ka:nda: taapuna: pulu hata: mo hande Lasea teke pa:ta: hala: da Pe Heipeni da pa:ta: opolo poma:me.

⁹ Natelekemanu amba: paeyeke handa mo hande Diu wanda:halima: nemanu na neke pa hao haemeke nate make paeyeke handa niki ekia:nda: peaama:na: laa da pua:peke na yea:me. Poloma: pi alo alota: ¹⁰ Haliwekio. Ya hone witolo ekita: doe lea:me. Ame do dina: poma:ka:na:ta: hoeyapeke ya:la:me lea:me. Do palai kawaso ala:ta: ala:ta: homeke na loa:me. Haliweki make alupea:peke ya:la:me lea:me. ¹¹ Koto leekepate mo opisa halima: Poloma: lea: pi na opiki mo palai kawaso teke halina: pi pita: mo teke handeteke hayeke hali yaapona: pi homeke opia:me. ¹² Kutupa koto pa:ta: kosa: ki epea:ka:na: hapeke na ya:la:me laa haliweki paeyaoma: alota: Dawala tukiki pa:ta: pua mo Kotiti nane sisima u hayeke alena: Pinikisi da pa:ta: opolo poluma:pe mata:la:me laa lememe. Koto pa:ta: hamono kosa: ki epea:ka:na:ta: ana: pilieke laa lememe.

Mo dawalana: po tilipu epeekeeki

¹³ Kutupa po hosiki ipulu haena: Ameta: pua:peke ya:la:me hone wia mo a:nka yola: mea a:meiyao mo Kotiti nepoko nanema: poma:me. ¹⁴ Poma:pate po tieke kenke nanema: epeeketa: ¹⁵ ota: ambulaeyeke handa mo hande kawasota: wenoko nanema: pua:peke na yalo hata: la:ka:la niki tu mea baeya:me. ¹⁶ Kutupa puoopu hao mo Kouda hosiki nepoko nanema: puata: ka:nda:ma: homolo hata: kone mo kawasosiki mea kawaso tieke manda ¹⁷ mea a:meiyao mo palai kawaso tieke setepe pea mea tonkaluekema: pimime. Kutupa mo Setisi kenke nane puaama:na: palaimanu leisi mea wiaata: pa poma: tina: lememe. ¹⁸ Kutupa mo kawaso tieketa: lekeleke wotu leeke handa da kelepeeketa: kako ala:ta: ala:ta: ikali pa:ta: mu ba ba pimime. ¹⁹ Da ma:nda: kelepeeketa: ika: kikima: kone mo hande palaimanu make mo palai endu haya: pumanu make mea baememe. ²⁰ Kutupa mo hande nate

hombulanka:manu hoto elekeeleke na teeke handa po tieke paa ipulu haena: nikana:ma:ta: nikita: da:ta:peke na ya:la:me laa hone uma:me.

²¹ Kutupa nate paeyao ne na nemeke handa Poloma:ta: tiao iki pa:ta: pua alota: Haliwekio. Ima: hande loa: pi opua:pa:peke aleo. Kotiti nane na mina:pa:laemeka:na: yoluta: do ala:ta: ala:ta: la:tieke na hao weleke we puma: ekita: na pulu puma:me lea:me. ²² Ima:ta: iki pa:ta: do alome. Honkopu hape lea:me. Hali ma:nda: ota: homeke hauta: na pilieke. Do kawaso homeke hoelieke lea:me.

²³ Ame do timba kone ya panda:puniaio hata: ta:ma:ni pea halo Koda:na: enisolo homeke I teke pa:ta: a:pa hata: alota:

²⁴ Poloo ota: paala:ma: na homa:peke. Neketa: Sisa teke pa:ta: pua halipikie lea:me lea:me. Kutupa opie. Koda:ma: neke ameḷe pulimi haliweki paeyao pa kilieke lea:me.

²⁵ Koto ekina: haliwekio. Honkopu hape. Ima:ta: Koda:na: pi miniki hata: hande I pa:ta: lea: haumanu ota: pilieke hone ulume lea:me. ²⁶ Kutu piliepate nikita: hoki ma:nda: nane pua talumeke lea:me.

²⁷ Natemanu 14 paeyeketa: mo po tilipu ipulu haena: timbata: mo Meditoteiniani dawala ikali tukiki pa:ta: pulu hamono buta:hokina: mo palai kawaso handeteke haeme haliwekima: Ameta: kenke teke pa:ta: puluma:me hone wimikime. ²⁸ Koto ekina: pu mea lopa:niao

20 pa:domi yata:pa handaata: hosiki mo pateleke pua paa mea lopa:niao 15 pa:domi yata:pa handemekeme.

²⁹ Kutupa mo toopi pa:ta: puaama:na: mo palai kawaso hoki nane a:nka tonkopu mea lopaota: da kelepena:yeke yeni pimikime. ³⁰ Mo palai kawaso handeteke haeme haliwekita: mo palai kawaso mina:pa:lao pindipa poluekema: mo hande kawasosiki mea ikali manda lopianaluekema: pimime. Mo palai kawaso mineke nane pa:ta: a:nka mandane ekimanu mea lopaaluekema: makeaaso hata: pimi-

pate ³¹ Poloma: mo opisa hali ipika: ami haliweki tonka:na: iki pa:ta: alota: Do palai kawaso handeteke haleme haliweki do pa:ta: na pitimika:na:ta: da:ta:peke na ya:la:me lea:me. ³² Koto lea: ekina: mo ami haliwekima: hande konau pumanu tunkula hande kawasosiki paa lopena: lememe.

³³ Da ka:la:puluekema: haena: Poloma: paeyaoma: nesiki nena:yeke honke wotu alo alota: Ikana:ma: nesiki na neke hone elekeeleke witolo hamina: nate 14 paeya:me lea:me.

³⁴ Koto ekina: Ima: do honke alo pita: Ne nape pi ta alo handa:pe lea:me. Honkopu hamena: nape lea:me. Hali ma:nda:ta: ipika: itiki homeke kone na alupilieke lea:me.

³⁵ Koto laaka:na: Poloma: palaowa mea haliweki paeyao ameḷe hata: Koda: pa:ta: keiyae pi laata: mo palaowa pindipa nea:me. ³⁶ Kutupa paeyaoma: ta:na:ma: homa ika: kone ne nememe. ³⁷ Mo hande kawaso tiekena: 276 haliweki pituma:me. ³⁸ Kutupa ne ana:na: naaka:na: mo kawaso yapa: pu liaena:yeke mo widi palaowana: kiliki pusemanu dawala tukiki pa:ta: mea lopaememe.

Mo hande palai kawaso yamba:la: alu alu piekeeki

³⁹ Kutupa da kelepea: pita:ta: kenke handaata: Hando pa:ta:pe lemepate ankolo pu wiekeeki homeke handaata: Do kawasota: koto pa:ta: talamana:e lememe. ⁴⁰ Koto ekina: mo hande a:nka pumanu ka:la:pa lopa:niao oni dawala tukiki pa:ta: ulu pena: laata: mo kawaso la:ka:lao haya: alemanu tonkaeya: pumanu make ka:la:paata: mo kawaso mineke nane palai homeke mea endiao poma: titolo haena: mo kenke pa:ta: ai pena:yeke pimime. ⁴¹ Kutu pimipate mo kawasota: ikali hou pa:ta: taḷa haena: mo kawaso mineke nane ota: panka: pelia hata: taka:la:pa pulu haena: hande mendeke naneta: mo dawala ikali homa: a:pa mea lonke lonke laaso hata: hande kawaso mendeke nane yamba:latiki pia:me. ⁴² Kutupa mo ami haliwekima:

mo dipula haliweki paeyao ikali pa:ta: kiki moka:la pindipa puaama:na: lumana:e hone wimikipate ⁴³ pa ika: opisa halima: Polo tamba: muluekema: mo haliweki hone wimieki tunkula sa:sa: pia:me. Ipikana:ma: pi la alota: Kiki moka:lapeke ya:la: haliweki amba:la dawala pa:ta: ponkaniao kenke nane pua:pa:peke lea:me. ⁴⁴ Kutupa mandane haliwekita: tisunu make kawaso yamba:la:la:eki sasakesunu make mea mina pua:pa:peke lea:me. Koto ekina: niki paeyaota: mo kenke nane pua ana:na: opolo poma:me.

28

Molota pa:ta: hayekeeki

¹ Kutupa kenke nane epeke opolo pua hata: koto hokina: bikita: Molota lemeeki opuma:me. ² Koto pa:ta: haeme haliwekima: niki petololo hata: ti kita kiki kimime. Lako ipulu hata: kosa: pieke handa pimime. ³ Poloma: tisunu mu tonko pea tina: wia:pate titipu pieke handa hoke ketoma: a:pa ipika: kikina: hapulia:me. ⁴ Mo da haliwekima: hande keto ipika: kikina: hapulia:eki handaata: ika: kone ane mone pitolo hata: alota: Do halima:ta: ketete pea hali ma:nda: litolo pa:la:me lememe. Dawala pa:ta: na homea:pate pa ipika: ketetena: homilieke lememe. ⁵ Koto lemepate Poloma: ipika: kiki tande tande laa mo keto ti pa:ta: lopaeya:me. Kutupa ipika: lokena: ekia:nda: na pia:me. ⁶ Mo haliwekima: Polo pombei yao tako pea lopena: patema: handoma: handoma: pimipate ekia:nda: na pieke handa ika: hone la:ka:la alota: Do halita: koda: ma:nda: ya:ka:ta:me lememe.

⁷ Koto alena: tekepa:ta: mo hokina: haeme wanda:halina: hamoko tumiki hali Pubiliusita: ipika: emanu pokea:me. Ipikana:ma: niki handa: mea nate tepona: ipika: da pa:ta: niki handeteke haya:me. ⁸ Ipika:

ateketa: ki yeni tiputu hatu yamaasa: yeni make hao homa:pa wia:me. Kutupa Poloma: ipika: da panda: pa:ta: pua Koda: pa:ta: yeni pea ipika: kiki yaapo mo halina: lokena: wia yeni tandelaeya:me. ⁹ Kutu pieke handa mo hokina: yeni haeme wanda:hali paeyao epemepate ika: yeni make tandelena: lea:me. ¹⁰ Niki pa:ta: ala:ta: ala:ta: wopu kiaata: kutupa palai kawaso ma:nda:na: paa poluekema: hamono nika: mea pua:peke yea: alemanu kimime.

Mo Molota hao Loma: nane pemekeeki

¹¹ Sumba: tepo yapeeke handa mo A:lekesa:ndia da hao epea: palai kawaso homekena: poma:me. Mo kawaso bikita: Temoko Manda:e. Mo kosa: dina:ta: hande hoki pa:ta: hando haya:me. ¹² Kutupa pua mo Sitakusi daoni pa:ta: opolo pua nate tepo koto pa:ta: haowa:me. ¹³ Koto pa:ta: mina:pa:lao puoopu hao mo Lidiumi daoni pa:ta: opolo poma:me. Da kelepea: pita:ta: mo dawala nane po ipulu haena:yeke nate yaapo puata: mo Puteoli daoni pa:ta: opolo poma:me. ¹⁴ Koto pa:ta: mandane Ketiso tapake wanda:hali handa: uma:pate pula homekena: niki ameḷe hamana:e laa honke lememe. Koto ekina: puata: Loma: da pa:ta: opolo poma:me. ¹⁵ Kutupa mo Loma: Ketiso kame titima: niki ipuluma:me pi opuata: mo Apiusina: makedi pa:ta: make mo Kimisu Hali Polu Hala: Da Tepo pa:ta: make niki manda:hande pulu epememe. Kutupa Poloma: iki handaata: Koda: pa:ta: keiyae pi laata: honkopu haya:me.

Loma: pa:ta: hayekeeki

¹⁶ Kutupa mo Loma: daoni pa:ta: opolo poma:pate pa Polota: ipika: kone honumake haena: mo ami hali homekema: ipiki handeteke haena: lememe. ¹⁷ Kutupa nate tepo paeyeketa: Poloma: koto pa:ta: haeme tondiki Diu

haliweki wi la: mepi peaata: kutupa momba:la haena: ipikana:ma: alota: Kametitio. Ima:ta: nika: wanda:hali pa:ta: make nika: apa:mei manuna: peleme ekimanu pa:ta: make ekia:nda: na pua:pate mo Diutuseleme haliwekima: I meaata: Loma: haliweki pa:ta: halememe. ¹⁸ Kutupa ya hau weiya lota: pimipate I homaalo pia: hau ma:nda: na handa: u haota: Ita: da tapaaluekema: hone wimime. ¹⁹ Kutu pimi-pate mo Diu haliwekima: Na tapaapeke lemeke handa yaka wanda:hali pa:ta: samani puluekema: hone na ua:pate Sisa pa:ta: kone wi loluekema: pua:me. ²⁰ Koto ekina: Ima: iki wi la handolo pi loluekema: loa:me. Isulai wanda:halima: hone wilimi ekina: do seni puma: I tonkaeya:me lea:me. ²¹ Kutupa ikana:ma: ipiki pa:ta: alota: Diudia nanema: neke pa:ta: wape pea ipula: pasemanu na muma:me. Kutupa do ane epea: kame homekema: pi ma:nda: hoke pi make neke pa:ta: na la:la:me lememe. ²² Kutu pa:la:pate mo kenke paeyao nane do hande tapake pa:ta: la la pu halemeeki opoloma:me. Koto ekina: naka: hone witele ekimanu opuluekema: hone pa:la:me lememe.

²³ Kutupa nate wiata: ipika: haya: da pa:ta: haliweki wopu pua mombelememe. Kutupa Poloma: mo haliweki pa:ta: mo hande Koda:na: Kilu Tombuao Hala: pimanu walo haya:eki da ka:la:paaso la pua timba: laeya:me. Yesuna: pi opua mina:yeke ipikana:ma: hande Mosesina: wape pa:la: Lo Pimanu make mo potopede haliwekina: wape pelemeeki pa:ta: make laa walea:me. ²⁴ Mandane haliwekima: ipikana:ma: lea: pi opimipate mandaneeki manuma: na opimime. ²⁵ Koto ekina: ika: kone hone ta:ta: ta:ta: wia pi ta:ta: ta:ta: alo hata: poluekema: haena: Poloma: pi homeke ma:nda: dupa lea:me. Mo Holi Sipitidima: hande potopede hali Aisaya pa:ta: la halolo hata: ika: atekemanu pa:ta: do leeke pita: ota: alo pia:me. ²⁶ Ipikana:ma: leeke ekita: dupa

Ikana:ma: opitolo opitolo halo pelemepate ika: hone pa:ta:
na wilimikie.

Kutaa make handolo handolo halo pelemepate ika:
honema:ta: na handilimikie.

²⁷ Pa ekipeke. Do wanda:halina: hone manuta: timba: lo
make ika: katakemanu poko make ika: lekemanu
handupu pa:la:me.

Koda:ma: alota:

Kutu piki haumanu na pia:ka:na: yoluta: ika: lekema:
epeke hando make ika: katakema: epeke opu make
ika: honema: epeke hone wia hata: ikana:ma: I
pa:ta: la:ka:la epolo pimika:na: yoluta: kota: Ima: iki
wamo pulu pua:me laa la:la:me leekeme lea:me.

²⁸ Kutupa Poloma: lo paeyaaso hata: alota: Hone
wia:pa:peke. Koda:ma: ipika: da:taasa: pita: mo Diendaili
wanda:hali pa:ta: tapaasa:ma: opilimikie laa lea:me.
²⁹ [Koto pi lea: ekita: mo Diu haliwekima: mina:pa:lao pulu
hata: pi la alu alu pulu pimime.]

³⁰ Kutupa koto pa:ta: bapi yaapo Poloma: ipika: hambo
haya: da pa:ta:ta: hao hata: ipiki handolo epemeke
wanda:hali paeyao handa: meaata: ³¹ ma:nda:ma: sa:sa: na
pitolo haena: ipikana:ma: honkopu haaso hata: Koda:na:
Kilu Tombuao Hala: ekina: make mo Tekehali Yesu Keti-
sona:eki make pi wala:tiki pu hayekeme.

Sembeleke
The New Testament and Genesis in the Sembeleke Language of
Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Sembeleke long
Niugini

Copyright © 1991 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sembeleke

Translation by: Ken Macnaughtan

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

    You include the above copyright and source information.

    You do not sell this work for a profit.

    You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 9 Sep 2021 from source files dated 19 Aug 2021

554aa30a-6453-5c3b-a9c6-7635bc987776